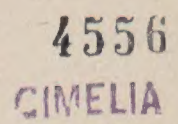

CIMELIA

Qu

4556

4556

CIMELIA

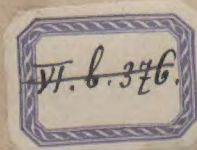
Anto Lassar Marcin

6. H.
RECEPTA

1875. I. 55.
NA PLASTR

Czechowicá Ministrá Nowo-
krzczeńskiego,

PRZEZ SZCZĘSNEGO ZĘBROWSKIEGO
wydana.

Teol. 4907

Biblioteka Jagiellońska.

VI. 6. 376.

W Králowie/
w Drukarni Łazarzowéy/ Roku Pánstkiego
1597.

WIELMOZNEM V

á mnie wielce M. Pánu á Pánu,

IE° M. PANV MARKOWI

SOBIESKIEMV, WOIEWODZIE

Lubelskiému, &c. &c.

Alm to sobie zá wielkie szczę-
ście / M. Pánie / że ná ten czas /
gdym myslil te kšiazkę do tránu
Lubelskiego wysłać / dostał me tá
nowiná pocieszna / iż Je° K. M.
chce W. M. przy boku swoim w
Kole Senatorskim mieć / ná stolek Woiewództwa
Lubelskiego wezwáć raczył. Co ja slyšac / wziá-
łem to sobie zá znać pewney woli Božey / ábym též
téy trochy písania / nikomu naprzód / tylko do rąk
W. M. swého M. Pána przed inšemi osiárował.
Wiem to / że tego wszyscy vprzeymá chęcia W. M.
mému M. Pánu winšuiá / ráduiac sie iż pan Bóg
W. M. ná to mieysce wynióst / z którego bedziesz
W. M. mógł Rzeczyp. y Wyczyznie swoiey / ráda y
czulością byđz ná wielkiey pomocy : ia iednáł tym
sie temu wiecéy ráduie / że Pan Bóg W. M. dal
tám téy ziemi Lubelskiey / w której bedziesz sie mógł
W. M. Pánu Bogu y Košciolowi iego przysłużyć.
Raczyš W. M. byđz dobrze świadóm / iáko ten

A ij

tu.

Cim. Qu. 4556

BIBLIOTEKA UMIA

JAGIELLOŃSKA

tam tak zdawna zarażony jest niezbożnością y blu-
 żnierstwem Nowochrześcijańskiemi / ktorými ludzie tamę-
 czni tak są od filku Murzycielów opoieni / że y do te-
 go czasu ieszcze z nich ocknąć się niemoga: a co gor-
 sza / tak się tam ci wilcy Nowochrześcijcy zalegli / że
 bezpiecznie wśzystkich / swemi wśsetecznymi ięzyka-
 mi y piśmami kłósaia / y nikomu się w pokoju wysie-
 dziec nie dadzą: wolno im y księżom y panóm / y Bi-
 skupóm / y Królóm y Papieżóm / nawet panu Bo-
 gu nalaiać / iako się im żywnie podoba: inż tak bärzo
 ci wilcy zdziżeli / że też od wielkiego wczasu / testno
 ich w tym pokoju który mają: przeto wśtawicznie
 na zwady y swary ci mili społoyniczowie zalawia-
 ia. Nie trzeba mi tego dowodzić / rącz tylko W. M.
 weyżrzec w te kłószke / a doznaś W. M. tego sama
 rzecz co mówię. Wydal Czechowie Minister
 Nowochrześcijański pod mury Lubelskimi / Plastr i-
 kś / w którym wśzystkie stany y świetckie y ducho-
 wne / y owśsem ziemskie y niebieskie / tak skłaradzie
 mają / że / by też kto z piekła miał piśać / niemógłby
 sprośnięśmi słowy mówić. Co acz nie mnie sa-
 mego nawiecy dolegało / iest wiele tych ktorých ta-
 kie kościół bożego / y Świetych / y mająstatu bo-
 żego mazanie boli / iako miánowicie nasze Reueren.
 Patres Societatis Iesv, ktorých też ten wilk nie za-
 niecha sczypać: iednak z tym plugawym cłowiem
 kiem

kiem vmyślili ono chorwać / co napisano / Ne respō-
 deas stulto iuxta stultitiam eius. Ja przedśie pámie-
 taiać na ono drugie piśmo / Responde stulto iuxta
 stultitiam eius, ne sibi sapiens esse videatur. Wazy-
 lem się tego / że to piśanie na świat wypuścił: na-
 wiecy z tęg miary / że się poczuwam w powinna-
 ści moiej / ktorą za bożą pomocą chce oddawać i-
 ko kościółowi bożemu / tak też y Reuerend. Patribus
 Societatis Iesv, ktorýchem też był czas niemaly stu-
 dentem / y to co mi pan Bóg dal nauki / im to wśsy-
 tko iako swoim Mistrzom y Doktoróm przyzna-
 wam. Bo iesli Nowochrześcijcy / by namnię na
 nie pälec zakrzywiono / zaraz wrzeszcza / godzi się da-
 leko wiecy nam o krzywde bożą mówić. Niechay
 też ludzie wiedza co ci wilcy w iámach swoich sie-
 dzac czynia / a iako swemi blużnierstwami od ktorých
 się y te elementa zarażia / ciężko też pana Boga o-
 brażać musza: zacząć trzeba się nam obawiać / aby
 Bóg gniewu swego na nas wśzystkich niewylał.
 Słucham ia często iako wśyscy o tym mówia / aby
 granice oyczyste opatrzone były / mając tylko o ścia-
 ne srogiego tyranna Tureckiego: ale nie widze ia /
 iaka tam ma bydź obrona / iesli ci bezduśni Nowo-
 chrześcijcy / nowi Turcy / Podgorze y Wołyń osadza /
 iako inż pocześci aż pod samey Kiiów podpärli: ry-
 chley ci nas wydadzą / niż obronia: niebärzo wäro-
 nie

wnie takimi ludźmi osadzaia sie granice / ktorzy przychylnieyszymi sa Turkom / nizli Chrześcianom. Alec ia to medysym glowom zostawiam. Ide do rzeczy moiey. Pisanie to do rąk W. M. swęgo M. Pána oddaiać / życze W. M. swęmu M. Pánu od Boga szczęścia tego / abyś W. M. te tam ziemie widział kiedy od takiego plugaństwa Nowokrzęcen skiego oczyszciona. Proszę rącz W. M. miłościwie miasto przywitania ten vpominek niewielki przysiać. Znam to żeć podobno ta Recepta ciężka sie komu bedzie zdala / ale cóż temu rzec / kiedy na taką glowę takiego lugu / a na taki Plastr / takiego Recepty bylo trzeba: atoli co byl na Plastr nałożyl / to mu sie wszystko w Receptie placi / aby sie niepostarał / żeby mu czego niedopłacono. Zaczemiu to ia wielkiemu W. M. swęgo M. Pána poruczam: a ieszcze y po drugi raz proszę / abyś W. M. te książko odemnie chetliwie posłana / z miłościwa laska przysiać raczył. W Krakowie 16. Iulij, Anno Dñi 1597.

W. M. Pána mego M.

powolny sluga

Szczesny Sebrowski.

RECEPTA

RECEPTA

Nowokrzencom ná Plastr.

Jedziwicie mi ná ten czas / Bracia Turkowie / jem sie podził tey recepty dla was / nád moie spodziewanie pisac / choiamci iesze do Padwi po Doktorstwo nieiezdil. Wszak też was Minister Czechowie / iako żywo barwierzem nie bywał / tylko co pierwey w Zbawiniu dzwonnikiem bedac / potym w Luteranów y Kalwinistów sálbierstwem sie żywil / a teraz v was Turkow wielkim iakimsi Barwierzem zostal / y plastry iakies dla was pisze. Pokusze sie y ia / niewadzi sprobowac szczęścia / aza sie wam moia Recepta spodoba / ze mie też za Doktorá przyjmiecie.

Alec mi to bylo nie pomalu dziwno / czemu ten was Turczyciel te swoje nánte plastrzem nazwał / y wezrzawszy ná tytul / nie zarazem sie domyslił coby to bylo: czyli sie wam Turkom glowy pokazy / czyli Czechowie osalal / ze sie takim Plastrzem od takiego sálbierza vrobionym leczycie: wotpilem nieco o tym. Jednak potym czytając / doczytałem sie tego / czego mi sie zrazu obawiał: obaczyłem to / że wydanie Nowego Testamentu przez K. Jakuba Wuyka Theologa Societatis Iesu, barzo Czechowicowi mózgu w glowie zamieszało / aż nieborak dziad od rozumu odssedł / y przeto sie tym Plastrzem leczy.

Rozumiał zdraycá y fałszerz / że sie nigdy taki w Polsce nie miał znaleść / koby iego fałsze y zdrady w przykładaniu Nowego Testamentu miał wyrzucić / nie ruszył sobie tego (iako sam zaraz ná przodku powiada) aby byl miał tego doczekac / izby

iżby mu ię przyſzło było znowu wydawać. Ale obaczywſzy wydanie Nowego Teſtamentu Rátholickie / dopiéro muſiał znowu ſwóy wydać: y iáko ſam mówi / ſol. 1. To w nim odmiennie y tego popráwić / czemu ſie z przgodku ná on czas ſolgować muſiało / czemu ſie y teraz ieſze po części ſolgowało. Tóć ſą ſłowa iego: iáko by dáiąc znáć / że go ieſze trzeci raz ma wolá popráwiać / gdyż muſiał czemuſ ſolgować / á nie ták iáko ieſt tłumaczyć.

O falſzerzu / áza tácy máia bydz tłumáczé piſmá S. żeby dla iákiego ſolgowania / co raz ináczey mieli przekłádáć: Kómuż ty maſz wiecey ſolgować iáko prawdzié ſwietey? Podo- bnoſ ieſze nie wſyſtkich falſów twoich wynurzył. Pátrz zdrayco / iákieſ lice ſam ná ſie wywiesił: godzien byſ falſzerzu áby tobie nie ſolgowano.

Chciałeſ iáko bacze tym Pláſtrem / falſe twoie zálepić / ále zdami ſie wtráciſ ná tych ſmrodliwych máſciách / á ſwego nie dotáżeſ. Poniewáż ſamiſ twoi bráciſtkowie y przyiáciele / iáko ſam zeznawaſ ſol. 1. twoie tłumáczenie zgánił / iż ſie im nie doſyć ſtáło: y ták piſeſ ſol. 12. A iam przedſia y ták wſyſtkim nie dogodził: bo iáko ono pierwſe iedni / ták to wtóre drugy ſácaia. Jeſliſ twoim bráciſtkóm ták mądrym iáko y ty niedogodził / á cóż ſie dziwnieſ żeſ ludzióm wczoným y w iezykách rozmaitych bie- głym dogodzić niemógl: Znaſ y to ſam do ſiebie / ſol. 2. żeſ y ſam ſobie w tym przekłádaniu niedogodził / á wždy ſie iáko wſciekły ná inſe gniewaſ / kiedyſ pokázuia w czymes im nie dogodził / y pláſtrzykami twoie błedy y zdrády áby ich nie wi- dziano zálepiaſ.

Mógłeſ ſie brácie Turku ſam domá nákarác / y od bráciéy ſwoiéy discipline według zwyczáiu wáſzego przyiáć / á z tym pláſtrem ná targ nie wyieżdżáć. Ale widze że nie niedbaſ ná discipline bráci twoiéy: niemógłeſ tyle ciérpliwóſci mieć / ábyſ był ſłuſne ſtrofowanie y przeſtrogi mądré ſkromnie y pokornie przyiáć. A niedziw temu: bo tobie ináczey niedo- puſcił / on / któregos przy nurzaniu ſwoim wziął duch zły / nie- ſpokorny / pyſny / ſwarliwy / y złoſzczący: który cie do tego poduſcza / ábyſ złoſzczyl / bluźnił / ſkálował / potwarzał zy- wych

wych y umártych / piſm y iádowitym iezykiem twoim káſał. X odpuſć mi żeć prawde powiem / kiedy twoie piſmá czy- tam / zdaſ mi ſie iáko ów pies wſciekły ná láńenchu / który ná wſytkie ſezekaſ / káždého kto ſie nátráfi káſaſ / zły / dobry / winny niewinny / niómu nie przepuſciſ.

Przyſtałóć było tobie Turzycielowi / co ſie ná wſytkie ſwiete / y nád ſamého Chryſtuſa / iáko ſtáry Luciper wyno- siſ / ábyſ był ſkromniey y wczérwiey piſał / á wſeteczna pá- ſzekeſ twoia ná ludzie ſie iákiekolwiek nie targał. Albo wiec ieſli ſie ná enote y wczérwie nieogładaſ / przynamniéy miáteſ ná ſedziwoſć twoie pámietać / á ták płocho y wſetecznie / go- rzey niź nawietſzy ſcurra, o ludziach niemówić: ieſli nie dla czego inſzego / tedy wždy dla ſpleſniátey twoiéy brody / ná co wiec dobzy ludzie wzglád máia. Wſáťże y to cie od twoiéy záſtárátey dumy / nieodwiodło / wolaleſ poſtáremu / iáko piſm iezykiem / ták y plugáwym piótkiem ſedziwoſć twoie mázáć.

Zyczylbym téż był tobie w tych leciách / kiedyſ iuż ſmierć w oczach ſtoi / y iáko by iuż z piekła wygládaſ / ábyſ ſie był w pokoju gotował ná on ſad / kiedyſ daſ frogi ráchunek pánu Bogu / z tákich bluźnierſkich / wſetecznych / wſczypliwych / y práwie ſarániſkich ſłów y potwarzy / których pełné ſą piſmá twoie: áż ty miáſto popráwy wolieſ ich przyczyniáć: widze żeſ niechciał w pokoju do piekła iſdź: ſukałeſ niepokój / be- dzieſ go miał. Tłerozumiéy ábyć ztąd ſolgá iáka bylá / żeſ do téy ſtároſci przyſedł / á że cie czárci zá te bluźnierſtwá do tego času nie wzięli: boć to oni czynia / że ſie boia ábyſ ich témi ſłow y ták iádowitemi nie wyſwárzył z piekła: ále cze- káia áż ſie tu wyſzekeſ / wyſwárzyſ / y wyſálciſ / róźci do- piero dádzá miéyſce między ſobą. Powiádaſ / że tobie nielza iedno dáć o ſobie ſpráwe / á to wſytko káždého rozſádkowi goſtáwić. A ia záſ powiádam / ieſliſ chciał dáć ſpráwe / czemuż nie dáieſ ſpráwy o twoim tłumáczeniu ták ſkromnie y wczérwie / iáko przyſtoi táktemu Turzycielowi / zá iákiego ſie wdáieſ? Albo / czemuſ ty nápiſawſzy niezoſtáwił rozſádkowi náſtemu / niepo-

tepiając nikogo? Ale woliś ty tak maskare iakiegoś Chrystiaństwa Pharyzaystkieg przyoblekły nie sprawa o sobie dawać/ ale wsietecznie y iadowicie / ludzie twemi Plastrami smrodliwemi mazać y skalowac/ co tobie nie nowina już czynić.

A tak mnie też nie lza/iedno tobie odpowiedzieć/ y tobie na twój Plastrzyk takż też Recepte napisać: Na takiego bawierza/ nie trzeba lepszego Doktora. Czekales ty podobno / abyć był który Jezuita odpisał: skoda/ żeby sie ludzie wczeni twoimi Plastrami smrodliwemi plugawic mieli: wczynie ia tobie dosyć/ chociażci nie Jezuita / znam sie przedsie bydz ich Studentem. Wolalbymci był lada iakż swarliwa y zloszczaca Bawe na cie przepuścić/ ktoraby tobie Dziadowi szalonemu tak dobrze po Polsku odlatiała/ iako y ty taies/ tylkoć mi sło o twoie Greczyznie / żeby była nie rozumiała / kiedy ty po Grętku zloszczysz/ y fałsze twoie wywodzisz.

Widze/ że sie ty za wielkiego Gręka wdaies/ iakoby już po tobie nie bylo w Polsce/ ktoby wmiat z Gręckiego przekładać/ iedno ty sam / y przeto sie nadymaiąc chlubiś / że inszy przekłady swoje z twego biorą. Aleć nie trzeba lepszego swiadka na twoie Gręce/ iako iest on Budny/ wsakci twój braciś sek / y swiadam twój nauki dobrze / ten napisał / że ty ledwé sie obiecādla Gręckiego nauczywszy / chcesz aby cie za Demostenesa miano. A łatwie tego dowiedzie na cie / bos ty wsytek twój przykład z Biblii Brzestkiej wziął/ wsedzie sie iey trzymając iako piány plotu: tylko żeś niekiedy twoie fałszywe przekłady przymieśzał / które cie też wydaia / żeś sie w tęg Greczyznie nie bārzo przeuczyl. Coś y sam w Praefacii twójey wyznał/ pisząc tak: Tegom sie ważył/ żem z Gręckiego ięzyka na rzecz nāsę Polską pisma przelożył/ abo rāczę/ od inszych przed tym przelożonego poprawił. Coś tam sam wyznał / że nie twój przykład/ a teraz go zowieś swoim. Kiedysci wierzyć: Mendacem oportet esse memorem. Ale o tym niżej bedzie: A ia na ten czas ważyłem sie tego / że z twoią Greczyzną chce wybornie zrównać.

A bede tym porządkiem czynił/ ktorys ty sam sobie opisał/ pokazując ci to / że słusnie o twym wydaniu Testamentu napisano/

pisano/ że iest ntezbożności y bluźnierstwa pelen. Co ty chcesz siebie zniesć/ tym sie cieśysz/ żeś przedsie nie tak śmiecie Budnego w pswaniu y obcinaniu pisiną S. naśladował. Ale ieseze to nie wielka pociecha/ iesli cie nie zetną/ tedy cie obieśka: bo ty przedsie w niewłaſnym słow Gręckich przetożeniu y fałſowaniu/ ieseze samęgo Budnego przechodziś/ do czego sie y sam znaś fol. 4. A toć iest niezbożność y bluźnierstwo/ które tobie słusnie żadaia. Co ia tobie porządnie pokazać chce y tam poczne żkades ty poczał / chociaż ci przykro słowa twoie powtarzać: wsakże y to wczynie/ aby wsyscy wi dzieli wasze pokore Chryſtianiſką. Miales tego wiecey/ co w twoim przekładaniu zganiōno: Ales ty puscioſy inſe/ wziąles sie zaraz za Piotra opoczystego: rozumiejąc podobno / żeś tym miał wsyſtkie inſe fałſe twoie zalepic: wsakże mam na dziecie że sie na tym omyliś.

O PIETRZE S. OD NOWOKRZCZEN- ców, Opoczystym, nazwanym.

Owiedze mi już Bracie Turku / co cie napiętwéy boli? Na co ty twój Plastr naprząd przykładaś: Ty iasnie nie powiadaś coć żadał X. W. Powtorze ia słowa ięś. Tak tedy w Nowym Testamentcie piſe: Math. 16. Tu es Petrus, z Gręckiego tak sie własnie ma przelożyć. Tys iest Opoka/ abo skala/ a na tęg opoce albo skale zbudnie kościół mój. Przetoż sie tu iaswnemi fałſerzmi pisiną S. pokazali Czechowie y Budny / Nowego Testamentu tłumacze Nowokrzczenicy / gdy tak przelożył ieden: Tys iest opoczysty. A drugi/ Tys iest skalny. Bo w Gręckim nie iest πειραυος ani πειρηας ani πειριος / ani πειρωδης, ktorym imieniem zowie Mattheus y Marek S. zięmie opoczystą. Ale πειρος co zgola v Grękow toż iest co y πειρα po nāsęmu kamien opoka/ abo skala/ etc. Pocy X. W. Miałem ia tedy za to / że ty bedac wielkim Rabinem w Żydowſkim y Gręckim ięzyku / iako sie wdaies / miales przeſtać na tym: A zwlaſzć że cie Pan Bóg już przedtym znać

Blatwa Czeſz
Gowia.

cznie wpmniał na oney Diſputaciię Lubelſkiey (gdzie ono
waſz Niemoteroſti wielkim meczennikiem zoſtał / gdy mu w
ciżbie iako ſam powiadał kulaſciem dano) Tam ty diſputu-
iag z E. Joſtem Theologiem Societatis, o tymże ſłowie Petrus,
abo Opoſa / niſe diſputować poczał / tymes ſie był zaſkłał /
aby cie Bóg niemota ſkarał / ieſlibys fałſzu popierał. Rzekli
woſyſcy co ich było / Amen. Niewiele czasu wyſzło / ty będąc
zdrowym / y żadnego bólu nieczuiąc / takieſ zamuſt / żeſ o tęg
opoce mówiąc / iako kāmien omieniał / y ſłowas więcej prze-
rzec niemógł. Czego niecyłko Rátholicy zacni ludzie ſwiad-
kami byli: ale też y ſamys twoi Turkowie: Miedzy inſemi
on waſz ſtary wyrwa Otrwinowſki / (który przed dwudzieſt
lat z pokory ſwoy Nowoſtrzeſzenſkiey rzucił ſie był w Lublinie
na káplany w Proceſſia / chcąc im Monſtrancya wydziec /
aż go niewiaſty odpłobyły) ten opisyuąc wierſkami tam te diſ-
putacya niemógł tego zaprzec / y przeto tak piſe o tobie Cze-
chowien:

Lecz on potym rzekſy to: Niewiem co ſie dzieie /

Ze tak mówie niemoge / iezyk iakoſ mdleie.

Toc było ſkaranie Boże / że ty przeciw opoce Piotra S. mō-
wić / ſtaleſ ſie iako kāmien / przedſie ty poſtáremu bez bo-
iaźni Bożey / y Pána Boga / y Piotra S. bluźniſ: widze iż nie
wiele dbaſ na bożkie nápowinanie. A chociaſy ſam rad nie
rad musiał w twoim Teſtámenecie zeznać mówiąc: Petros, ty
możeſ y opoka przelożyć: a wždy w Plaſtrze twoim y tego náoſtá-
tek przyſ. Niewiem któryc to Aniół obiawił / abyſ ty nam
piſmá S. popráwiał / ia nie widze inſzych dowodów / tylko
wlaſne babie plotki / których cie twoie Proroſkie pod kądzie
ła ſiedząc náuczyle.

Powiadayże iuż przedſie / czemuſ tak ſłowo Petrus przelożył
Opoczysky / nie Opoſa?

P. Ten przykład Piotra S. nielży, nie pſue też wiary praw-
dziwey w iednego Boga Oycá, y w iednego też Syná Je-
zuſá Chriſtuſá, ani też ieſcże w częſci który pſue y targa

ſnuru

ſnuru porządnego ſłowa Bożego, etc. Owyſsem tak tu-
był, iż to wſpokoić miało kaźdego, y wymyſly ludzkie
ſzkodliwe, y ſercá nienawidzącego plotki wykorzenić. A
náwet y tych co ſie z imienia tezuſowego nádymaia. etc.
Tec ſa ſłowa twoiego Plaſtru / na który mięty taká
Recepte.

R. Pánie Bárwiérzu / abo ráczey ſálbiérzu / tak maſ wie-
dzieć / iż ten Plaſterzyk nie ſłuży na te ráne. Żádano tobie
żeſ ty fałſzywie przelożył Petrus, Opoczysky: zárucáiąc ci to /
że piſmo nie wlaſnym przykładem chcąc y wiedząc fałſzuieſ:
a ty niewiem co poczynáſ báiąc o Bogu Oycu / o wierze
Chriſtiánſkiey / o powrozie álbo ſnurze porządnym: nie o
tym teraz rzecz fałſzerzu: ale ieſliſ ty prawdziwie / wlaſnie / y
iako znáczy ſłowo to Petrus przelożył. Boć ieſli E. W. na cie
tego dowiodł / żeſ ty zfałſował ſłowa piſmá S. iuż to bez
wątpienia zárym idzie / że ty lżyſ Piotra S. kiedy mu twym
fałſhywym przykładem to bierzeſ y krádnieſ / co mu prawdzi-
wie piſmo S. przyznawa: pſuieſ też wiáre w prawdziwego
Boga Oycá / y Syná iego Jezuſá Chriſtuſá / kiedy ty ſłowa
Boże iako zdraycá nieciueſ: pſuieſ ieſcże y targaſ twoimi
wileżemi zębami ſnur porządnego ſłowa Bożego / gdy ty
ſłowa odmieniaſ / gdyſ namnięſkiey litery piſmá S. niego-
dziſ ſie odmieniać: pſuieſ náoſtátek y prawdziwe wyznánie
wiáry S. którey ſie z piſmá wzyć mamy. A tak głupieſ to
ſobie dumał / abyſiny wymyſly y plotki y fałſe twoie mieli zá
ſłowo Boże przyiać / zá coſ y ty godzien nie ſnuru iákiego /
ale dobrego powroza / żebyſ tego fałſhowania przestał. Jezu-
itóm też móglbyſ dáć pokóy / boć teras o Pietrze S. rzecz:
ieſli ſie wam Turkóm godzi od imienia Chriſtuſowego zwáć
niewiem iákimi nowemi Chriſtiánami: chociać tak wiele
Chriſtiánſtwá y was / iako w onych Żydowſkich Phariſeu-
ſách któzy Pána Chriſtuſá wſrzyjowali / y po żadney rzeczy
ich lepię nie pámietáć. iako iż Chriſtuſá przeſládownáli / tak
y waſzego Chriſtiánſtwá / po niczym nieznáć / tylko iż Chri-
ſtuſá bluźnicie záprzawſy ſie bożtwá iego. A czemuſ ſie Jezu-

B iij

itowie

itowie niemáta zwać Societatis Iesu, iáko nas wszytkich zowie A-
postól s. gdyž y tego godniejszy są niź wy: Ale mów co inšeg.

P. Iż sie on przeciw mnie puścił, á to dla swéy śmiertelnéy y
smrodliwéy głowy, która wluhił nád one iedyna zborowi
dána nád Iezusa Chrystusa mówie, dla którégó zá to sie prze-
ciw mnie wziął: chociaź pod imieniem onégó začnégo y S.
Apostoła Piotrá, o którégó mu z inšemi nie ták idzie, iá-
ko o tych, których Piotrowym płasczem przykrywać při-
luia dworzanie iego, &c.

R. Brácie śálbiérzu, źle przykładasz Plastrzyk / nie tu bo-
li / nie o to nam idzie: idzie nam o to / iestliś ty dobrze
tłumáczyl Petrus Opoczysty. A ty miásto odpowiedzi / Papie-
żóm láciś / bluźniś / smrodem y plugástwem twóy Plastrzyk
máżeś. A cóż tobie pomoże / chociażyby Papieże nagořby by-
li: Iżáli dla tego tobie wolno będzie fałšować Piśmo swię-
té: Niewiém z którégóś sie Dialektiki náuczyl ták argumen-
towác: Siła Papieżów było zlych / Ergo Petrus wytkáda sie O-
poczysty. Podobno ty tákiey Dialektiki onych swoich proró-
ków y prorokiń wczysz: Duga / áżáż przystáło tobie (si dijs pla-
cet) Chřiřćianinowi / ták wsietecznie y nierozstydliwie piřác /
wiecey w Bálleusa wierzac niź słowu Bożemu: Redys sie
tákieg Chřiřćianřtwa náuczyl: perwnie nie z Ewáńgeliéy ále
z twégó Bálleusa. O śmierdzący y zgniety trupie / iużes w
tym smrodzie Nowokrzczeńskim ták zgnił y zśmiardł / żec y
z geby y z piórka / y cudze y twoie grzechy y smrody śmierdzą.
Tenci wy macie Nowokrzczeński obyczay / że niemożecie byđz
ináčey Chřiřćianámi / iedno kiedy sie smrodu y plugářtwa
ludzkiego nawachacie: gdy sie o cudzych grzechách názuie-
cie / toć narwietře Chřiřćianřtvo wáře. A iesli sie tym smro-
dem rádzi kármicie / nietrzebáby wam w śmierdzące grze-
chy náře geby y nosá wytkác: macie tego smrodu doře mié-
dzy wářemi nowemi Chřiřćianámi / tam sie tego dowoli ná-
wachacie y náiecie / niechodząc y do Rzymá. Áżá ono nie
wielki

Dialektika
Nowokrzc-
zeńska.

wielki smród był Luter wář / którym y podziř dzień iesze Smrody
Niemiecka ziemiá śmierdzi: Táře y on wierutny sprořnił Nowokrzc-
Káloin / z onym dugim hániebnym smrodem Beza: áżá genřkie.
we Fránciřy y w Niderlándzie dotych časów swémi plugář-
řtwy niezásmerdziłi: y czárnořřieřtwe / y wsieteczneřtwe /
cudzořřtwe / y wylerwániém niewinnéy krowie / áż y ná trzy
zbyty one kráie zarážili. Anglia téř iáko śmierdzi onémi
smrody Henřiká / Papieřá Anglickiégo / y dźisieřřey Papieř-
řyce Anglickéy. A iesli tam tego smrodu iesze málo / mář
go áż nábył między swoimi Turkámi / między ktorými Omnia
sunt communia, y żony spólne máia / y iáko byđło żadnéy różnořci
nieczyniac / żón sobie pożyczáia: nie dáleko chodząc / mář te-
go plugářtwa doře ná Moráwie / gdzie y dźieci rodźicóř
řwých / y rodźicy dźieci nierozeznáia: Kiedy rzeka wgrómá-
dźie Crescite & multiplicamini, wářyc to bráciřřkowie są / próřno sie
ich przec mácie: Chocia wy tu v nas nie ták iáwnie / ále co
pořatnie broicie / wnieia to řlugi wáře powiádác / y sami
przez řłóre tym smrodem śmierdźicie: á przedsie sie zá wielkie
Chřiřćiany macie / chocia iáko bestie žyćie. Wierźcieřřmi /
żec táře smrody Niemieckie / y Fráncuskie / y Anglickie / y
Moráwřkie / y Polřkie śmierdzą / iáko y czyie inře: á ták nář
wachaycie sie tego domá / do Rzymá nie ieżdząc. Wřáťže
cóř tobie trupie pomoże / chociażyś wszytkie smrody y plugář-
řtwa w twoim Plastrze wypisáł / przecieř ty fałřerz piřmá S.
pořárému / tym tego nie zámáżeř. Przedsie Petrus iest Opo-
řá / nie opoczysty. Cóżes wygráł: Nieprzystoi řczérému przeř-
řládczowi / aby řwym wymyřłóm folgujac / miał piřmo
swięte fałšowác.

P. To ták co on twierdzi, żowiac w řwym przykładzie Piotrá
S. Opoka, nie czym inřym śmierdzi, iedno ognia onégó
piekielnégó z siárczyřřym dymem.

R. Juź ták brácie Turku: co prawdá / zdáleká bázro / áż Dym Pieřel
z sameg pieřla przywořiř máieci ná ten twóy Plastrzyk: ny Łzechowia
Niewiém iáko cie záleciáł ten dym siárczyřřy ognia pieřel / cá záleciáł
nego.

nego. A za ſłowá piſiná S. mogą ſmierdzić dymem piekielnym: niepodobna to rzecz: bo te ſłowá Petrus/ Opoła/ ſą pá-
ná Chriſtuſowé/ á iakoż tobie ſmierdzić mogą: Niemierz-
temu/ piekielny Lucyperze: ſmierdzą tobie dymem piekiel-
nym/ oni braciſtowie twoi/ których ty do ognia piekielné-
go poſłał: one twoie y Niemowſkiego żony / on Arolier /
Komorowſki / Kráwiec y inſy / od tych ciebie zálátuje on
dym ſiarczyſty ognia piekielnego bo ná cie wiecznie pláczá /
żeś im ty przyczyna potępienia. Znáł tego dobry ieſt że cie
wczás zálátuje on dym piekielny / że ieſze przed czáſem ten
ſmród ſiarczyſty cierpieć muſiſ. Ale przedſie tym dymem
fałſu twoiego nie wykurzyſ / przecieś ty poſtáremu fałſzerz
Piſiná ſwiétego.

P. Sam Pan Chriſtus ná ſámych ſobie, zbór ſwóy który ieſt
domem iego zbudował, którego domem ci tylkó ſa, którzy
ſie ſtátecznie áż do końca wyznáńia iego trzymáją, y ná
tym ſie iednym węglowym, ſkráynym, żywym kámienu
iako żywe kámiennie budują. Tego ſie iednego fundamen-
tu trzymáją: oprócz którego, żadnego inſzego niſt żáło-
żyć niemoże: którym nie ieſt Piotr, nie Páwel, á pogoto-
wui nie żaden Pápież, ále tylkó on ſam iedyny Syn Boży.

R. Jákáż conclusio tego argumentu pánie Bárwierz: ?
podobnoć táka: Ergo Petrus wykláda ſie Opoczysky. Bá
ſpytay ſie twóego Wydlarzá/ ábo chocia Doktorowéy/ ieſli to
dobrá Dialektiká táka: Pan Chriſtus ieſt opoła y węglow-
wym kámieniem: Ergo Petrus má ſie wykládać Opoczysky.
Minie ſie y káſká niepodobá: y kiedybys do ſkoły przyſiedł z
tym Argumentem / perwiecby y ná ſtároſć chłoſcie dano.
Wiemci iá to pánie fálbierz: że Pan Chriſtus ieſt opoła /
y węglowym kámieniem y fundamentem: Ale też to wiem /
że Pan Chriſtus názwał Piótrá opoła: bo Petrus ieſt Opoła.
A ták po Pánu Chriſtuſie nie Páwel ále Piótr S. ieſt Opo-
ła. Otróž nie X. W. ále ſam Pan Chriſtus w to wkláda S.
Piótrá/

Chriſtus ieſt
Opoła y
Piótr S.

Piótrá je go zowie Opoła: Czego że ſie ty przyſ / y niechceſ
ſłowóm P. Chriſtuſowym wierzyć / ále ie niewieſ y fałſzuieſ /
przetóž ty ſam nieſláchetny máćázu / ſámemu Pánu Chri-
ſtuſowi nieprawde zádáieſ / który iáto to Piótrowi ſwictému
obiáwił / iſ Jezus ieſt Chriſtuſem Synem Bożym: ták też
y to mu powiedziáł / że też y Piótr ieſt Opoła. Jákó chocia
pan Chriſtus ieſt fundamentem wſtáże przedſie y Páwel s.
zowie Apoſtoły fundamentem Ephes. 2. y Jan s. Obiáw. 21. Apoſtołowie
kládjá dwánáſcie fundamentów dwunáſcie Apoſtołów: A fundamen-
tus ieſt opoła / przedſie y Piótr s. ieſt opoła je go ták Pan
Chriſtus názwał. Cóż ty ná to: Podobno rzeczeſ (je tko mi-
mo P. Jezusá ábo też y przy nim inſy fundament ſtánorci /
ten Pánu Jezusá odrzuca) Jeſliby to prawdá / toby P. Chri-
ſtus ſámego ſiebie odrzucił / gdy Piótrá s. przy ſobie opoła
ſtánowi: ábo też tákże Páwel s. y Jan s. odrzucili Pánu
Chriſtuſá / kiedy przy nim inſe fundamentá ſtánowią. A pra-
wdáž to mądry Turtur: A iá powiádam / że nie Chriſtus áni
Páwel s. áni Jan s. odrzuca Pánu Jezusá: ále wy Tur-
torie / którzy iáto Piótrá s. znáć niechcecie opoła / y Apoſto-
łowi fundamentem / ták y tego przycie / áby Chriſtus miał
być ſynem Boga żywego / który ſie z Boga żywego Bogiem
żywym wrodził: tego wy mu nieraczenie przyznawáć / co Piótr
s. przyznał / á wóždy powiádać że Chriſtus ieſt Opoła / ieſt
węglowym kámieniem: áza ſie ná człowieku koſciół buduje:
áza nie ná ſámych Pánu Bogu: Ale o tym teraz niechce mó-
wić: doſſe mnie ná tym żem to pokazał / że wy ánie Pápieże
ieſteście niebożnemi bliźniércami / którzy chwale Pánu
Chriſtuſowá niſzczycie y krádnicie / y iáto Piótrá s. ták też
y iego ſámego Jezusá Chriſtuſá odrzucać á do Boga Wy-
cá ſie ozywacie.

P. Ktemu, kto to komu inſému przyczyta, żeby miał być gło-
wa zborowa: który zbór ieſt ciałem Chriſtuſowym, ten z
tego ciała Chriſtuſowego wſilnie czyni, iákies ſproſné dżi-

C

wowski

wowisko, a nad morſkie dżiny dżiwniejszy. Bo ciało iedno o dwu głowach, a ieſzcze z ſoba przeciwnych, a nigdy iako woda z ogniem niezgodnych oſtać ſie niemoże.

Dżiny Nos
wotrzęci
ſie.

Żoná Czeſho
wicowa o
czterech glo
wach.

R. Panie ſalbiérzu / bázno wywietrzale máści macie : bá-
biec to ſa plotki : nieprzyſtoí tobie tákiemu Rabinowi
bábich argumentów używać. O ubogi dżiadu / znać jeć iuż
Theologia wywietrzała / muſiſz ſie na fabuły zdobywać. Po-
niemaj tedy ták chceſz / ia tym twoim dowodem / uczynie to-
bie z twoięy właſnéy żony ſproſnie dżiwowiſko / a nad Moſkie
dżiny dżiwniejszy. Táć powiada Paweł s. 1. Cor. 11. Káżdego
meżá głowá ieſt CHRISTVS / a głowá niewiaſty meżá : a głowá
Chriſtuſowá Bóg. Z których ſłow ia tobie dowodzi / iż
twojá żoná ma przynamnięć cztery głowy : piérwſzą ma ſwo-
ię / drugą ma twoię / trzecią Chriſtuſá / czwartą Boga. Lecz
iedno dobrze táć iſt. Jeſli tedy te v ciebie ſa dżiny / tedy
żoná twojá ieſt ſproſne dżiwowiſko / a nad moſkie dżiny dżi-
wnieſz / y owoſem według ciebie ieſt Poetſká Chimera. A
widziſz ſproſny dżiadu iakoſ twoię żonę przyſtoit : zmacay
ięy iedno tba / wyrzyj je táć náliczyſ. A co goſia ieſli ty piér-
wey zdechnieſz / przybedzie iey ſwátow / y poymie drugiego y
trzeciego meżá / dopierożci bedzie naſproſniejszy dżiwowi-
ſkiem y Chymera o kłkunaſcie głowach : wiera náclada żonę
maſ. Ale y to też niemięć dżiwniejszy / że ty iedne głowe
maieſ / maſ kłká ſproſnych ciat : maſ naprzód twoy ſproſny
trup / maſ piérwſzą y wtórą bá y trzecią podobno żonę : to ty
bedac iedną głową / maſ cztery ciała : A táć y z ciebie bedzie
ſproſne dżiwowiſko / a nad ſproſne dżiny dżiwniejszy. A kie-
dy ieſzcze żoná gniwliwa y ſwarliwa / iako woda z ogniem
niezgodna (iako też oná Doktorowa) toć tam dopiero dżi-
wy. O nieſzczesna nad nieſzczesliwemi żono tego ſalbiérza /
która opuſciwoſy Chriſtuſá małżonká y głowę ſwoię wzietáſ
zá meżá y trupia głowę tego ſmierdzácego dżiada. A tym ie-
ſzcze nieſzczesliwoſia : ieſli to prawda / co ty piſeſz táć morwiac.
(Iż kto imo Páná Chriſtuſá záwdy małżonki ſwey púnucácego / a nigdy iey

nieopuſ

nieopuſzczácego / kogo inſzego wprowadza / iſali ten z zwiérzchnoſci iego y
náwet z prawice Bożey niezewłoczy ? Iſali ten żywota nieodeymie / martwym
go / niewidzącym y niewiedzącym y nierozumiejącym náporząd czyni? ieſli to
rzeke prawda / toć tedy idzie zátym / iż ty ſproſny meżu / czy-
niac ſie głowá żony twoięy / Páná Chriſtuſá z zwiérzchnoſci
y z prawice zewłoczyſ / martwym go niewidzącym y nieroz-
umiejącym czyniſ. A táć nie perwnieſzego je to wſytko czy-
niſ przeciw iáſnym Duchá s. ſwiadectwom : poniewaž ſam
Pán Chriſtus ieſt głowá y małżonkiem żony twoięy / y ſam
ia przez ſie rzadzi wiſáriego żadnego niepotrzebując. Niepo-
trzebnie Miniſtrów ani Diakonów / ani Turzycielów / y nie
wiedzieć iákiey Chálaſtry y zgráie Turków.

A pátrzyſ mądry Mátheologu iáké ſa twoie dowody : táć
ci ſie właſnie báby pod kądziela dyſputuia. Których iż ty cze-
ſciey ſłuchaſ niſ wezonych ludzi / dla tego też táć ich báni rad
używaſ. Miałeſ wždy pámietać / że teraz maſ ſpráwe z ludź-
mi wezonemi y mądremi / którzy ſie z tych bábich fabul ſmie-
ia : álec trudno dżiadowi / co ſie między bábami zchowat / co
inſzego / tylko niewieſcie plotki piſać. A táć odyſtam cię z tym
argumentem do twoey żony / ſpytay ſie iey / czemu oná maieſ
ſwoię głowę / ſmie ciebie zwat ſwoię głowá / a co wieſia / y
Páná Chriſtuſá ? ſpátrzyſ / ieſli je iey zá tym przyroſła która
inſza głowá álbo nie : a ieſli iey niewierzyſ. zmacay je iey glo-
wy y włoſów ná łbie. Albo wiec ieſli oná niebedzie wiedziatá /
poradz ſie onych tam Prorokin / niechay cię tego náucza iako
iedná żoná moze bydſ o kłku głowach. A o to ſie ich też
ſpytay / kiedy ty dżiadu wytchnieſ / a żoná twojá inſzego ſwá-
tá poymie / ieſli iey ná ten czáſ przybedzie inſza głowá. Tego
kiedy ſie tam od nich náuczysz / tedy ia też tobie powiem /
iako ieden koſciot Páná Chriſtuſów moze miec kłká głów /
chociay Pán Chriſtus ieſt iedyną głową koſciotá ſwego. A
dowieſ ſie przytym ſtáry Lucyperze (Który oſtáwicznie w ge-
bie Antychryſtá maſ / Páná Chriſtuſá iſac / iako ty zbótwiatá
y ſmierdliwą głowá bedac / namieſnictwo ſobie Chriſtuſowe
nad żoná twoięą przypiaſezaſ / głowá ſie y meżem małżonki

C ij

Chriſtuſowey

Chryſtuſowey (ieſli tego ieſt) czyniac: okażeſ ſie y ſproſiſy y ſinrodliwym prochem/ kiedy cie drugi podeyde/ a od żony twoiey wyrzuci. Nieyżę doſyc na tym/ a poradz ſie żony/ ieſli Petrus znaczy opoczyſty.

P. Ten ieſcye co tak te ſłowa rozumie y wyklada, nietylko ſie Bogu, Chryſtuſowi, y wſzytkiemu piſmu S. xpornym ſławi. Ale też mało nie wſytkim co przednieyſzym y ſtarszym Patreſom, którzy z moim przekładem y wykładem, przeciwnieyſzoſci y bluźnierſtwu X. W. ſtoja, y te tego xporne nieybożnoſć potepia, z których pierwſzy Auguſtyń. ete.

R. Bracie Turku iako Bóg y Chryſtus y piſmo S. twoego wykładu niepochovalito: tak y naſzy Patres żadnym obyczaiem niepochovala: które iſz według waſzey Nowoſtrzczeſkiey dumy/ Patreſami zowieſ/ czy to iako zły a cudzołożny wyrodek/ na wygárdę Oyców S. nąd które ſie ſataniſta pycha nadey przenosiſ: Boć my Oyce naſze ſwięte Oycami zowieimy po Polſku/ a po Łacinie Patreſale/ żaden ich do tego czasu Patreſami nie zwał/ tylko wy nowi Turzyciele/ iako bezbożni y niewſtydliwi wyrodkowic/ ieſcie ſie wyrozdzieli od oyców waſzych/ dla tego ſie zły a cudzołożny narodzie/ wſtydzicie zwac ich oycami ſwoimi. Aleć nam ſa y beda Oycami/ y niewſtydzim ſie wezyć od nich/ iako od oyców/ gdyż tak piſmo S. wezy: Deuter. 32. Pytay ſie oycą twoego/ a obiarwi tobie: przodków twoich a powiedza tobie. Tak my czynimy/ przeto ie oycami zowieimy: wam lepać zły a cudzołożny narodzie ſa Patreſami/ boſcie niegodni/ aby was zaſynny znali. Ażwaſeż ty niegodzienieſ tego/ abyſ nas z nich wezył/ bo ie lepiey niſz ty czytaſ Nauczyciele naſzy.

Czytalem ia y to. co ty z Oyców naſzych przywodziſ/ y obaczylem że ich barzo nie dorzeczy przywodziſ: boć nie o tym teraz gadka/ co Petra abo Opoła znaczy/ do czego ty Chryſtoſoma/ Cyrilla y Grzegorza Niſſenſkiego przywodziſ: ale o tym ſie pytamy/ co właſnie znaczy Petrus, y niemogleſ tego poćzác/

zac/ aby którzy Patres wykládali Petrosus abo Saxeus. Bo żaden Patres niſz Oyców ſ. nie był tak śmiały/ żeby to ſłowo Petrus miał w Biſgdię Piosblię położyć Petrosus Opoczyſty: w żadnym iezyku tego nie tra nie zowę potażę/ aby kto tak niewſtydliwie śmiał tłumaczyć piſmo Opoczyſty. ſ. iakoſ ty na Polſkie przelożył. Tróſtarek ani w Łacińſkim tego nie wkaże/ aby kto z Oyców ſ. Petrum nazywał Petrosus, Saxeum, muſtales ſie do Erámuſa wćiec/ aleć o tym bedzie niſz. To ſie dotyczy Auguſtyńa ſ. Ten iako człowiek baczny y bogoboyny/ zoſtawił te diſputacia pod rozſadek inſzych/ nie chcąc nas obowiazować do ſwego wykładu/ przetoż lib. Retractionum 1. c. 21. niechcąc wperniać co znaczy Petrus, co też Petra, tak ſamyma: Harum autem duarum ſententiarum, quę ſit probabilior, eligat lector. Toć tak Auguſtyń ſ. wiedząc to do ſiebie/ że w iezyku Greckim y Żydowſkim nie był barzo biegły/ niechciał tego z Grammatiki Łacińſkiej rozwiſzać/ iaka ieſt różnoſć tych ſłów Petrus or Petra.

Przetóż wydzivie ſie twoiey nieybożnoſci niemoge: Na przód że ty śmieſ tego dowodzić z Auguſtyńa ſ. czego ſam Potwarz na niechciał twierdzić/ a ty przedſie potwarzasz Auguſtyńa S. Auguſtia ſ. iakoby on tobie poſwiadezał. Nad to Auguſtyń ſ. Łaſná. cinnikiem bedac/ iſz podezas według Grammatiki Łacińſkiej z ſamych ſłów Łacińſkich/ opuſciwoſy Greckie/ rozmaite wyrozumienia piſał/ niedziw temu. Ale temu dziwno/ iſz ty z Greckiego przekłádając/ na tym mieyſcu odſtapiwoſy Greckiego iezyka/ chwytaſ ſie Łacińſkiego: toć tu inſz moſe każdy poznac twoy wpor/ prawie ſataniſki/ y bezbożnoſć prawie heretycka: znać że inſz Grecyzna do twoich fałſów nieſłużyła/ przeto ſie za Łacine wymuieſ. Ażaj Pan Chryſtus po Łacinie mówił: wieſ ty dobrze iſz po Żydowſku: a czemuż teraz Grammatika Łacińſka narabiaſ/ iakoby ta inſz naperonięſ ſa była/ ponieważ te ſłowa Petrus, Petra, Greckie ſa y z Greckiego wziete: tak ſie to tobie podobalo tych łapaczek wzywać. Aleć y o tych ſłowach Greckich/ niſey mówić bedziem. Teraz lepać y tego dokładam/ że y według Grammatiki Łacińſkiej/ nigdy Auguſtyń ſ. nie twierdził, aby Petrus znaczył Opoczyſtego

Nowoſtrzczenicy zły a cudzołożny narod Oyców ſwoych nieznają.

poczyſtego: twoie to ſa fałſze: wkaż to / kto kiedy w Łacińſkim ięzyku tak zwał opoczyſtego Petrus? chociaż dobrze à Petra rzeczonę Petrus, tedy przecie Petrus tóż znaczy co y Petra: tylko w tym różnoſć / że Petrus wziął to à Petra Chriſto, żeby był Opoka. A Chriſtus nie wziął tego od Petruſa. A to ieſt właſnie wyrozumienie Auguſtyna ſ. a o twoim opoczyſtym ani mu ſie ſniło / iako ty bezbożnie y zuchwale przekładaſ.

Patres o
zwierzchnoſci
Piotra ſ.

A kiedybyś był chciał wiedzieć co Patres o zwierzchnoſci Piotra ſ. w Kościele Bożym trzymają / znalazł byś tego pełno wſedzie / iedno widze że niechceſ na to patrzeć: Czemuſ nie czytał co Auguſtyn ſ. piſie ſermone de Cathedra Petri, 15. de Sanctis, Petrum Fundamentum Eccleſie Dominus nominavit, & ideo digne fundamentum hoc Eccleſia colit. Item in Pſalmo 69. Petrus Chriſtum confeſſus erat filium Dei, & in illa Confeſſione appellatus erat Petra ſuper quam fabricaretur Eccleſia. Item queſt. 75. ex nouo Teſtamento. Ipſum Dominus conſtituit eſſe caput eorum, ut paſtor eſſet gregis Domini. Item lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 1. Quis neſciat illū Apoſtolatus Petri principatū, cui libet epiſcopatui preſerendum? Alle koby ſie tego napisał / co wſyſcy Patres o zwierzchnoſci Piotra ſ. piſzą. Twoiey lepak rzeczy ani iednym ſłowkiem podpięraią / znać / złego cudzołożnego rodzaju ſyna / do którego ſie Patreſowie nieznają: twoie to ſa Nowoſkrzeſzceniſkie poſtawarzy y kłamſtwa: iakoś ty nieprawdliwym ſynem tych oyców. tak y to nieprawda co o nich piſzeſ. Mogłbym ci tu y z Bigaſa y z Pomeryuſa dochoſcić ale my z tych wiary niedowodzimy: preſtań teraz na tym coſ wſyſiać. Nowoſe dalej.

Piotrowi ſ. **P.** Nie na człowieku ſmierci obledliwoſci wpađkom y grzechom poddanym, iako był y ſam Piotr, który ſie porym trzykroć Pána ſwego załprał, w Antiochii obłuda nabierał, a przedtem też y ſbataniem od Pána Ieſuſa nazwany był, zbudowany ieſt zbór Chriſtuſów.

R. A to Turku / w któregoſ Patreſa czytał: Zdam ſie nie od naſzych oyców to maſ / ale od onych twoich piekielnych Patreſów / Lutra / Kalwina / Bezy / Serwetá: od tyches

tyches ſe tak nauczył bluſnić. Wielka záprawde bezbożnoſć y ſataniſkie zuchwałſtwo twoie / że ty zaniechawſy już Papieſza / poczynaf Piotrowi ſ. łatać: niewiem w czym cię tak obraził / że mu maſ tak wſetecznie y niewſtydliwie wragać / ponieważ mu Pan Chriſtus wſytkie winy iego / miłoſciwie oopuſcił raczył: wſatżec nie Piotr ſwietej wintien / ale waſa ſataniſka pycha / która waſ tak nádeła / że naprzód ſtolice Piotra ſ. bluſnicie / potym opuſciwſy Papieſza / na ſámego Piotra ſ. piſie paſceſki waſe rozdzieracie: aż też mimo ſ. Piotra na ſámego Ieſuſa ſezekacie. A cóż to ma do tego: chocia Piotr ſ. wpađł kiedyſ izali z tego wpađłego / obledliwego / grzechom poddanego / iako go ty zowieſ niemogł Pan Chriſtus uczynić mocnego / prawdziwego / ſwietego: czyli Pan naſ nie ma tyle mocy / aby on y ze trzćiny opoka uczynił: O fałſzerzu / nie Piotrowi ty wragaſ / ale Pánu Chriſtuſowi / któ ry Piotra nazwał opoka / a ty go zowieſ obledliwym / grzeſnym / obłudnikiem / ſatanem: toć tedy Chriſtus źle powieſ dziać / nazywaiać go opoka: Albo ráczey ty nieprawde móſ wiſ / gdy Piotra opoczyſtym zowieſ / a przecie go czyniſ obledliwym / grzeſnym / obłudnym / ſatanem / iakoż taki ma bydź Opoczyſtym? A widziſ iako ſam w nieprawdzie zoſtaieſ?

Nawet téniz ſłowy niewſtydliwemi / mozeſ tego dowieſć / że nigdy ani na Apoſtołach Chriſtus nie fundował Kościoła ſwoiego / bo także byli ſmiertelnemi / obledliwemi / grzeſnemi / y od Pána Chriſtuſa wciekli: ieſliż dla tego niemiał budować na Pietrze Kościoła ſwoiego / toć też ani na Apoſtołach: Dla czegoż ie piſmo ſ. zowie fundamentami Kościoła Bożego / y między niemi Piotra ſwietego: Proź tu nieprawde mówi ty Turku: czyli Piſmo ſwiete? Ale pierwey ty tyſiaćtoć nieprawde powieſ / niź ſie ſłowo Boże wczym oż myli. Fundował Chriſtus Kościół ſwoy na Apoſtołach / fundował y na Pietrze / iako na przednieyſey po ſobie opoce: y z onych ſłabych / obledliwych / grzeſnych / uczynił mocne / prawdziwe / ſwiete Apoſtoły. A tak, byś ty nabarzićy ſ. Piotrowi łatać / przecie nie wyſukaſ na nim aby miał twoie fałſe po

ſe pochwalić. Dziwnyż ſie tu / kiedy wy Papięzowi łaciecie /
gdyż ani Piottrowi Swietemu przepuſćcie.

P. A co ſie tknie Gręckiego ięzyk, z ſtrony Piotra, w tym
ſie idko y w łacińskim różnica znaczna pokazuje, τῆς πέ-
τρας καὶ τοῦ πέτρου Petra & Petri, a ta różnica ieſt w od-
miennie generis & perſone, tak rodziſiu idko oſoby: ta O-
poka mówi piſmo a πέτρα, mówiac o Chriſtusie prawdzi-
wey opoce, a o Pietrze zaś, τὸς ieſt Opoczyſty ου & πέτρος
Petra a Petros, mączęcy ſie iedno niż drugie wymawia y
znaczy, & cat.

R. Snięſno mi bärzo tęy twoięy Gręczyźnie / że ty tak
wielki Rabin / te dziecinſkie bajki / które inż dawno w-
czeni ludzie wysnułi piſeſi: czyliſ to podobno tylko dla two-
ich dziadów y bab piſał / nieſpodziiewając ſie aby to do rak
naſzych przyſć miało: Naprzod niewſpominając tego że Pan
Chriſtus nie po Gręcku mówił / o czym też wnetżę mówić bez-
dziemy: to cie ſamo porobi / iż w Gręckim ięzyku y πέτρος y πε-
τρα in maſculino & ſceminino znaczy wlaſnie opoka: co też y ſam
dobrze wieſi / y zeznawaſi piſać. (A choć iż Athenienſes Opoke πε-
τρος in maſculino też gowi / jednak żaden z nich któryby chęcił tak nieczemną
łapaczka / prawdę podwrócić temu nieproſtaig.) Otóż tu mamy twoie
wlaſne zeznanię: ale ty zeznawaſi prawdę zowieſi iż łapaczka.
nie to ieſt fałſzerzu łapaczka / ale to co ty przydaieſi mówiac.
Ponieważ we wſytkim Nowym Teſtamenćie nietylko w Matheuſa ſ. piſaniu /
nikt takiego ſpoſobu mówienia niepokuje / żeby kiedy πέτρος in maſculino
pro πέτρα ſceminino brąc ſie miało: To mówię ieſt wlaſna twoia
nierozumiała łapaczka / bo a co potym ſiukać tego po wſyſt-
kiey Biblii / ponieważ ſam zeznawaſi / iż y Gręków πέτρος
in maſculino pro πέτρα brano: chceſ ty podobno żebyſmy wſyſt-
kieg Lexicon y Calepiną z Biblięy dowodzili: O ſiałbierzu /
twoięc to ſa łapaczki któremi twoie Turki iak o głupie trze-
trzewie łapaſi. Wkaż też ty zdrayco we wſyſtkiēy Biblii /
gdzieby indziej πέτρος opoczyſtego znaczyło: tuſe wkażę ro-
ad Ca

Petrus y
Gręków co
znaczy.

ad Calendas Graecas, to ieſt / kiedy ty w Gręckiey Ceſärzem bedzieſi.

A żebyſ ſie tym wiecęy twoięy Gręczyźnie fałſzywey zawyſty-
dził / przypieſć tu ſłow a twęgo miſtrza Kalwina / który iaſnie
przeciwko tobie mówi: Idem fateor apud Graecos ſignificat Petrus & Pe-
tra, niſi quod prius nomen Atticum eſt: alterum uero communis linguae. Jeſli
microzumięſ po Łaciecie / wyłozęć po Polſku: Zeznawam
(mówi) że toż y Gręków znaczy Petrus y Petra, tylko iż pićwſię
imie ieſt Atheniſkie / a drugie poſpolitego ięzyka. Toc tak twój
Miſtrz: a czemuż ty wczęć ięgo chceſ bydy medyſy nad Mi-
ſtrza: czyliſ ſie podobno ieſeżę tego był niedouczył: Jakiż to
dobrze znać / z tych ſłow / któreſ daley przypieſał: Izali też to kto
baczny będzie ſmiał Matheuſowi przypieſć / iż on tego ſobie pozwalał iakoby
iaki Comicus Póeta / żeby miał tak ſłowkami grąc: podobnoſ ty na ten
czäſ gdyſ to piſał / daleko był do Gręków zaiachał / a jeſ y Ży-
dowizny zapamiętał: Aza Mattheuſ S. po Gręku piſał /
a nieraczę po Żydowſku: O wywietrzały dziadu / bredziſ /
ſam niewieſ co: a choć aby y po Gręku piſał / a nowinaſ
to y ciebie / że Dialektów Greci używają?

Naoſtatek ſameſ napieſał w nowym Teſtamenćie (Ty możeſ
y opoka przełozęć) ieſli Petrus nie ieſt opoka / czemu tak pozwa-
laſi przekładać / a tu przedſie przyſi: Mendacem oportet eſſe memorę.

A ieſli ſpytaſ / dla czego Gręcki tłumacz nazwał Piottra
πέτρος ſłowem Ateniſkim / a nie πέτρα ſłowem poſpolitym:
ta tego przyczyńa ieſt: nie żeby co inſzego znaczyło Petrus niż
Petra, ale iż genus maſculinum wiecęy ſłużyło oſobie meztkiey A po-
wrotę zowie go Petra, iż mówiac o budowaniu / wiecęy genus ſe-
mininu budowaniu y fundamentowi ſłużyło. A tak inż zätym
wſtają one twoie brednie o Neptunusie y Patreusie / tak że o
Łapuscie y diſcordiēy y wedzance plecieſi ład a co abyſ iedno
twoy Plastrzyk dziadowſtłimi fabulami napelnił / które ia to-
bie y z twoimi dziadami zoſtawiam. Otóż baczyſ / że twoia
Gręczyzna twęgo tobie fałſzywego przekładu niedopuszcza.

P. Niektórzy Gręckim ięzykiem niemogac opoka Piotra S.
weznać, do ſłów ſie Hebrayſkich, Kaldeyſkich, Syry-

D

skich,

Cepha znaczy
Opoka.

skich rzece, etc. Twierdząc to żeby Cepha po Żydowsku, Kaldyjsku, Syryjsku, opoka, kamień albo skała znaczyć miało.

R. Dziwno mi/ czemu ty takim Kabinem w tych nowych Żydów będąc / ociągasz się idź do słów Żydowskich. Nie dla tego nasze Theologowie używają słów Żydowskich / żeby Grętkim językiem Piotr S. nie był Opoka / wszakże już tego doznał: ale aby ciebie starego nieukę / z twoichże mistrzów zawstydzili. Słuchaj na twoje wieści sromotę / co twoy mistrz Beza piśe: wszakże wiec z Polski iedził do niego po porząd: słuchajże go y teraz: Dominus Syriace loquens, nulla usus est agnominacione, sed utrobique dixit Cepha. Toć tak twoy mistrz. A wierzyśże temu Turku? (Ja temu, mówisz, wierzyć niemoga) A cóż ci rzec / jeśli ty twojemu mistrzowi nie wierzyś / pogotowi y mnie nie będziesz wierzył. A czemużes przedtym / niemu tu głupi / temu wierzył: ba y iedziłeś do niego od Zborów Kalkwińskich: gozies ty na drodze na Turki natraszowy przyciąs od nich inſz Ewangelia. Wszakże Kulfanie / Ne sit discipulus supra magistrum: ci się tam przedśie ociągają o ludzkie uczonę / a ty telko między Kadziela siedzisz: słusnieby tam temu wierzyć / a zwolascz że sam zeznawaś / że się na on czas nieco obcych słów przymieſzało do Hebręyskich: toć tedy podobna rzecz / że się y Syryjskie przymieſzały / iako iest Cepha, a tym wiecey / iż to Ewangelia powiada Jan 1. Czemuż ty nie wierzyś: nie mówie już Beze / ale Ewangelii: chceś abyć tego K. W. do wodził otowianemi Bulami Papiestwami: wiera nie czekaj tego: boć temu trudno teraz do Rzymu iedzić / podobność gotwie na cie lepsze rozge: wszakże radzić / wypraw do Rzymu swęgo College Niemowostkiego albo Orwinowostkiego / wszak to starzy cwiłkowie / będą się wmieli domowic / że im dądzą Bute otowiana. ba y żelazna będąli chcieli: a co wiedzieć mogą Papiężę nawrócić: zmowcie się jeśli możecie. będziecie li chcieć / pomożę wam towarzysztwa.

PRZY-

PRZYCZYNY FALSZOW
Nowokrzeńskich.

P. Czemu ia Piotra Opoczyszym nazwał?

R. Twierdzą: tegomci ia już dawno czekał / abyś to był zrazu powiedział / ponieważ iako sam widzisz ani Gręcki język / ani Żydowski / ani Łaciński niedopuszcza takiego wykładu: wolales ty pierwey y Piotrowi S. y Papiężowi natąiać fukając szypiąc iadowitym językiem twoim: chciales podobno Turkom twoim oczy temi słowy bluznierstwi zamydlić / y plastrzem siurodlowym zalepić / aby fałszów twoich nie widzieli. Rozwiń ia te twoie plastery / a okaże swias tu siurody y nieprawdy twoie: powiadażże iedno. Czemuś Piotra Opoczyszym nazwał?

P. Mówie, iż to dla tego czynię, żebym spółku y składu żadnego z temi niemiał, którzy wynosząc się nad iedyną głowę Pana Chrystusa, wazyli się iako Goliat z Dawidem, tak oni z Panem swoim w sranki wstąpić, chcąc go albo zmóc, albo przynamniey z nim się grównąć: to sobie co iego iest przywłaszczając, pod płaszczykiem Piotrowym.

R. A toż iest twoia nagłownieysza przyczyna / dla której masz fałszować pismo swięte: ba przypatrzymy się iey. Powiadaś / iż dla tego Piotra opoczyszym a nie opoka zowieś abyś spółku y składu żadnego niemiał z temi / którzy go opoka zowią / równając go z Panem Chrystusem: a ktorzyś to tacy są / co go tak zowią / y równają: Wszak go tak naprzod Pan Chrystus zowie / y tak go sobie równa: wszak też także go y Ewangelistowie zowią y równają: nawet y wszyscy Kościół Boży / tak go do tych czasów zwał / iako się z Dyców S. potężnie: Toć tedy ani z panem Chrystusem / ani z Ewangelistami S. ani z Dycy s. spółku y składu nie macie: a baczyś

Pierwsza
przyczyna.

Ustalenie
niedługo spół-
ków z panem
Chrystusem.

D ij

sie

Nowoſkrz-
czyſcy mają
ſpółki z Ży-
dami y z
Turki.

sie zwodźcicieli co mówią : A z kimże wolicie ſpółki y ſkłady mieć : Jeſli niechcecie z panem Chryſtusem / ani z Ewangel-
liſtami / ani z Kościołem Bożym / miećcie ſpółki y ſkłady z Żydami z Turki z Pogany / z ktorými więcej nakładacie niż z
dobrymi Chryſzczanymi : niegodniſcie z dobrymi ludźmi ſpółki
y ſkładu mieć / toś dobrze powiedział. A przeto wy ieſcieście
oni Goliatarowie / ktorzy z Panem Chryſtusem wależać / nie w
ſrątki z nim wſtepuiecie / ale ſie nad pana Chryſtusa iako pie-
kielni Luciperowie wſpinacie : co ſie ztąd potraſnie / iż cho-
cia Pan Chryſtus zowie Piotra S. Opoka / a wy go przed-
ſie tak zwąć nie raczyście / lepiſzmi ſie czyniąc y godniſzemi
nad Pana Chryſtusa / co ieſt nie tylko ſaleńſtstwem nieumieie-
tnym / ale y ſatanſkim prawdy wyróceniem. A zwołasz że
ſie ſam do tego znaſ / iż Pan Chryſtus Piotra S. Kephę na-
zywa. to ieſt opoka / iako twoi miſtrzowie wykładają : iakoż
go ty pyſny y nadey Turkiſcicieli znać niechceſ : Przeto in-
żes ſie za tą przyczyną oſadził ſpółki y ſkładu z Panem Chry-
ſtusem y Apoſtolami tego. Sluchamyſ ięſze.

Wtóra przy-
czyną.

P. Potym ieſzcie y dla tego to czynie, iż wiele różnych iako
Fundamentów, tak y głów iednego Zboru, to ieſt Ciała
Chryſtuſowego, iako ſobie wymyſłać, tak y onych ſtanowie
niechce, ani przyimuie.

R. Jeſzcie y tu niewidze ſłuſnę przyczyny / czemu byſ ty
miał nam odmienić Piſmo S. Bo dajmy to / niech
tak będzie / że ty niechceſ wiele różnych fundamentów y głów
iednego Zboru Chryſtuſowego wymyſłać / a choćabyſ też do-
brze chciał. tedy tego niedokazeſ : a wſakże zda mi ſie żeby y
tobie y wſytkim Turkóm godziło ſie przyjąć za fundament
y głowę tego ktorého Pan Chryſtus obrat y poſtawował. Coć
ſie zda bracie Marcinie / ſłuſnali to rzec : A nie ſie zda
bardzo ſłuſna / bo w tym niemamy wpierać co ty chceſ a
bo wymyſliſ : ale co chce Pan Chryſtus / y co mu ſie podobat
a iż ſie temu tak wpodobalo / aby y Piotr S. opoka był / y inſy
także

także Apoſtol. wie fundamentem : dla czegoż ty nie maſ te-
go przyjąć : Czemu ty maſ co iſſego ſobie wymyſłać y ſtą-
nowić : Zdac ſie to dziwno że P. Chryſtus więcej fundamen-
tów y głów poſtawował : boſ ty głupi / że tego nie rozumieſ :
ale ci inż z tym do ſony twoiey odeſtat / aby cie tego nau-
czył. Bądźbyſ ſie miał temu dziwować mądry Mini-
ſtre. Jeſcie wy w iednym cieie Chryſtuſowym / tak wiele róż-
nych głów naczynili : bo co Sekta. to ma ſwoie głowy różne
y ſoytarze ktorzy takie rozrywania ſoytuiecie. Wſak iedno
ciało ma bydź Chryſtuſowe / iedną głowę też Chryſtus : Cze-
muż y Anglików inſa ieſt głowa / ona ſproſna niewiaſta : in-
ſa v Francuzów on ſmrod Bezá y Kalwin / inſa v Niem-
ców on wſeteczni Luter / inſa y tu w Polſce w was Tur-
kowie / Pan Niemcoieſki waſ Patriarcha wielki Co ſie to
dziecie kto tak tych wam głów naprzyſywał : Toć to ſa ſczę-
re wymyſły waſe / które wy mimo Piſmo ſwiete ſtanowicie y
przyimuiecie : a co Pan Chryſtus każe / na tym nieprzeſtaciecie
które nieſtrwonne mąactwa iż mnie też iednemu dał P. Bóg
widzieć : przeto żyje każdemu aby każdy ſobie te błędy obzys-
dził / a ty przecie poſtawemu fałſzerzem zoſtaieſ.

P. Dla tegom ieſzcie Piotra opoczyſtym nazwał abym zabię-
żał głęmu wyrozumieniu, które wyroſło z niewłaſnego
słów przekładu y wykładu.

Trzecia przy-
czyną.

R. Bā to nie lada przyczyna / godna takiego mądrego Tur-
kyciela / prawie oſobliwa wymówka. Ale pytam cie /
Pan Chryſtus czemu Piotra zwał Kephą abo opoka : dla cze-
go nie zabięgał głęmu wyrozumieniu / które z tych słów wyro-
ſło : Podobno nie byt tak mądry Pan Chryſtus / że temu za-
biegać nieumiał : Albo czemu wſyſcy tłumacze piſmā s. we
wſytkich iezykach zoſtawili to ſłowo Opoka : dopiero ty ha-
dy Turkiſcicieli w Polſkim Teſtāencie. miāſto Opoka kład-
zieſ Opoczyſty : czyli nie byto od początku Ewangelii za-
dne go tak mądrego / coby umiał taktemu głęmu wyrozumieć

Pismo rozu-
mem poprzą-
wiać.

niu zbiegac / ażeś sie ty na świat ziawił z twoją mądrością /
abyś nam Pismo S. poprawiał : O fałszerzu niewstydlawy /
któć dał te moc / abyś ty miał Pisma S. poprawiać : iżaj ty
dla tego masz które słowo wymazać albo wyrzucić / że sie to
bie szalonemu niepodoba / albo iż twojemu fałszywemu wyro-
zumieniu nieśluży : toć tedy tak każdemu heretykowi wolno
będzie / wyrzucić / odmienić / co sie z tego heretykowi wolno
mieniem niezgadza. Nie ty masz fałszerzu Pismo święte na
twoje złe wyrozumienie naciegać / ale rączę twoje wyrozumu-
mienie Pismem s. poprawiać y prostować / wskaż pismo śnuz-
rem zowiecie : alechby wam więcej powroza trzeba / abyście sie
naprostowali : Dla tegoć Kościół Boży ma w całe wszystko
Pismo s. że nigdy żaden niepoprawia Biblii według wyro-
zumienia swego / ale sie wczę wszyścy z Pisma S. wyrozumieć
wola y tajemnice Boże. O was lepać heretykowie / dla tego
tak wiele fałszywych Biblii / że każdy z was heretyk Biblię
według zdania y wyrozumienia swego poprawia : przetoż co
Sektá / to insha Biblia / a nigdy sie na jedne zgodzić niemo-
żecie. Co ty lepać powiadaś / aby Hieronim S. Cephás solidum,
to jest / całowitym albo statym miał wykladać : prośe cie / w
któreś to Biblii Hieronyma S. wyczytał : Alia y Hie-
ronyma S. in Epist. ad Gal. c. 2. tak czytamy. Non quod aliud significet
Petrus, aliud Cephás, sed quod quam nos Latine & Græce Petram uocamus, hæc
Hebræi & Syri propter lingue inter se ui iniam Cephás nuncupant. Toć tak
Hieronim S. wczę / a nie poprawia pisma S. ani sie twęgo
złego wyrozumienia boi. A czemuż sie Hieronymem zakła-
daś / nieprawdziwie potwarz na niego wlokac : Nie znay-
dziesz v żadnego Patresa co ty chcesz / musisz do namileyszego
twęgo Krzymusa po ratunek appellować : takci Cygan cyga-
neciem świadczy / a iako tobie / tak y iemu niewierzmy Pol-
dorum niewiem do czego przywodzisz / y tenci przeciwo tobie /
ales ty ślepy / wskaż ie ia tym niechce przeciwo tobie świada-
czyć / zchoway go tam sobie.

A tak chociaż Pan Christus jest oną Opoką y onym fun-
damentálnym strąnym kamieniem / od Proroków obiecá-
nym :

nym : iedną przecie po P. Christusie Piotr S. jest też fun-
damentem y Opoką / iż tak jest od samégóž Pána Christusa Piotr opoka.
nazwany y za fundament Kościoła położony. A toć nieczyni
żadného złego wyrozumienia ale owszem czyni nam dobre ro-
zumienie iako o Pánu Christusie / tak y o Piotrze S. iż iako
to prawda / że Pan Christus jest Opoką / bo go tak Pismo s.
czesto zowie : tak y to niemnię prawda / że Piotr s. jest Opoką
/ bo go tak Pan Christus prawda nieomylna zowie / o czym
też toż Pismo S. iasnie świadczy. Nie sam tedy Christus
jest Opoką / iako ty Pána Boga sie nie boisz / ani też na sło-
wa Pána Christusowe pánietać mówisz / ale też y Piotr s.
jest Opoką. Co iż ty odęmuiesz Piotrowi S. y wymażesz
z Pisma s. czynisz to według niebożności twoiej / Kvoli Lu-
cyperowi twojemu ktoremus sie przy twoim nurzaniu oddał.

Dosyć iuz o tych twoich przyczynach / które cie iako sam po-
wiadaś przywiodły / żeś ty smiał Pismo s. fałšować / iesliż słu-
śnie / niechay wszyścy sadzą. A mnie sie też zda / iż są inše wie-
tšie y poważniejsie przyczyny / które cie miały od tego psowa-
nia y fałšowania odwodzić. Alza ono nie wietsha przyczyna z
Pisma S. które tego fałšowania zakazuje Deut. 4. & 1. Ties
przydajcie do słowa / które ia wam przykazuie / ani vmnieysay-
cie z niego. Apoc. 22. Jesliby kto przyłożył do tego / przyłoży
też Bóg nań plagi opisane w tych księgach. A iesliby kto v-
iżł z słow ksiąg Proroctwa tego / odéymie też Bóg czesc tego
z ksiąg żywota / etc. Gal. 1. Chocho y my / y Anyoł z nieba prze-
powiadał wam / mimo to cosmy wam przepowiadali / niech
będzie przeklectwem. Ktoremu słowy iako widzisz zakazał
Bóg przydawac / vmnieysac. y odmieniac co w Pismie S.
nád to co nam Apostołowie nášy opowiadali. Czemuż cie-
bie tá przyczyna nie odwiodła od tego przydawania vmniey-
śania / odmieniania w Pismie S. któreśmy do tego času w
całe nienaruszone mieli : wskażecie o to przedym wołali ná
Papieża / chociascie iesze tego niemogli dowiesć / aby w sło-
wie namnieyszym Pismo S. odmienil : a wam sie widze go-
dzi / czego sie y Papieżowi / y Anyołowi żadnemu niegodzi.

O nieś

O Tiewostydliví falsérze: wiec sie o trádicye swárzyte: á kiedy Písna S. psiniecie/ nieuciecie/ przydawacie/ odmieniájac wedlug mysli swoiéy / wshystko sie wam zeydzie. Jáwne lice ná was mamy / naprzód twóy Nowy Testáment / którys ty ná wié / ieyscách ánnotácyami posalshowát: áles ty falsérzu zá. Alé wiele rzeczy / ná które nie nie mówiš: iest y drugi wyttad Nowého Testámentu / oného drugiego falsérzá Budného / Nowokrzeczenców Literostich Ministrá: také y Biblia Brzésta / inšych niewspominájac / z których jáwne rzecz / iáko wy nád zákázanie Boże Písno S. sárpacie / wywrócacie y falsiniecie. A ták jes ty słowa Božého w tym nie wsluchát / twoie oné przyczyny v nas są wierutnym blužniérstwem / y niewostydlivym falshowáním Písna S. Powiédz je nam iesze to / dla czego niechceš Piotrá S. zwác Opołg:

ZARTY NOWOKRZCZENSKIE

ná Papieżá.

P. Niemože to służyć Piotrowi, á pogotowiu Papie żadnému smrodowi, chociaž napilniéy perfumovánému, etc. Ale chociažhy tež to imo inšé Piotrowi Pan vžyczyl, czego nigdy żaden pokázác prawdźiwie niemože, á cóžhy do tego nádeci niezbožni Rzymscy Papieżowie mieli. Tak podobno wiele iáko X. W. do Konstantinopola.

R. Widze iż latwiey tobie przychodzi Papieóm láciac y iárotowác / niż Písno S. prawdužiwie přetládać: tráfilaby w to y láda bába gnieloliva / od których sie ty smierdzacy bśádu táktéy morowy psiey y wšeteczney wczysz: y niegodziensbys nie inšého / ieno aby cie v přegierzá miedzy bábami swar lirémi pojádono / žebys sie zmíni do woli náswárzył. Alsa to přystoi tey twoiéy splešniatéy brodzie / ták o přetložonych mówić: nie czytales oného / Principi populi rō maledicti O niezbožny á smierdzacy trupie, o smrodzie přesumáni piekieleńni smierdzacy /

smierdzacy / nie o tym teraz rzecz / co máia Papieže do Piotrá S. ále o tym coš ty nádeci niezbožny Turek y smród / miał do Písna S. jes go smíal falshowác: Dal síla Pan Christus Piotrowi S. mimo inšé: mieli záwše Papieže do tego síla co Piotrowi P. Christus vžyczyl / máia y po dšis dšien / y mié beda do skončenia swiátá / póki Christus bedzie budował kóciol swóy. Měli tež moc w Konstantynopolu Papieže / któř ich moc y wladza znal Konstantynus Césarz / y inšy. Ale tey mocy y zwierzchnoši / twój Arjanowie přyznáwác niechcieli: y přetóž téraz inšého Pána / nie Piotrá S. áni namiestníká iého / ále Tyránna Tureckého máia: któř mu iáko Grécyá wšytké / ták y Konstantynopole starzy Arjanowie wášy wydali. Tá tož wy y teraz gonicie / y v tegož Turká / woznym y forxtarzem tys nowy Turczynie zóstat / chegc mu Polské Krolestwo wydác / iákošcie Konstantynopole wydali: któř záwždy Pána Chřesciánského málo / póki namiestkom Piotrá S. poslušné bylo.

Alé sie ty domagaš žebhy tego X. W. domiódl / iesli Papieže są namiestkami y potomkami Piotrá swiáteč: Wšak že to domagánie nie teraz dorzeczy / nietošny záczeli / trebá bylo co inšého dowodžic to iest / iesliš ty prawdužiwie tłumáczyl Nowy Testáment / czyli falsywie: á ty niemogac ináčezey swého falsu pokrýc / škáluteš Papieže y Pána Christusa potwarzaš. Nie iest čas o tym teraz mówić / y nietošny záczeli. Máš iuž o tym dosyc písania / y kšágg rozmaitych do ktorów nášych ktorých iáko widze ty glupi mienku nieczytaš / y wolíš sie žwierciadkami y Plastrzykami zabawiác / ktorých sie od niemiast pod kadziela wczysz / niż wczonych ludží kšiegi czytác. Wšak že ia tobie tego potwarzác nie bede tám cie do nich odsylám: z nich sie náuczysz iákim právem / wchwaleniem y testámentem táki vřad přypadl ná Biskupy Rzymské: o přetrze tež / iesli byl w Rzymie / nižey powiem. Tyla koc tu ná ono odpowiem, o co ty pytaš mowiac.

P. Gdžie to Piotr S. Papiežóm Rzymskim, hy tež oni nagor-
 28 semi

*Rémi, y czártóm brátry byli, poſtánowił, głęcił y oddał,
aby po nim w Rzymie pánowáli?*

R. Co prawda/ nielada Queſtia / á zwlaſczá od tákiego
Turzyciela/ który z Czárty nárabia/ ná która krótko od-
powiadam. Że ia o tym niemiem / aby Piotr S. kó^o coby był
Czártóm brát/ wrząd ſwoy poruczał/ wſáć je ieſliby ſie to kiedy
Piotrowi ſ. tráſiło/ międzywowałby ſie. Bo ieſli P. Chriſtus
wrząd ſwoy Apoſtolſki / onému dyablu Judasowi polecił/ y
táć go ſam názwał/ á wždy był między dwunáſciá policzony/
á po śmierci drugi Apoſtol był ná mieyſce iego obrány: A cze-
mubys też miał Piotrowi S. wragáć / ieſliby kto wrząd iego
máiąc Judasá chciał náſladowac: gdyż przecie/ by był nie-
wiem iáki nagoiſy dyabel / niemoże przeciw koſciółowi ná-
tę Wpocze zbudowanemu przemoc/ ani mu záſzkodzić/ máiąc
one obietnice Pánſtwa: A bróny piekielne nieprzemoga prze-
ciw niemu. A przeto o wrząd Piotra S. ty ſie nie traſuy/ zá-
dna złość ludzka y dyabelſka wywrócić y zepſowac go niemo-
że: bo y przez złe y nagoiſe / wnie Pan Chriſtus koſciół ſwoy
rzadzić y zachowac.

Goſia to ná was Turku/ co ia tobie teraz zádam / y co ná
was powiáda ſam Luter: bo ten was Nowoſtrzczenice zo-
wie dyabły wcielónemi ták morwić. Muncerus & Caroluſtadus &
ſimiles eorum aliij Anabaptiſte, ſunt meri corporei demones. Wczeń lepať
Luthrow nieiaťi Erasmus Albertus, piſząc o Nowoſtrzczenicách /
zowie was/ wczniámi y naczyniém dyabelſkim/ y powiáda/ że
przy Turzám / wſtepuie w was zły Duch / któremu ſie przez
Turzanie wáſe oddaście/ y wierność iemu przysięgacie. Bu-
lingerus piſząc o iednym Nowoſtrzczenicu/ którego zwano Bál-
tházár Pacimontanus/ powiáda/ iż przez niego po Turzám dy-
bel wczł wáſe náuki / iáko ſamże Báltházár wpańietarwiſy
ſie zeznawał. A ia też wiem / że ná Moráwie Nowoſtrzczen-
cy bráli ducha iákiegoſ / w muſe: która gdy beczáła kóto ge-
by/ ieſli kto gebe otworzył / wſtąpiła záraz w Nowoſtrzczen-
cá. A ſiá tákich ieſť przykádoſ / którch ia teraz nie wſpo-
minam:

minam: ále bez tego doſyć wielkim tego przykádem ſa wá-
ſe bluźnierſtwa y kłamſtwa wáſe którchbyſcie wy nieſmie-
li mówić / kiedyby was ten zły Duch niepoduſczał. Tym
ſie ia teraz báwić niechee/ może to bydz potym/ rychley podo-
bno niż ad Calendas Gracas iáko ty chceſ / by cie tylko tym czáſem
dyabli nie wzięli / co będzie rychley niż ad Calendas Gracas. Wro-
ćmy ſie do Papiežá.

P. A zá Pan Chriſtus wczł Piotrá z inſzemi Apoſtoły pá-
nowania ſwiectkiego? Pychy, nádetości, tyráńſtwa, &c.
żeby wſytkimi władali, przewodzili, wſytkich do cáto-
wania nóg ſwoich čiſneli. Pan Chriſtus wcznióm ſwoim ſłu-
żył, ták y onych ſłużyć nie pánowac wczł: Pan Chriſtus
pieſo chodził, y pieſo wcznie wyſłáł: Chriſtus zubożał
bedac bogátem, Papiežowie z w bogich Pány zoſtáli: Chri-
ſtus prácuiać láknał y prágnał, &c.

R. Wſáć ia mówie że tobie łatwiey z Papiežá ſydzic/ niż Pan Chri-
ſtu ſwoiego dowodzić: iáko rozumieſ wiece ſobie po-
możemy. Mógłbyś to piérwey pokázac/ iáko y gdzie Pan Piotr S.
Chriſtus wczł pánowania/ poniewaz y ſam ſie zwał Pánem/
y ták ſie zwać kázal / bá y Królem ſie zwał / y Pánem pánu-
iać y Królem Królów: przetoż dopuſzczal ſobie nogi cá-
łować/ ſáty po dródze ſlác / cudze dobytki ſobie przywodzić/
y drogie máſci ſobie dáwać kázal/ náoſtátek y ten tytuł ma /
I. N. R. I. Mógłbyś y to też pokázac / iáko Piotr S. pá-
nowania wczł/ y ſam ſie Pánem czynił/ kiedy przedtym bedac
rybitwem/ nie niemáiąc / á potym roſtázował ſobie do nog
przynoſić pieniadze od wſytkich Chrzeſcijan / z którch był
bárzo bogáty: á ieſli kto iego ſtárbu wſprzywdził/ záraz naglá
ſmierciá káral: y w tákim powaženiu był / że nietylko iego
ſámego / ále y cień iego był w wczinwoſci wielkiey. A poczá-
wſy do ſtolu ſłużyć / y kuchniá opátrowac / zaniechał tego
mówiac: Nie przyſtoi nam abyſiny ſłużyli do ſtółów: przetoż
tego inſzego ná to obrát / á ſam ſie tén podłemi poſługami
E ij niechciał

Judas był
Apoſtolem.

Luter. colloq.
Menſat.

Lib. con. Caro-
luſtad. o. 2.
Duch No-
woſtrzczen-
ſki.

Buling. lib. 1.
Anabap. Orig.
c. 6.

niechiał bawić / chciał aby mu rączey służono / y tych takowych rzeczy siła iest w Dismie S. Alec boie sie y tego w sposminac / bys lepat y z Pána Christusa y z Piotra nie sydzit : wole to na ten czas zamilczec abys sie snad z Pána Christusa y z Piotra S. niezgorsyt : widze ia ze ty iesze nad Pána Christusa y Piotra S. chceš bydz doskonalszy : niechce Papięza bronic. Prawda tedy to iest / co pięsz / iż Papięze pászawstwy Pány zostają / y w dostatkũ żyia : wszytko to prawda / chociać tam oni bronią sie przykłady Piotra S. y Pána Christusa iakom wspomniat : ale to wszytko nic / patrząmy też ciebie.

Wierā zdami sie / żeby z ciebie był nieladā Papięz / kiedyś by cie obrano / bo ty niepānowalbys / służylbys wszytkim / y chodźilbys pieśo / rozdalbys bogactwa : bā y niciadlbys ani pil / bylby z ciebie osobliwy Papięz / bezmātā dalbym ia też glos swoy na cie / kiedyby przyszło do elekcyey. Tylko iedney sie rzeczy boie : wieś czego : abys nie uczynił iako on Opāt / co będąc mnichem / drugie Opāty ganił / ā wszytko wymierzał / zostawšy Opātem : y tego co wymierzył nie budował. Tak ty widze umieś inszym przymawiać / ale sam siebie nie śaciueś / przypatrzmy sie iedno twoim obyczajom / wnetki sie osadzim. Naprzod kto ciebie tēy pychy / naderosci / tyrānizstwa / mātactwa y pānowania nauczył / abys sie Ministrem v tych nowych Turzycielow czynił / wszytkimi władat / nād dwonnikiem w Zbyszyniu / ā teraz y ślāchcianke masz ā żone : troz cie tym pānem y Ministrem uczynił / że wszytkim Turkom Lubelskim y wokoło pānuieš : Aza tak pan Christus uczyl : Proše cie po którym Plebanie wziąles successyā : zdami sie żeš ty onęgo piekielnęgo plebanā przekletego Lucypęra namiestnikiem zostal. Aza to nie dyabelska pycha iest y naderosc y tyrānistwo / czynić sie tym / nā co ciebie nigdy Bog niepowolal : toć tak własnīe dyabel chocia go nie prośa czyni. y sam sie wtręci.

Druza

Druza / Pan Christus nie przyšedł aby mu służono / ale rączey aby służył : ā cōż ty rzeczeš glupi Ministrze nā to : ia wioze że tobie służy y niewiasty służy : abo powiedz wieleš rāzy nogi twoim Turkom wmywal : Abo też kiedyś tak potomy / proše cie bādź moim służā : abo nāmōw Tiemoierowskięgo / abo cho : ia Gwinnowskięgo / niechaymi posłuży / kiedyście tak potomi Christiani : doświadeze tēy waszey pokory : iesli nie uczynicie nie będziecie prawdziwymi Christiany.

Iesze Pan Christus pieśo chodzil / y pieśo ucznie wysyłał : Awo co takięgo : A toli widziatem kiedyście w rydwonach y nā kārētach dobrze osłānych wożono / y drugich Turkow siła widze kōrzy w pyśe nie dādza naprzod inszym. A wōdy sie niewiēm iakimi Christiany czynicie / nā swā wiecznā hāńbe y zginienie : Atemu Christus będąc bogatym / ostal sie vbogim : ā ty będąc vbogim kleskz z poddaństwa ucickšy / pānemes zostal : piciędzy nā lichwe dāiesi / y w lichwie mieśkasz / wiele inszych y Tiemoierowskięgo do vbostwa przywodziš / āz sie v ciebie stārzec vbogi żywić musi / pārtęke chlebā v ciebie wyrabiāgc. O nieślāchetny morderzu ciāl y dusi ludzkich.

Tāostātek Christus lātnal y prāgnal / ā iam widzial ciebie Turku siedzącego zā rostkoshym stolem / miedzy niewiastami tyiacęgo iako wieprzā. Alec y żonā twoiā nie bārzo od głodu schudlā. A wiec to tacy Christiani nowi / wierāć nie nād Papięzā niemacie / ā dla czego Papięzowi przygāniaš : O nieżbożny śālbierzu / rychleyci sie w wasz naydā wszytkie przyniory onęgo plebanā piekielnęgo / kōręgo wy ieszescie Ministrami y kōremu sie przy Turzaniu oddāiecie. Niey cieš dośyc teraz nā tym poći czego insęgo nie powiēm.

INQUISITIA NOWOKRZCZENCOW nā świętęgo Piotra.

P. Iuż z ofobnā do sāmęgo Piotra S. przystapie, abym to znie-
E ij go po-

go pokazał, iż on sam nie miał nic w sobie nād inſe Apoſtoły, ku pánowaniu nād drugimi, ábo używaniu zwierzchności nād inſemi, także nic w dárżech duchownych przednieſzego, etc.

R. Tę spodziewałeś się podobno Piotr S. takię inquit inſię na ſię / boć go już ſnac był Pan Chriſtus doſyć exáminował / niżli mu ten urząd poruczył : y tak rozumiem / że ſie na nim nieomylił : niewiém kto was temi Inquiſitorami na niego uczynił. Owa tak muſi być / gdy Papieżom łaić / muſi ſie Piotrowi S. bá y Pánu Chriſtusowi doſtać. A cóż wam rzec : kiedyś ſie tak oparł / mówię. O cóż tedy ná S. Piotra ſtarczyſ : (Iż on sam nie miał nic w sobie nād inſe Apoſtoły ku pánowaniu, ábo używaniu zwierzchności. Także nic w dárżech duchownych przednieſzego) Widze iż o wielką rzecz idzie S. Piotrowi / koniecznie muſi ſie z tego ſprawić / ieſli nie chce urzędu poſzbydź : czymże tego ná niego dowodziſ : już bądź Inſtigatorem.

P. Gdyby kto tak dumał, iż dla obſitości Duchá przgodować miał, tedyby to nie Piotrowi, ále ráczey Páwłowi przyczytać. 2. Iż go piſmo S. przed inſemi miánuie piérwey : y to nie ieſt wárownym dowodem zwierzchności. 3. Kiedy y kiedy Buły piſał, ſic volo, ſic iubeo. 4. Nigdy żadnego w poſełſtwie niewyprowadził, á iego drugy poſyłał. 5. Wieć on ſie ná Iákubá oglądał, niż inſy nań. 6. Nie Piotr napierwéy Chriſtusa poznał, ále Andrzey. 7. Nie sámemu Piotrowi klucze dány, ále wſyſtkim. 8. Nie Piotrowi sámemu ſiedzenie ná ſtolicy ſadowey, ále wſyſtkim obiecáno było.

R. Takac twoia inſtigacya : á maſz ieſzcze co wieć : áleć doſyć tak złego : niewiém iákoć ſie Piotr S. z tego wypráwi : bo ieſli to tak ieſt / niewiém iákim práwem ón roſtkażat ná mieyſce ónego Judasá obierac inſzego Apoſtola Ná ciciá

ćieć S. kto mu to pomczył / iż ón sam poſtawſzy powieſdział / że tego było potrzebá : piérwie źle uczynił że ſie domyſłat. A z ónego niewiém iáko ſie wymówił że ón ſniał Zydów wſtę Zakón y Ceremonie znieſć / y Pogány wolné od Zakónu Mozyſſowego uczynić. A co goſia / że y óne parę ludzi dla piéniedzy naglá ſmierciá ſkarat / niemáiąc / iáko wy powiádać zwierzchności ná to. Ja niewiém co ſie było ſtalo Piotrowi S. iáko ſie ón tych rzeczy ważył. A wſtáże my nieſmiesz my potepiac Piotra S. co wiedzieć / muſiał ón mieć iákie pánowanie y zwierzchność / pouczaamy to tam wam Turkóm / oſadzic / co też zá to záſłużył Piotr S. Jedno żeć mi go žal / á sam podobno nie przybedzie / boćby ſie was bał / byſcie go ſnac nie potepieli / á koby wam wierzył : bede ia mówił zá niem / áza ſie ieſzcze nād nim ſmiłwieć / iſe go nie do Koncá z tego zwierzchności wyznicie.

Tak wam kazał powieſdziec Piotr S. Ná piérwoſzą žalobe / iż ón dárów Duchá S. niezayrzy Páwłowi S. y życzy mu iáko sam ſobie / boć iáko wieć / bázo ſie obádwa miłowáli. Ná druga / iż go Ewángeliſtowie ná piérwoſzym mieyſcu záwždy ſadzái / á co ón winien / pytać ſie ich / czemu tak piſa. Ná trzecią / zna ſie do tego / żeć nápiſał iedne Bułe do Pogán / w Dzię. 15. gdzie mówi : Tak ſie zdało Duchowi S. y nam też : áleć to uczynił z wiadomością drugich Apoſtół / których do tego przywiódł / że ná iego ſtánelo. Ná czwartą / á do tego ſie też zna / że był poſłany do Samárii / iednoc podobno zwierzchności tym nie utrácił / y owſem iey poſtawieſz : bo go poſtáli iáko medięſzego y godnieſzego. Ná piątą / że ſie ná Iákubá S. oglądał / ábo ráczey ná te którzy byli poſłani od Iákubá S. do niego / áby ſie nie goſſili onym towarzystwem / które miał nād zwyczaj Zydowſki / z Pogány / y to ſłuſnie uczynił : bo iáko ſami wieć ſtarczy ma záwždy przeſtrzegac / áby ſwych nie goſſyl ówieczek : wſtáże y ſtroſowanie zá to od Páwła S. przyiáł potómie / ſłuſneli było ná P. Bogá to ſpuſzcza. Ná ſoſtą tak powiáda : iż Andrzey piérwey znalazł Meſyáš / y Piotra do niego przywiódł : iednak ón tego

Sprawa S. Piotra.

tęgo nigdy nie przyał / tylko do tego ſie zna / iż ón napierwéy Pána Chriſtuſa wyznał bydz ſynem Boga żywego / czego y Andzély przed nim nie wiedział : á ieſli nie wierzyćcie temu / ma ſwiádká Pána Chriſtuſa który mu to przyznał / mówiąc : Ciało y krwó nie obiawiła tobie / ále oyćcie móy : A tak odpuſćcie mu / niomu w tym nie da naprzód. Na ſiódma zda mu ſie to za krzywdę / ábyſcie go tych kluczy odſadzić mieli / ponieważ iemu ſamemu po Panie Chriſtusie dané ſą klucze / á niomu inſjemu : albo wkażcie to w Piſmie S. komu drugiemu dané ſą klucze temi ſłowoy : A klucze królestwa niebieſkiego dam tobie : gdy to wkażecie niebedzie ſporny : ále inaczey / niepuſci ſwoich kluczy. Co wy powiedacie / iż te klucze wſyſtkiemu Koſciółowi dano : ná to ón mówi / iż wſyſtkiemu / ále przez rece ięgo : y chocia wſyſtkim ſłużą / ále ich w reſtę niikt niema / tylko Piotr S. á ci namięſtnicy / którym ſie ich zwięrza : przetoż niedziwuyćcie ſie że ná waſſę będnie y potwarzy niedba / ma piſmo po ſobie. Na oſmą. O ſtolice ſądowną niechce ſporu wieſć / átoli przecie będzie ſiedział między drunascią : ſpodzięwa ſie y tego / że iáko tu miał pięroſſę mieyſce między nimi / y táń go tymże mieyſcem pociecha / waſſie óró pytać nie będzie. Toc táka ſpráwe dáie o ſobie Piotr S. á tak nieſłuſnie inſtiguiećcie ná niego / iáko by ón co nieſłuſnego ſobie przywołaſzał.

Ażebyſcie y to wiedzieli / co ón ma w ſobie náđ inſſe Apoſtoły tu pánowaniu y używaniu zwięrzchnoſci náđ inſſemi : wkażcie wam ſwoy Przywileý / iemu od Pána Chriſtuſa ná to dány / który taki ieſt.

Przywileý S.
Piotra.

Ná tobie powiádam / iżę ty ieſt opoka / á ná tę opocę zbudnie Koſciół móy / y brony piekielne nie przemożą przeciw niemu : y tobie dami klucze Królestwa niebieſkiego. E ákie ięgo Przywileý ieſt / proſi ábyſcie go przy nim zachowali : 3 które go ón dowodzi tych rzeczy : 1. naprzód iż ieſt opoka / 2. iż ná nim iáko ná opocę zbudował Pan Chriſtus Koſciół / 3. iż przeciwko niemu / chocia ſie ze wſyſtkim piekłem obunzyć / nie nie przemożecie. 4. że mu kluczy z reſtę nie wydrzećcie.

Toc

Toc ma wſyſtko mocno ſłowem Bożym zápiſano / y to ma w ſobie náđ wſytkie inſſe Apoſtoły / czego żaden niema : y to ma w ſobie tu pánowaniu y zwięrzchnoſci náđ inſſemi : y tu go Pan Chriſtus náđ inſſe przytożył : proſi o táſtawy dekrét.

Ja téż proſſe Pánowie Turkowie / bądźcie táſtawy ná Piotra S. niż do tego času : chcecie głózwac y popráwiać przywileie ięgo : wierac to wam nie przyſtoi / ábyſcie wy piſmá S. mieli pocieſywac. O obzydliwy Antichriſtowy miſniſtrze / do tego cie twoia dumá Nowoſkrzeſzeńſka przywodzi / że téż y Piotra S. chceſz wrzędów ięgo zdzierac / y przywileie ięgo w ſłowie Bożym zápiſané pſowac : O Mancipium Lucyper rowé / króremuſ ſie inż dawno przez Turzanie oddał / ſervile habens ingenium : ty ná Antychryſta robieſ / á pánu Chriſtuſowi ſie iáwnie iáko Lucyper ſprzeciwiaſ / że ięgo ſłów y piſmá nie przyimuieſ / ták iáko ſtoia / ále ich według twęgo zgnilego y ſmierdzącego mózgu nicuieſ. Ma Piotr S. moc tu pánowaniu y zwięrzchnoſci náđ inſſemi iákoſ inż widział / á ná twoie wywierzáté fabuły niedba : 3 których ty Alchimieſtá fałſzowy nie inſſego nie wyſmáżyſ / iedno żeſ ty záſtárzálym fałſzerzem ſłowa Bożego / iákoć to inż Doktorowie náſzy piſaniem ſwoym pokazáli : táń cie do nich z oſtátkiem odſtám : chocia ſie ty przed Turkámi zá wielkiego Turczyćciá wdaieſ / iá tobie niezayrze.

O SVKIENCIE PANA CHRISTVSOWEY

ſyđerſtwa Nowoſkrzeſzeńſkie.

Niemoge tu zámileć / oney Pána Chriſtuſowey ſukienki / 3 które ty zániechawſy Papieżá y Piotra S. ſydzieſ / y zártę ſobie ſtroieſ : więnci iá to / iż przy Papieżu muſi ſie záwždy Piotrowi S. doſtác / á przy tym y Pan Chriſtus ſie nie wybiega / czego y teraz doſwiadczań że tak ieſt. Piſſe Ewáńgelieſtá S. Jan 19. v. 23. Iż między inſſemi ſátámi pána Chriſtuſowemi / o które káci rzucáli loſy / byla iedná ſukienká nie ſyta / od wierzchu cáło dziana : tę tak káci wſá-

S

nowáli

nowáli / że ię ſárpác niechcieli / ále łós o nie rzuciáli / czyli
miała bydź. A ty Turku opetány / te ſuknia / któreſy káci w
ſánowali w jártę y w poſmierciſko ſobie obracaſ. Wiedziaſ
żeſ ty iáko ſam powiadaſ / y przedtym / co Oycowie S. o ſáa
tách podzielonych Chriſtuſowych / y o tęg zoſobná ſukience
nie ſytę / piſáli y mówili : y iáko iá koſciolowi bożemu przy
wolaſzáli : powiedáiac / iż ta ſukientá byla figura iednoſci
koſciola pána Chriſtuſowego któſa odſzczepienieſy ſrozſzy nád
te káry / ná ſtętki rozrywáiſ. A przedſie ty zły y dyabelſki
ſym / woliſ z nięſy ſydzic y bluźnic / áni ſie do nięſy znác / ták
piſzac: (Ja im tęg ſuknie nie zágrze, áni ięſy wydzierác im (bom nie żołnierſ)
myſla. A ták kto ſie z nięſy chlubi, y ſobie iá przywlaſzcza, kátem y Antichry
ſtem ieſt.) Ponieważ iá tedy nam przyczytaſ / otóż my ſie téſ do
nięſy znamy. y bárzo rádſi iá od ciebie bierzemy. To wiedzac /
y ná to pámietaiac / iż chocia inſe odziętie poſárpáné, kátem
ſie różnym doſtáło / y przy nich ſie zoſtáło / iedná oná dziana
ſukientá / nie zdárta áni rozſárpána / łóſem ná iednégo wcale
przyſlá : któſkolwiek ten był / álbó kát / álbó żołnierſ / w tym
przedſie dobry był / iż tęg ſukientę nie zſárpát : którego téſ náſ
ſláduiac Apoſtolowie S. iednoſć cáłą nie náruſzóną zachó
wali według onęſy modlitwy pániſkieſy : Proſie áby byli iedno.
Od nichſie téſ mamy te iedyną / cáłą nie poſárpáną wiáry ſ.
ſukientę : začym rozumieniſy ſie bydź prawdziwými dziedzic
cámi pána Chriſtuſowéſy iednoſci / y zгоды y miłoſci zupeł
néſy y nierozdzieloneſy : któreſy iednoſci Antychryſt nie lubi / áni
ſie w nięſy kocha : przetoſz my nie naleſzimy do niego.

Sukientá
cála.

Szaty poſár
páné.

Oné lepať ſáty podzieloneſy poſárpáné / zoſtály ſie przy o
nych káciach y żołnierzách / co Pána Chriſtuſa krzyſowali /
tychci Apoſtolowie nie odebráli od nich / bo ſie w tęg niezgo
dzieſy ſárpáninie dyabelſkieſy nie kocháiſ : któſkolwiek ſie ko
cha w tęg ſárpánin y tárgánin ſat Chriſtuſowych / y o nie ſie
záſtáwia / y z drugimi wádz / czym ieſt / látwie to oſádzic mo
ſe káſdy : tego dotoſz yſy / iż ſie zgodzić moſe z tym co Jan
S. 1. Ioan. 4. nápiſal : kto rozwieſnie Chriſtuſa / ten Anti
chriſt ieſt. Doſtály ſie tedy oné ſuknie poſárpáné / które Se
ktrę

krę y ſárpániny heretyckie znaczyły / kátem rozmaitym ká
tom / y oni ich pány zoſtáli. Któſy tedy ich ſa pány / ſa Chri
ſtuſowými nieprzyiacielmi / Antychriſtami : któreſy Piotr S.
áni iego koſciól nie był. A ták kto ſie z tęg ſárpániny y nie
zгоды chlubi / y ſobie przywlaſzcza / kátem y Antychriſtem
ieſt. A ták ſie pánie ſydzę ná robie ſamym zoſtá / ięſ ty
kát y Antychryſt. A tego y dobre lice ná was ieſt / ięſcie wy
te ſukientę nie ſytę / wiáry S. Chriſtuſowéſy / iáko pſi mie
dzy ſie / ták rozſárpáli / że áden z was nie ma cáley y zupeł
néſy wiáry / y koſciola Chriſtuſowégo : ále tylko pokęſu káſda
Sektrá ſobie zoſtáwila / á cálego y zupełnégo nie niemacie :
toſ ty brácie Turku kátem zoſtá. A toć ieſt / co ono piſá o
S. Biſkupie Alexandryſkim / któreſy ſie pan Chriſtus w
ſáacie poſárpánéſy wkaſal / ſkárſzac ſie ná Ariuſjá / mówił : Ari
uſ ſuknie moie / która ieſt koſciól podrápal / Czego wy káci
Arianſcy onému Ariuſowi y teraz pomagacie. Ale przydzie
czás / kiedy ſie nád wámi káry zemſci Chriſtus krzywody
ſwoieſy.

Czas do dáłſzych rzeczy : to pokazawſy / iż Piotr S. ieſt O
poká / ná któreſy zbudowany ieſt koſciól Chriſtuſów / y ieſt
fundámentem y głowá koſciola tegoſ. Bo to po pánu Chri
ſtusie Piotrowi S. ſłuſzy / y przy nim / y z nim / y po nim. A
iſ go ty nieboſzniťu z tego zeroléc chceſ / y ná ſie wewléc wſi
luieſ / fałſherzem y zdraycą piſmá S. zoſtáieſ : powſtáiac y
wſpinaiac ſie przeciw Piotrowi S. y lataiac ſalóną y głu
pią dumą ſwoią po wietrze / iáko drugi Symon Magus.
Ale zdami ſie pánie Latáwce / że cie z tęg Nowoſrzczeniſkieſy
dumy / iáko y Symoná Czárnoſieſznika Piotr S. ſtraci / y
goleni robie potluęze / y polamie / ábyſ ta páſczeká twojá
przeciwko ſwietym nie wylátíwał : začym y z onym Czár
noſieſznikiem / ná wieczné zginienie / które ſobie kopieſ / ieſli
ſie nie w pámietaſ przydzieſ. Czego iá robie nie ſyze / chý
bá ieſli ſie ſam nápięſ / iá ciebie wſciągáć nie bede / Dixi.

Slugos ſie Pánie Bárwiérzu zabawiał Plaſtrami to-
to Piotra S. chcąc z niego uczynić Opoczyſtego / aleś mu-
ſiał odbieżyć wſytkiego, niezalepnoſy fałſu ſwoiego: poczni-
że co inſzego. Toć żądanie X. W. fol. 7. Także óne ſłowa któ-
ré ſie tak właſnie z Gréckiego wykládają: Ten kielich ieſt no-
wy Teſtament / we Krwi moiej / który (kielich / nie / która
krew) ſie zaraz wylewa: Czechowie fałſnie / tak przekłádają
iż: która ſie za was wylewa / którego fałſerſtwa y Budny y
Bzefcecy tłumacze wiernie mu pomagają. A fol. 288. przy-
daje / co me inſzego nie ieſt / iedno ſwoy przeklęty wymyſł prze-
kládac nad iſne ſłowa Boże. Lecz chwala Bogu Piſmo ſ.
ieſt wſedy za nami przeciwko ich błędóm. Toć tak wielki
Theolog Jezuicki: Cóż ty ná to Miniſtrze Babi?

P. Ná to odpowiadam, iż w Gréckim tak ſtoí τὸ το πο-
τήριον καὶ τὸ πλῆθος τῶ ἀμαρτίας, τοῦ πνεύματος ἐν χυ-
μένον: Ten kubek nowy ieſt Teſtament, we krwi moiej,
która ſie za was wylewa. To ἀμαρτίας ἐν χυμένον krew mó-
wi: która ſie wylewa, a nie kubek. To boli X. W. żem
wylanie, iako do bliźſzego ſłowa krew, a nie do kubka
(bo mu też podobno o kielich wiecey idzie) przyſtoſował.

R. A ſłuſnie ma boleć / Pánie ſáłbiérzu / bo ty z Gréckie-
go przekłádając fałſywie y nieprawdziwie tłumaczyſ /
a iako niema boleć? patrzą nierozumny fałſerzu / że też y
Czechowie Grámmátiki Gréckiey nie umieją, a wždy ſie nad wſytkie Gré-
ckie nieumieją przekłádają. To wiadoma rzecz y Gréków / iż w tych ſło-
wach Lukáša ſ. ſłowo Gréckie ἐν χυμένον, niemoże ſie zła-
czać tylko z ónemi ſłowami τὸ το ποτήριον, a przecie ie ty przyſle-
piaſ do onych ſłów ἐν τῷ ἀμαρτίας, z którymi ſie żadnym ſpo-
sobem ſtoſować niemożę: wždy ieſliś nieumiał Grámmátiki,
poradzić ſie było twego Miſtrza Bez / tenby cie nauczył:
bo tak piſe Participiū το ἐν χυμένον in nominatiuo poſitum, cum calice
conuenit,

conuenit, in ablatiue poſitum cum ſanguine. Ale Lukáš ſwiety położył
in nominatiue, a tak cum calice conuenit, non cum ſanguine, chyba iżbyś
chciał ſámego Ewángeliſty popiáwiać / to ſie tobie godzi!
Ale iż tak text Piſma S. ſtoí / inaczey ſie nam rozumieć nie-
godzi: otóż tu nie o kubek X. W. idzie. Ale o to/że ty nierozu-
mny zdrajco fałſnie Piſmo ſwiete: y nie tak też tobie idzie
o krew / iako żebyś ſłowa Boże iako drugi czart pſował y fał-
ſował. A co ſie za kládając inſemi Ewángeliſtami / to cie głu-
pi niemu nie wymówi: boć każdy Ewángeliſtá ma ſwoie ſło-
wa. które w całe mają być zachowane / a niegodzi ſie / iedne-
go Ewángeliſty ſłów ná drugiego gmatwać / boćby to inż fałſz
był: przeto oſobno czytamy każdego Ewángeliſtę / abyſmy
wiedzieli co który mówi: A ieſli ty bedzieſ Mattheuſá ſwiete
tego ſłowa przypisował Lukášowi S. toć inż Ewángeliſtá ſ.
Lukáša popiſieſ y poſałſnieſ / iakoś ty uczyniſ.

P. Nie ná to patrząc potrzeba, co in constructione wprzód
położono, ani ná to co poſad, ale ná to, co zacnieyſzego y
godnieyſzego. Bo wſyſcy Ewángeliſtowie wprzód kubek
wſpomina, a potem krew, wſákże rzecz ſáma nie kubek
zacnieyſz rzecz czyni, ale krew za nas wylana.

R. O ſalony chłopie / a czemuż Lukáš S. patrzył ná con-
ſtructiá: y ſłowo ono ἐν χυμένον, złącza z kielichem nie
ze krwi? A czemuſ ſie niemu co mówiſ? nie ná to aby właſnie mó-
wił iako rzecz ieſt: wiedział Ewángeliſtá S. iż krew ma zale-
centie Piſma S. ale też to wiedział / iż miał o kubku y o krwi /
tak właſnie mówić / iako Pan Chriſtus mówił. Prózno też
do Wulgaty ápellueſ / boć wulgata takáż constructiá ma /
iako iż z Gréckiego przetożono / y przetoż wrozumieniu zga-
dzać ſie ma z Gréckim. A do Grámmátiki moieſ ſie nie wcie-
rać / boć tam głupi Grámmátiku chłoſte dádzą: ſniłoc ſie po-
dobno iakoby ono / Qui, dla tego ad Calicem, do kielichá przyna-
leżało / iż ji pierwey Ewángeliſtá położył / któżci to powiádał?

tákci sie to podobno mārzy: znąc żeć iuż wywietrzała Grāmā
mātikā: nie dla teſ zwozdżicielu/ ale iſ ono participium Grēckie
ἐκφορεῖται, qui funditur, naleſy właſnie do onych ſłów τὸ το πο-
τήριον hic eſt Calix. Poradz ſie tam twoiego cechu miniſtrowa
ſiego/ wſiāt wſyſyſi/ żeſ ty głupi Rybałt / co Grāmātikā
nie wmiēſi/ y peronie cie z drugimi plottkami twoimi w gnōy
wtłoczg/ boſ niegodzien czego lepiſzego.

O KVFLV NOWOKRZCZENSKIM.

N Jeroiēm piżecz ſie daſaſ na X. W. o to ſłowko/ Kielich:
gdz iako ſam zeznawaſ wulgata Lacińska tak zowie / y we
dlug zwyczaju Polſkiego tak ſtara dawna zwano: owo wſy-
ſtko chcecie ponowemu mieć. Jākōz tedy ty chceſ nazwać:

P. W Hebrejskim textcie zowią poſpolicie Koſ, co ſtārſzy
Polacy, Kuſem abo kubkiem, abo napōymnikiem nāzywāia.

R. Poradz ie ia tobie / nāzwiciēſ go Kuſlem dla zgody / bo
do tākicy wieczerezy nie trzeba lepiſzego kubka/ tylko Ku-
fel/ a tāk ſie iuż o Kielich nie gnieway: Coz tedy o tym Ku-
flu piarwiſ?

P. Iſ X. W. koniecznie krwi Chriſtuſowej prawdziwey, któ-
ra przy oſtateczney wieczery w ciełe Chriſtuſowym by-
ła, niebedac aſ nāzāintrz z niego wylanā, nie dobręgo nie-
trzyma.

R. A to dziwna: toć tedy nietylko X. W. ale y Pan Chri-
ſtus ſie trzymał/ y ſie mówił do Apoſtolōw/ kiedy im
krew kaſał pić/ poniewaſ dopiero nāzāintrz była wylanā.
Ale ſłuchaymy/ co ty lepiſzego o Krwi Chriſtuſowej trzymāſ.

P. Pili wozniowie nie krew ale wino, które ieſt owocem winnēy
mācice: a nie krew one właſnie, która ieſce w ciełe była.

R. Do

R. Do tākiego Kuſlā nietrzebā lepiſzego napoju/ y do tāk-
kiego picia zeydſie ſie lādā Kuſel/ kōz tu lepiēy o krwi
Chriſtuſowej trzymā: ty Turzycielu/ czyli X. W. Nnic ſie
zda iſ X. W. Do on tāk trzymā / że w onym Kielichu była
właſna y prawdziwa krew Pānā Chriſtuſowā/ tā/ kōra ieſt
zā nāz wylanā/ a nie proſte wino. Ty powiedaſ iſ nie krew
ale wino / iākiego goſpodarz dał do ſtolu. A tāk je to ty coſ
lepiſzego o krwi Pānā Chriſtuſowej trzymāſ: Troſke przed
tym ſiwarzyſ ſie o krew Chriſtuſowā/ żeſiny niā drogo od-
kupieni y oczyszcieni: A teraz porzuciwoſy krew / wiales ſie
mocno zā Kuſel winā/ przy nim ſtoiać/ zgolā niechceſ krwi
Chriſtuſowej: iākōc ſie widzi/ lepiſy teſz tobie Kuſel. Coz
wzdy zā przyezynā tego ſrymarku ſalonēgo / że woliſ lādā
wino niſ krew Chriſtuſowā?

P. A iſ to prawda co piſe, iſ w Kubku onym krew prawdzi-
wa nie była, ale wino które było, pewnym znakiem wyla-
nia krwi Chriſtuſowej, etc. tedy mi tego pomoga ſtārſzy
Pātreſowie.

R. Wſiāt zły cudzołożny narodziē/ ſam Pan Chriſtus iā-
ſnemi ſłowcy powiedział / iſ to tam nie było wino / ale
krew/ tāk mōwiacy: Tā ieſt krew moia / kōra zā was wylā-
wam. To ieſt ciało moie / kōre zā was dāie. A czemuſ ty
ſłowom tākim tāk iāſnym y prawdziwym niewierzēſ: Py-
tamcie: prawdali to/ co Pan Chriſtus mōwił/ albo nie? Tā-
wiēm bedzieſli tāk ſalonym / żebyſ pānu Chriſtuſowi nie
prawde żadał: a ieſli prawda / toć tedy w onym kubku krew
ſwoie dawał/ a nie wino. A tāk ty niewſtrydliwy zwozdżicielu
nieprawde mōwiſ / znakiem to tylko zowiać: gdz tāk Pan
Chriſtus niemōwi / to ieſt znak krwi: ale to ieſt krew moia.
O ſaſterzu pātrſ / co ty lepiſzego o krwi Chriſtuſowej trz-
maſ: niepoſpolicie twoie Turki częſtueſ. miaſto krwi dā-
ieſ Kuſel winā / kōrego ſie y nā ſyntu napić mogą / niego-
dnieſcie lepiſzego.

Puſciwoſy

Puſciwſzy páná Chriſtusa / bierzefi ſie do Pátresów / zły á cudzoſtoſny narodzie / który iáko ty fałſzywie y zdradliwie / oſeſſione / y wyſpócone / ku oſuſkaniu twoiego cechu Turków przywodziſ / ſilábý o tym mówić : dziwować ſie wiecey twoim iáſnym y niewſtydliwym fałſóm muſe. Ale maſ to wſytko od náſzych Doktorów wypisano : miánowiącie Bellármisná / który iuſ dawno ná twoie fałſe odpowiedział / czego ty niewſpominaſ / tylko plotki twoie zgnile powtarzaſ. To tylko przypomnie / iż żaden z tych Wyców S. tego nie mówi / co ty fałſzerzu mówiſ / żeby Aſtołowie wino nie krew pic mieſli : v kogos to czytał : kto kiedy to nápiſał : Ale to wkaſeſ ad Calendas Græcas. Maſ ty nieuktu v Wyców S. ſilá / zkaſdbys ty mogli ſie náuczyc / iáko oni o cieie / y krewi páná Chriſtuſowej trzymáli / ále tego wiedzieć nie chceſ : wolif lada co powiaſ dác / niſ iáſną prawde czytać. Aſa oné ſłowá Ambroſzego dif. 2. c. Nos y Auguſtyná S. nie ſa iáſné : Ante conſecrationem panis eſt, quem náſ autē : & de uertura formauit, poſt conſecrationem uero Caro Chriſti eſt, quod benedictio conſecrauit. Ieſeſe / ſicut ipſe eſt qui baptiſat, & ipſe eſt qui per Spiritum S. hanc ſubſtantiam (panis) efficit carnem, & tranſit uinum in ſanguinem. Chriſtoſtom S. tákſe : Emitte Spiritum tuum ſuper nos & ſuper propoſita dona hæc, & fac panem hunc, precioſum corpus Chriſti tui, & in calice hoc precioſum ſanguinem Chriſti tui, tranſmutans ſpiritu S. tuo. A záſie : Nihil ſubſtantie panis remanet in propoſitis. Hieronym S. ták : ad preces ſacerdotum corpus Chriſti confici, & panem dicendo. Hoc eſt corpus meum : in corpore tranſfigurari docet. Cyrillus Hieroſolim : Chriſtus ipſe affirmat, hoc eſſe corpus, & quis audeat dicere non eſſe : hoc ſcias & pro certiſſimo habeas, panem hunc, qui uidetur a nobis, non eſſe panem, eſſi guſtui panis uideatur, ſed eſſe corpus Chriſti. Et uinum quod a uobis conſpicitur, tametiſ ſenſui guſtus uinum eſſe uidetur, non tamen uinum ſed ſanguinem eſſe Chriſti. Ale koby to wſytko wypisal co Wycowie S. o tym piſa : Zámileſec przedſie niemoge. Grátianá y Gloſſatorá / których ſłowá od ciebie przywiedziono : Kiedym in Autentico czytał / powiádamci muſiałem ſie nádzwoyczay zádziwić / że ty niewſtydliwy zwoſdzićielu / ták mala fide ná zgorſzenie y záſlepienie Turków twoich przywodziſ. Aſaſ to przyſtoi tobie tákiemu Turzycielowi ták

Aug. de conſec.

dif. 2. c. Nos y Auguſtyná S.

autē : & de uertura formauit,

poſt conſecrationem uero Caro Chriſti eſt,

quod benedictio conſecrauit.

Hieronym S. ták :

ad preces ſacer-

dotum corpus Chriſti confici,

& panem dicendo.

Cyrillus Hieroſolim :

Chriſtus ipſe affirmat,

hoc eſſe corpus,

& quis audeat dicere non eſſe :

hoc ſcias & pro certiſſimo habeas,

panem hunc,

qui uidetur a nobis,

non eſſe panem,

eſſi guſtui panis uideatur,

ſed eſſe corpus Chriſti.

Et uinum quod a uobis conſpicitur,

tametiſ ſenſui guſtus uinum eſſe uidetur,

non tamen uinum ſed ſanguinem eſſe Chriſti.

Ale koby to wſytko wypisal co Wycowie S. o tym piſa :

Zámileſec przedſie niemoge.

Grátianá y Gloſſatorá /

których ſłowá od ciebie przywiedziono :

Kiedym in Autentico czytał /

powiádamci muſiałem ſie nádzwoyczay zádziwić /

że ty niewſtydliwy zwoſdzićielu /

ták mala fide ná zgorſzenie y záſlepienie Turków twoich przywodziſ.

wi ták bez reſtydu fałſem y máctwem ſwoey nieprawdy popierác : A czemuſ ſeſerze y prawdziwie nie połoſyl tego / co Grátianus y Gloſſator : o prawdziwey krewi y cieie Chriſtuſowym w Sákrámentie piſa : áſa tego tam máto maſ : Ale ty wyrywaf ſłowá / które máig rozumienie watpliwé / y iedné bez drugich nie mogá ſie dobrze rozumieć / y ták wykretáſ mi twoimi / żydá grzebieſ / wykládaſ y náciagaſ ná twoie ſny / o czym ſie Grátiano y Gloſſarzowi áni ſniło. Jáko ná przykład / kiedy Gloſſarz mówi : Oſobá chlebá / tylko ciáto ſwiete zámionuje : Oſobá winá / która znaczy krew ſwiete. Gdzie Gloſſarz to wykláda / iż w oſobie chlebá / nie znaczy ſie krew / áni w oſobie winá znaczy ſie ciáto. Ale iáko to mówia my per concomitantiam, iedno z drugim chodſi. A nie mówi tego żeby té oſoby byty znákami ciáta y krewi / iákoby tam ciáta y krewi / prawdziwie nie byto : bo zaraz przydáie Gloſſator tákſe : Pod oſobá chlebá ieſt ciáto y krew Chriſtuſowá y oſoſem zupelny Chriſtus. Toc ták Gloſſator. A przecie ty twoig Pháryſyſig poſtawá wdawaſ twoie potwarzý záſyrgá prawde. O wicrutny máctzu / iákóſci tu w czym wierzyc : Táſe y oné ſłowá. Impoſſibile enim eſt, quod panis ſit corpus Chriſti : Gloſſator przywodzi iáko Heretyckie ſłowá y záraz iáko fałſzywe / ſłowý ſámego Grátianá zbuia : á ty przypuſciſ Gloſſarzowi iákoby ón ták rozumiał. A wiec to nie żywe máctwo : O fałſzerzu / niemoſeſ ty iedno fałſem á nieprawdą nárabiać. Tuſ ieſeſe oné ſłowá. To co widać / chleb ieſt y kuba / co téſ y oczy oznáymia / etc. Ty przydáieſ : Toc nie ciáto áni krew. A czemuſ zdraycó nie przydał teg co dáléy mówi : Ale wiára chce náuki / iż chleb ieſt ciáto Chriſtuſowé / kielich krew. A widziſ zdraycó twoie fałſe : Ale kóſzby ſie twoich fałſów náliczył : ieſt tego ták wiele / iż co ſowo / co technieſ / to wſytko nieprawdá. Czego ſie iuſ káſdy domyſlić moſe / z tych ták wiele rzeczy / ktorémci iuſ od ciebie poſaſſo wáne poſaſal. Z inſemi twoimi fábulámi / które przywodziſ o twoim kuſlu / odyſlam cie do twoiego cechu : piy támtó wino z twégo kuſlá / á ná potym iuſ niepowiáday / ábys dawal

Zfałſowáſ
nie ſłow Grátianá.

dawał krew P. Chrystusowe pie twoim Turkom: dobzye im tak lada wino/ by iedno spory kufel byl/ przestana na tym. Nie trzeba slugom Antychrystowym lepszy wleczczy: kiedy macie wasz kufel/ trzymajcie sie go mocno.

Po tym kufelu/wedlug porzadku twoiego przysloby juz moze roic o tym / czemu ty w Dzieciach C. 2. v. 23. prescienia, πρὸς / przelozył Opatrznoscia: ale i ty sam znasz sie do tego / ze to nie jest wlasny wyklad / gdyz iako sam powiadasz (Nawlasniey znaczy przegnanie, albo wiadomosc; a nie opatrznosc) przeto ia tez was niechce iednac: dosyc mam na tym / zes niewlasnie przelozył. A przytym mnie sie zda / iz lepij X. W. przelozył przyzrenie / bo tak pospolicie w polskim mowimy: acz inaczej to o zlych / inaczej o dobrych rozumiemy. Wszakze teraz o tym mowic nie przynalez / ide do inszych rzeczy.

O DVSZY NOWOKRZCZENSKEJ.

Niedawno wasze trzodke zowa Nowokrzeczensta / bo iako widze v was wszytkie rzeczy nowe: az tez y do tego przyslo / ze y nowe dusze macie / inakse daleko niz do tego czasu inasyludzie mieli / niewiem iakos ich tak przedko Turkom naleapil. Pytamze cie / iaka wy dusze Turkowie macie: y odpowiadasz fol. 48.

P. Zydowskie slowo Nepheš, y Greckie ψυχή, y Polskie dusza, y Lacinskie anima, nietylko to znaczy co pospolstwo bledne dusza po smierci czlowieka zmarłego nazywa, ale y inszych wiele rzeczy: a osobna tez trup albo ciało zmarłego czlowieka.

R. Tu bym rad spytał ciebie nowego Rabiná / ia tez ieden z pospolstwa co to jest / co pospolstwo bledne (iako ty zowieš) dusza po smierci czlowieka zmarłego nazywa: Bo ile ia wiedziec moge / my pospolstwo Chrzescianskie pospolicie to zowie my dusza / co tez y pan Chrystus dusza zowie /

Math.

Math. 10. uer. 28. Nieboycie sie tych którzy zabili ciało / a dusze zabie niemoga: ale raczej boycie sie tego / który y dusze y ciało moze zatracic do piekła. Gdzie pan Chrystus po czlowieku zabitym / dusze nie zabita ale zywa bydz powiada Takze y Jan S. powiada w Obiawieniu 6. wiersz 9. Widzialem pod oltarzem dusze pobitych dla slowa bozego / y dla swiadectwa które miaty y wolaty glosen etc. A dano każdemu z nich po śacie. Tote tak Jan S. zowie dusza to: co po smierci zostaje żywego. My takze z panem Chrystusem y Apostołami / zowie my y trzymamy: a iakoż ty nas zowieš glupim pospolstwem: Skadzescie wy sie wzdy wzeli z temi waszymi nowymi duszami / o iakich y Chrystus y wszytko pospolstwo chrzescianskie do tego czasu niewiedzielo: Prosie cie powiedz mi / co tez ty dusza nazywasz / poniewaz wy nowi madyz phizozophowie / nieraczycie zwac z nami glupimi dusza to co po smierci czlowieczey zostaje: Coz tedy dusza zowiecie: Nie dokladasz tego / niechcesz tez tam waszey madyosci Nowokrzeczenstkiey wyiawiac / wszakze snadnie sie iey każdy domyslic moze. A ia zdami sie zgadne. To wy dusza zowiecie: co pospolicie y glupi y madyz po odesciu każdej bestiey zdechnie niem zowia: iako po bestiey nie nie zostaje / tylko trup / tak wy rozumiecie o duszach waszych / ze skoro iedno który Turk wytechnie / zaraz z onym tchem y dusza zginie. Nie lada dusza Nowokrzeczensta: wszak v nas lada wol / y lada skapa ma taka dusze. Wszak tak trzymacie o duszy mady Turzycielu: Wierac wam niezayrzemy tej madyosci takiej: wolimy tak glupini z panem Chrystusem y Apostołami zostac / a dusze przedse wolimy y po smierci żywe: niechcemy iako bestie zdychac: wy patrzcie / iesliszcie co na tym frymaktu wygrali: pokiscie znami w iedney wierze byli / potyscie dusze mieli / iako to wszyscy ludzie maia żywe / niesmiertelne y nieumierajace: iakoscie sie iedno ponurzyli / zaraz w bestie sie przewierzgacie y iako bestie zdychacie: niewiem iaka to Metamorphosis / goisa niz Owidiusowa. Dowiodec iesze tego swietlym przykladem. Niedawno temu / dzialo sie w Litwie na

G ij

prze

Turkowie
zdychaia.

przesłany Tribunale Wileńskim/ że słachta pozwala iednego
sędziego / imieniem Loweyka/ Sędziego w powiecie Litew-
skim w Mozeru/ dla tego iż on nie wierzył / aby dusze miały
bydź żywe / ale także własnie iako y bydlecę : y zmarłych
wstania żadnę / ani dnia Sadnego nie wierzył : do tego ieszcze
powiadał / że świat nie jest stworzony / ale tak od wieku stoi.
Ea pozwy y zapisy także po grodach Litewskich : z których
może każdy poznać / iacy to są ci Turkowie bezdusni / gorzy
niż żydzi y Turcy / a wżdy sie za wielkie Chrystiany ci niebo-
żni ludzie wdają.

A tak własnie to wam samym tylko Turkom służy / iż tru-
pą y ciało albo człeką zmarłego duszę zowiecie / y iedną to w
was trup a duszę : niechajże to tak na was zostanie. W nas
lepać Chrześcian / trupą y człowieką zmarłego nie zowiemy
duszę : ale dusze własnie zowiemy duszę / trupą trupem / ciało
ciałem. A iż ty niewiem iakiey żydowizny chcesz nas uczyć /
dżiwie sie temu / żeś sie panie Rabinie tej żydowizny przeu-
czył. A za tego niewieś / iż żydowskie słowo *Nepheš* , znaczy
wiele rzeczy / y duszę y bydło / y ciało : przetoż niedziw że trupą
zowią *Nepheš* , iakich słów co różne rzeczy znaczą siła jest w
żydowskim ięzyku : ale w nas Polaków duszą / także w łacinnis-
tów *anima* , y w Greków *ψυχη* własnie znaczy duszę / a nie trupą.
A iesli sie kiedy trąsi inaczey w Greckim albo w Łacinskim / tea-
dy to sie nie dzieie własnie / ale dla oney słówka *Nepheš* żydow-
skiego / które ma różne wykłady : iednak w ięzyku Polskim /
Greckim / y Łacinskim / będzie niewłasnie / ale *per tropum* , o-
czym lepię Grammatycey wiedzę / niż ty / zły y nie douczony
Grammatiku : przetoż W. W. słusnie strofuię troiiego Bu-
dnego y inszych / którzy ono w Dzie 2. v. 77. *ψυχη* , *animam* ,
trupem / albo umarłym ciałem / przelożyli. Gdyż w textcie
Greckim dusze własnie znaczy : a do tego y żydowskie słowo
Nepheš , kiedy sie przeciw słowu / ciało / kładzie / nigdy nie zna-
czy trupą / iako to widzimy położono w Dawida S. gdy mó-
wi. Ciebie zostawię dusze moiey w piekle / Ani ciało moje wy-
szczy skazy. Gdzie osobno Dusze / osobno też miianuie Ciało /
nie

nie żeby iedno drugim sie wykladało / iako ty brędziś / ale iż o-
boie wyraźnie wspomina iako różne od siebie. Aleć tuż o ten
wykład troiemu mistrzowi Bezie dosyć już przedtym dobra
chłoste *Castilio* y *Illyrius* dali : y przetoż musiał tego w inszym
swoim wydaniu Testamentu poprawić / bo widział błąd
swoy. A przedsie ty niewstydliwie tego błedu y fałsu broniś /
 chocia go diudzy odstapili y poprawić musieli : tylko ty glu-
pi nicuku / chcesz bydź między wszystkimi naniewstydliwymy.
Jac iuz daley ide.

O PIEKLE NOWOKRZCZENSKIM.

Wzbyłm ia nie tak dalece trwał o to Piekło / boday złego
nie było / kiedyby iedno na tym stanelo / iż kiedy ty wymażesz
piekło z Nowego Testamentu / żeby też y piekło zginelo. Ale
boie sie iż nie porydziej to zątem / byś go ty nabarziej mazał /
przecie go niewyglóznięś / mocno go Pan Bóg zbudo-
wał. Wszakże że sie kusisz nam insze piekło nowe / iako y
dusze nową stworzyć / posłuchamy cie. Powiedzże nam co ty
piekło zowieś ?

P. Gniewa sie na mie o piekło, iżem *ἄδης* słowá tego piekłem
nie przelożył, ale grobem. Dzie. 2. v. 27.

R. Azaby sie niemiał słusnie gniewać / ponieważ ty fałsu-
iesz Pismo S. bo tak stoi w Pismie po Grecku *ἄδης* , po
Łacinnie *infernus* , co pospolicie po Polsku wykładamy piekłem.
A ty dla czego opuściwszy y Greckie y Łacinskie / domyslaś sie
czego inszego / y miasto piekła zowieś grobem ?

P. Bom ia nietylko w to Greckie słowko patrzał, chcąc ie do-
brze przelożyć, ale y w Psalm Dawidów.

R. Orwo ty chcesz bydź miedzy niż Łukasz S. Ewangelis-
ta : co mniemasz ? aza też Ewangelista nie patrzał w Czestowie-
sta : co mniemasz ? aza też Ewangelista nie patrzał w poprawia-
G iij Psalm wanyelisty

Psalm Dawidów / zdamy się też po Sydorostu czytał / a przecie ono słowo Hebrzejskie w Greckie *αἰδν*, co piekło znaczy / przetożyt: że to uczynił Ewangelista / czyli dobrze / jeśli dobrze / czemuż go ty chcesz poprawiać? Czemuż nam nie tak przekładaś / iako Ewangelistowie piszą: ale twoje sny w dajesz za Pismo święte. Aż to nie jest *summa impietas* tak niesłusznie fałszować pismo? Twoje inne brędnie niegodne są wspomnienia / ponieważ i sam zeznawaś mówiąc:

P. Słowo Hebrzejskie jest, *Szeol*, które po polsku Grekowie *αἰδν* a vulgata infernum przekładają: ale iako dobrze y własnie, niewiem, *etc.*

R. Toć tedy nad cie nigdy nie było żadnej / coby umiał lecieć ięzyk Hebrzejski / Grecki y Łaciński? Ani s. Łukasz tak dobrze przekładał Hebrzejskiego w Grecki iako ty? A czemuś się piekielna głownie co mówisz? o klecho ślony / ledwoś gebe obicadłem pomazał / a już się y nad Ewangelistę przekładaś: ia wierze iż ci się mózg welbie wyrzucił kiedyś się obicadła Sydorostiego uczył: bo gdybys ty miał pełną głowę / nie ślałbys tak prawie zmozgu. Byli nieuk Ewangelistowie y Doktorowie Hebrzejscy / Greccy y Łacińscy / którzy to do brye y własnie rozumieli y przekładali: y ia tobie radzę / czytaj ię / a nie ślać tak nierozumnie. Znajdziesz w nich że y Szeol / znaczy piekło a nie grob. Tak Epiphanius in Ancorato Tak Hieronymus y Beda in Caput 16. Numero. a cię byli uczeni w tych ięzykach: w tych się nauczyś / iako Pan Christus stąpił do piekła / czego ty spiosny jakuto nierozumieś / przeto bać się ładać co / tylko co pod kądziela z babami wradziś / to też mówisz y pisześ. Czytaj też kiedy chocią Bellarmina Theologa za cnego / tam de anima Christi nauczyś się czego niewieś. Dosyć już tego / y tym zamyślam / że piekło nie jest w grobie / musisz iako inaczey to piekło vlepic.

P. A niewiem by kiedy gnaczyli to, co piekłem w nabożeni-

Awie

Awie Papięskim zow. Aczkolwiek też y w nas tak mawia: Tomci tam prawie trąsili do piekła: kiedy trąsili na gomon y swary. O mat swęgo piekła dosyć, *etc.*

R. Niepodobac się piekło Papięskie widze: a Nowo-Przezeńskie piekło iakie? Jle baczyć moge / niechcecie wy o innym piekle wiedzieć / iedno kiedy zła żona swarliwa gomon czyni w domu. Ba y to stoi za piekło / y przetoż też Niemierostki niechce poiać żony / boiać się tego piekła: kiedybys tego iestse pismem podpiał / miałbys mie też nienas mowit. Tylkoć mie iedną rzecz odwodzi: wieś którą: Jż czar ci niemają żony y nie swarzą się z nimi / a wżdy pismo o nich powiada: iż w piekle są. toć musi inne piekło bydz okrom żony. Nad to y o onym Bogaczu Luk. 16. v. 22. powiada / iż aż po śmierci był w piekle pogrzebiony / chocią podobno za żywota miał żonę: ale ty niewierzysz temu? Coż ci rzec: toć perwie y onemu nie wierzysz / żeby Core / Datan / y Abiron żywo zstąpili do piekła: Owo ty niewierzysz iż wyzryś: niechże tak bedziemidze jeszcze po waszym nurzaniu tak świętymi zostali / że też y piekła się nie boicie / y o niebo niedbacie: bo w iednym grobie y piekło y niebo y dusze y ciała zagrzebiecie: o innym piekle y niebie Papięskim niechcecie wiedzieć. Wszak tak on ieden z waszch rōty nieposledniejszy przed śmiercią mowit: Piekła się nie boie / o niebo nie trwam. y tak ci wychnął tylko co mu grób na wysokię górę postawiono: toć wszystko niebo iego. O nieczestni y oplakani Turkowie / na iakie bezbożności was przywodzi ten Lucyper / któremu się przy nurzaniu oddacie że do piekła oslep was prowadząc / oczy wam tym pogaństwem zamydla / abyście swęgo potępienia niewidzieli. Tiewyglodnieś Turku piekła / które iest zgotowane dyasblu / y tym którzy mu się oddają: między którymi ty iestes ieden / jeśli się niecupamierasz.

Piekło y Turków zła żona.

Turkowie piekła się nie boia.

O PO-

Recepta Nowoſtrzczencom O PONVRZANIV NOWO- krzceńskim.

NJetaki podobno bårzo X. W. zabolalo/żes ty Chrzest na-
zwał Turzaniem: iako wiecéy to ciebie boli / że twóy fatš y
zdrade pokazano. Bo ty nieumieasz ledwo po Grécku czy-
tać / grubym tylko żakulą będąc / niewyrozumiales wołabul
Gréckich: y przeto wſłyſawſzy / iż Baptiſmus immerſionem téż albo
ponurzenie znaczy / powtales to y iako głupi flech / pocza-
les między ſwoimi bábami rozſiewać / że ſie niegodzi inaczey
Przić tylko przez ponurzenie: y ztad poczełiſcie nam vragac/
iakobyſny po Grécku nierozumieli. Aż dopiero teraz / kiedy
was naſzy Doktorowie poczynaią wołabul Gréckich lepiéy
wczyc / bårzo to was widze boli: iako to na przyklad Baptiſmus
znaczy nietylko ponurzenie / ale téż y obmycie: ztad ſie téż do-
wodzi: iż chrzeſt moze bydż nietylko przez ponurzenie / ale y
przez obmycie / albo pokropienie: toć tu was bårzo boli /
y wſtyd was waſſey nauki / y niewiecie co na to odpowiedziec.
Bo miasto tego cobys miał odpowiadać / niemiem co tyle
o dzieciach / Antychryſtach / Mnichach bluźniſ / do rzeczy nie
nie mówiac. Na to było głupi kulfanie / odpowiedziec / co
tobie X. W. ządać: Iż ſłowo Gréckie Baptiſmus, nietylko ani
wſedzie / ponurzenie znaczy: ale téż obmycie y kapiel. etc. A ty
co mówisz na to: iakobyſ, powiadaſ, tego nie wiedział, abo przeciw te-
mu był. Jeſli wieſ y przeciw temu nie umieſ mówić. dla czego
ty flecho ſłowo / Chrzest / porzuciſ / nowe ſłowa tworzyſ / zo-
wiac to ponurzeniem / gdy moze bydż y obmyciem: Wſaki
tego dowodzi z onych ſłów Mar. 7. v. 4. gdzie obmywanie
kubków y krużyków zowie Baptiſmata: A wždy ty to puſciſ /
co inſzego plecieſ / ſlad trącac / rzecz y ſłowa zamawiaſ / o-
czy Turkóm twoimi bluźnierſtwy mydliſ. Na to było odpo-
wiedziec plockarzu / a nie bluźnić: wiec dowodziſ tego / o czyni
niewatpiemy: a co tobie ządaią / głucho miiaſ. Bo wiemy
to / iż Chrzest moze bydż przez nurzanie: ale téż wiemy że moze
bydż bez nurzania / tylko przez ſamo obmycie / ponieważ to ſło-
wo

wo Baptiſmus oboie znaczy: Co ty twoim Plastrzykiem chceſ
zalepić / aby Turkowie nie widzieli.

Przeto ty puſciſ to / wziales ſie za chrzeſt dziecinny / o-
który nam teraz nieſto: tylko X. W. te dacie ſpawo o tym /
czemu dzieci na chrzcie omýváia / a nie nurzáia: Dla tego po-
wiada aby nurzáia nieutonely. Gdyż tedy moze bydż bez nu-
rzania / niegodzi ſie tego z niebeſpieczeńſtwem czynić / doſyć
tylko omyc: a ty powtaſ to / iako ſwinia woiem trzeſieſ
kwicząc / a łaiąc / a z geby nie inſzego iedno Antychryſta rzygá-
iąc. Nie Antychryſt Lucyperze dziatke chrzcić roſkazał / ale
Chryſtus / który powiedział: Jeſli ſie kto nie odrodzi z wody y
Ducha S. niemoze wnieſć do królestwa Bożego: toć ſłowa
ſa Chryſtuſa Boga naſzego. Wam / wam rodziciele Antychry-
ſtowi zakazał Antychryſt / abyſcie dzieci nie chrzcili: boć ten o-
to ſto / aby to / co Chryſtus poſtánowił / przez was forytarze
ſwoie puſtoſyl / a ludzkich duſ iako nawiecéy od Królestwa
niebieſkiego odrywał. A czyni to dla tego iż dyabel ſam mu-
rzymem będąc / nigdy wybieleć niemoze / y przeto dzieci waſſe
iako drugie murzyn rad ma w towarzystwie. Coż ſie o was
ſtarych Turzycielach powiedziec moze: bo iako ty ſtary mu-
rzym / będąc flech / byles ſalbierzem / tak y teraz / chociaſ ſie
znorou nurzał / ieſtes niemoſtydliwym ſyderzem y potwarcą:
takowſ murzyn z łazniéy wychodząc / iako y do łazniéy recho-
dzac: to ieſt / ſybala y naſmierca rzeczy boſkich.

Czego ſwiadkiem ſa y oné ſłowa gdy mówiſ: Dwaiako kmo-
trowie przy krżcie dziecinnym kłamaia. Toſ prawie wyrzekł iako ſtá-
ry kłamec y potwarcá. Nie ieſt to kłamiſtvo ſyderzu / kiedy
kto imieniem dziecieceia P. Bogu obiecuie y wyznawa wiare:
ponieważ y cudza wiara przed Pánem Bogiem y inſemu
pomaga. Iako téż przedtym Cyrowie S. imieniem dzieci
ſwych / czynili przymierze z Pánem Bogiem / y obiecowali
wiare y poſluſeſtvo wieczné / iako mamy o Abrahámie / Já-
kobie / Izákú / Dawidzie y inſzych. także ſie y teraz dzieie. O-
czym tobie ſkoda powiadać / bo nie o tym teraz rzecz. To rá-
czey ia tobie y twoiey drużynie zadam / żeſcie wy po kilkátroć

Kłamiſtvo
Turków.

trzywo-

Przymoprysięcami zostali / y iuz nie dwoiako / ale dziesięć
 ciorako przy nurzaniu kłamacie. Bo sła z was iest / coście w
 Rátolików / w Luteranów / w Rátolników / nawet y w Tur-
 ków przysięgali / a regosćie nie zysćili / bo tákże zostaciecie blu-
 znięćcami / potwarcami / syderzami / kłamliwymi / co iáwno
 wśystkim iest : nie wspominać inśych wáśych Jaryzay-
 stich obludności / którei wierutné wáśe pśety y smrody po-
 krywacie. A to perfrilla fronte meretricia czynicie / zniemoleni bez-
 dze przysięga / abyście lada kłamstwou y falszowi uwierzyli : y
 ták was Antychryst przy nurzaniu ożonał że rączey kłamcom
 wáśym wierzyć / niź samému Chrystusowi y Apostołom ie-
 go. A żebyś ieste tym lepięz zrozumiał / co to iest nurzanie
 wáśe : tákże wiedz / iż własnje ták / iák opisiue Ewangelista
 Nurzanie s. Márth. 8. Kiedy za dopuszczeniem Pána Chrystusowym /
 dyabelské. czarci wysiedsy z opetánego człowieka / wstapili w stádo wies-
 przów / y z wielkim pedem w morzu ie ponurzyli / y ták ie po-
 dusili / tylko co potym ścięrowy ná břzeg są wyrzucone. Ták-
 chnec y wáśe nurzanie : bo tákiegoż ducha iáko y wieprze przy
 nurzaniu bierzecie / y po onym nurzaniu wieprzami bezdu-
 śnemi zostaciecie / cielesnymi / ziemskimi / łakomymi y bydlecy-
 mi / w żadzach y myślach / y w obyczaiach wáśych smierdzą-
 cymi / y przetoć też włada káluży iáko wieprze sie nurzacie.
 Toć táké nurzanie wáśe.

O CHRISTIANACH NOWO- krzczeńskich.

N Jedosć było ná inśych wymysłach wáśych / któreście so-
 bie znorou wynálezi / niechcac nic mieć z dobrými Chrze-
 ściány spólnego : Alesćie sobie nowe przyzwisko wymyslili /
 y zowiecie sie Christianami / niechcac sie zwác po staropolsku
 Chrzesciány : które imie náśe wrosto / iáko to X. W. pokazu-
 ie / od Chrystusa : bo iáko Christianus po Látinie a Christo, ták po
 polsku Chrzesciány / iáko Christophorus, Chrystoph / albo
 Krystoph) od Pána Chrystusa (którego też po Słowienśku /
 zowiem

zowiem Chrystus) iest nazwany. A Chrystus lepać iest ná-
 zwany od krzyżá / którym iest pomázan : toć ták piśe X. W.
 A ty opuścivśy to / co inśego brédziś. Aza to ták bona fide z lu-
 dzmi czynia : y smieś to mówić / że my sie nie od Chrystusa
 Chrzesciány zowiemy : O falszku / niemożesz ty sie pożywić
 iedno mactwem. Ale inżem ia dosć tobie powiedziać / cze-
 mu sie zowiemy Chrzesciány : powiedz też ty nam / czemu sie
 zowiecie Christiani :

P. Od Chrystusa, Christianinem.

R. A myć tákże iákomci iuz powiedziać od Chrystusa : tyl-
 ko widze / tá różność między nami / że my po polsku a
 wy po Látinie. Czemuż wy ták wolicie to słówko Látinské
 Christianin / niź Polskie Chrzesciánin : widze iż wśystkie in-
 śe przekłádacie ná polskie / chocia podczas nie grzechez : tylko
 w tym iednym chcecie sie láciny trzymać. Co to iest : iákéś
 goli tu żydą grzebicie. Podobno sie dla tego niechcecie zwác
 po polsku Chrzesciány / abyście pokazali / że ináksá wiare y
 náukę macie / niź do tego czasu w Polsce była : Aleć pogo-
 toriu y Látinnicy y Grecy nie przyznają sie do was : bo iá-
 ko żywo tákich Christianów / bezbożnych bluźnierców nie by-
 ło nigdy ani w Látinie ani w Grecie : dla czegoż sie zowie-
 cie Christiani : Jle ia baczyć moge / że nie dla czego inśego
 wam to imie słuzyc może / iedno że wy Chrystusa przesłádnies-
 cie / chwale iego burzycie / niszcycie y wykozieniacie. To pras-
 wdá / ná to zezwóle / żeście wy tákimi Christianami / to iest /
 wielkimi páni Chrystusa nieprzyiacielmi. Jac inśey przy-
 czyni niewiem / zdami sie iż wśyscy zezwolą ná to któzy was
 znáć.

Gdybym sie chciał z tym rozwodzić / spytałbym was co
 wy też macie Christianśkiego : wiecie wy macie porozumie-
 nie z Turkami y z Żydami / niź z Christianami : niewierzyć
 wy żeby Bóg był w Trójcy iedyny / y Turcy też tákże niewie-
 rzą : wy powiádacie że Chrystus nie iest Bogiem / tylko czło-
 wiekiem / toż y Turcy y Żydzi mówią : Wy sie Krzyżem S.
 3 4 brydzia

Turkowie
temu podo-
bni.

bzydżicie/ bá y Turcy y Żydzi tak umieją: nie wierzyacie żeby pod osobą chleba było ciało Chryſtuſowe: ſpytajcieſz Turczyną y Żydą/ tożci wam powie. Z tych y z wielu inſzych rzeczy/ oſadzić każdy może/ iż dla tego ſámego to imie ná was zoſtało/ żeście ſie Chryſtuſa zaprzeli/ tylko wam imie ná náń niewiernoſci zoſtało. Ależbym mógł y to też przypómnąć/ o co ſam drugiemu przymawiaſz: zganiles iż z iezyká Grécykiego y Polſkiego Arcykapłany zowie/ y nieżda ſie tobie grzeszy czy to mieſzanie iezykow róſnych/ wſákże iáko mówią: Men-
dace m oportet eſſe memorem: czemuż ſam zapamiętawſzy ſie/ z Grécyckiego á Látinſkiego formuieſz ſobie ſłowa Polſkie/ których początek ieſt Grécycki albo Látinſki/ á koniec Polſki/ iáko to ieſt Chryſtjánin: cóż to ieſt: ni to ni owo: ani Grécycki/ ani Látinſki/ ani Polſki/ cóś ieſt Alchymiſkiego. A iż ty żartujeſz z onęgo ſłowa Capellanus, pomoże ia też tobie żartu: tak mi ſie zda/ że wam przyſtoymiey zwác ſie Turkami y Turczy-
cielami: chceſz wiedzieć czemu: dla tego/ iż Turkowie ſą podobnieyſzy onym ſwiniom/ które czarci ponurzyli w Morzu iákom ci inż wyſſeý porwiedział: bo y Turzacie ſie w ládą káluży/ y wáſzy Turzyciele ſą ráczey ſwinio-páſami: co ieſli tak rozumieſz/ wybieraýże ty Czechowicu od ſwoich ſwinio-páſow Bykowé: wſák te ſą twoie żarty Chryſtjánſkie. O iá-
tis ty arcycłotr/ nie Chryſtjánin/ który tákie ſproſne ſłowa wſtáwicznie z twéy ſmierdzácej páſczetki puſzczáſz: weźmiże ie zás w twoie gebe/ poniewáż ſie w nich kochaſz. A dobre to tobie z twojg trzódka ſłuży/ boście wy admodum fallaces & emiſſa-
rij uerres. Echoway ſobie tákie Chryſtjánſkie ſłowa/ áby były ſimilia labra laſtucis.

Turkowie
żgd.

Boſciół.

O inſzych wołábulách które mi ſie ty glupi rybákie bawieſz/ niechce ztoba ſwaru wieżdż: niech tak bedzie/ iż Boſciół ná zwano od Boſci ſwíetých/ tá m pochowaniých: wżdyć tak le-
pſze Boſcióły náſe/ niź wáſze zbory/ które wy ládą gózie pſa tyl-
ko zgnilego zágrzebſzy/ czynicie: miłyćie wy tákie zbory w kár-
cznách/ y ná psich Boſciólech uczynione: my wolimy Boſcióły z Boſciámi ſwíetých.

O POKA-

O POKAIANIV Y DISCIPLINIE

Nowoſkrzeſkieý.

Nepodobac ſie też ſłowo náſe Pokutá / które v náſ zná-
czy žal ſerdeczny y utrapienie ciála zá grzechy/ iáko ſie to
poſtaż z pokuty rozmaitych ludzi/ prawdzíwie pokutniacych:
A wy Pokute odizuciwſzy/ chcecie to niewiem iákim máſkár-
nym pokáianiem/ albo wpámietániem odpráwić. Jakoby
tylko iákiſ odwrót uczyniwſzy y wpámietánie/ nie žalniąc/
nie też niecierpiąc zá grzechy miał grzeſiny odpuſzczenie grze-
chów otrzymać/ by tylko był ná wáſey diſciplinie/ kiedy ſobie
látecie zárazem grzechów odpuſzczenie obiecuiecie. O ble-
dźcie/ o ſlepoto o nieżbożna nieżbożnoſci: áza ſie nie tak wie-
céy wrotá otwarzáig do pánowánia przeſłych złoſci y nie-
prawoſci/ przez was/ co nie zá grzechy cierpieć y czynić nie ka-
żecie: niź przez ſpowieď/ ná której zá grzechy náznáczáig po-
kute/ y káranie ſámego ſiebie: Wżdyć lepiéy iákożkolwiek
ſámego ſiebie kárac. y oſkarżác też dobrowolnie przed káplá-
nem/ niź zgólá nie zá grzechy nie czynić/ ábo weſtchnieniem
y pokáianiem niewiem iákim odpráwić: bo kto ſámego ſie-
bie nie kárze/ dáie znáć/ iż tego co źle uczynił nie žalnie.

Przedcie ſie tobie wiecey iáko widze/ wáſá diſcipliná po-
dobá: niewiemci czymby lepiſia była niź Pokutá náſá: boć
wżdy pokutá náſá dobrowolná ieſt/ y każdy dobrowolnie ſam
ná ſie grzechy wyiáwia. áleć wáſe pokáienie poniewolné czy-
nicie/ iákom ia tego ſwiadóm: bo kiedy wáſe diſcipline ſtro-
icie/ żaden nie ſtárzy ná ſie. tylko ieden ná drugiego co kto
zbroil/ iáko złożicie wywoływacie: toć to ráczey przymuſzo-
né y poniewolné pokáanie. A dudy też z was/ kiedy co ná
krogo wywołáig/ gniewacie ſie y látecie tym którzy ná was
łotrzoſtwa wyiáwiaig: Niepoſpolite pokáanie: tak uchnéć w
kárznie bywa/ poſwárzynſzy ſie náláig ſobie/ y tak ſie rozéy-
da. Wſák to dobre znáć ná onéy wáſeý Doktorowéy/ która
choćá częſto ná diſciplinie wpominacie y káżecie. ieſze ſie
předſie niepokáialá ani wpámietáá/ tákże gniwołiwa y zło-

h ij

rzeczaca

rzeczaca iako y przedtym: y duudzy też coscie im zakazali z
bronią chodzie / iesze nie uczynili potaiania / przedsie chodza
z szablami: sa też co sie wpiata / lichwia / krzywoprzysiegacia /
niedbacia nie na wasze discipline. Ale o potucie koniec / bo
sie nie dla nię rzecz zaczeła.

O BOSTWIE CHRISTVSOWYM.

Pisma od Nowokrzczencow szafsonane.

Tegom tu czekał / abyś był dał sprawę / dla czegoś ty iasne
pisma o bostwie P. Christusowym / szafsonami przydatkami
abo wykladani wedlug mozgu twoiego poprowal y wyspo-
cil / co tobie X. W. czesto zadaje: wsatze ty niewspominasz tu
tego / gdzie temu miesce bylo / ale nas odsylasz do onego two-
go Wuyta / tak to wdaig / iakoby iesze na to nieodpowie-
dziano: a iam juz dawno te odpowiedz czytaly / y wiedza lu-
dzie o nię. Juz temu kilka lat / iako X. Smiglecki / Doktor y
Professor Theologii w Akademii Wileńskiej / czlowiek
uczony / Mistrz też y Doktor mój / napisal księgi osobliwe o
Bostwie P. Christusowym / w których odpowiada na wsyt-
kie wasze bluźnierstwa y fałszy: a mianowicie ciebie mało nie
co kartą mianuie. tam byś sie mógł twoich fałszow naczytać
y zawstydzic: y gdybyś sie ty Pana Bogá bał nie po Nowo-
krzescisku / mógłbyś tam był na tym przestac / a znou z tym
że na targ niewyiejdzić. Wsatze nie twemu wporowi here-
tickiemu niepomoglo / znou chcesz swoje brednie przecyg-
nic: iako też y onym przodkom waszym starym Pharyzeusom
Zydowskiem nie niepomagaly Christusowe y Apostolskie mo-
wy. Chciales podobno abyć był X. W. osobną ksiązkę od-
powiedziat: A na cóż było odpowiadac: wiersza czesć księ-
zyszek twoich iest / o Minichach / o Gajdach / o Serach / o Wycho-
dach / o sienie / y smrodzie: a gdy przyto odpowiadac do
rzeczy / odsylasz do innych ksiązek: a na cóż było pisac: sioda y
prace y inkaustu: wsatze iesli cie testno / y tegoc sie ia powe-
m.

me. Jakoz y tu w twoim Plastrze zagmatwanosy to co tobie
X. W. zadaje / nieodpowiadasz na te fałszy twoie / a co iniesz
go bezdufnitu pleciesz.

Jako na przyklad: zadanoć / że ty v Janá s. ono pismo / A
Słowo bylo Bogiem / tak fałszyuiesz: A Słowo bylo Boze, nie Bo-
giem. Powiadając / że to tak kiedyś czytał. Za co tobie zadają
fałszystwo bezdufne / pytając cie gdzieś to czytał: a ty mi-
losz na to.

Na ono lepać drugie co mówi Jan S. Omnia per ipsum facta
sunt, wsytto sie przez nie stalo: Ty glóznąc powiadasz / iż sie
może rozumieć o Oycu, a nie o Słowie, chcąc tym Synowi Bożemu
wrolec stworzenie wsyttych rzeczy. Gdzie też robie zadają fałszy
że przeciw iasnému Pismu S. glózy takie zdradliwe / o czym
Jan S. ani myslil / ty tu osutaniu Turkow twoich pod-
rzucasz. A ty minawsy to / dowodzisz tego iż Bóg oyciec ws-
sytko stworzył: gdyż nie o to idzie / iesli oyciec wsytto stwo-
rzył. (bo o tym niewatpimy /) Ale iesli też y Syn wsytto
stworzył: A odpowiada Jan S. pisac: wsytto przez nie sie
stalo: toć tedy nietylko przez Oycá / ale też przez Syná wsy-
tko stworzono: A dla czegoż ty słowa Jana S. tak iasne do
Oycá naciągasz / y temu ie chcesz glóza twoia przypisac: pe-
ronie nie dla czego iniego / iedno żebyś tak pismo szafsona-
wsy / Synowi wsytto stworzenie odiał. Aza nie tak fałszyzu
bezdufny: tego inaczey nie przecyganiś / chocia sie o to baw-
zo sierdzisz: iedno że ty niemogąc inaczey bledow swoich y
klamstwa Turkom zalecić / musisz Pismo S. szafsonac / ni-
cowac y wywracac / co też y przodkowie waszy Arjanowie czy-
nili. Tegoc was Mistrz wasz dyabel bedac sam fałszyzem y
klamca uczy.

Drugie też pismo przypominasz w Dzie. 20. v. 28. Abyście
razdzili Rosciół Boży / którego nabył krwiaz swoia: W tymże
ciebie we dwu fałszach posłatkowano. Naprzód że ty przyda-
iesz słowo (Syná) którego w żadnym textcie niema / z cze-
go sie ty wymawiając piszesz. Zm to tylko na kráiu w Anotacy wka-
zuie różne czytania przypomniał. Iesze dobrze: Cóż chciales ty to
żaraz

zaráz w text wlepić : nie o text tobie żądać / ale czemu ty ta-
kie glozy y różne czytania przydałeś do piſm / i takich nigdy y
przy textcie niebywało y nigdy ſie nie náyduie : Na to ty nie-
maſz odpowiedzi. Dunga y w tym cie też poſłátkowano / że ty
miaſto tego co nápiſano / wlaſną krew / ábo / przez krew wla-
ſną odmieniaſz piſac : przez krew wlaſnego. Czego nietylko Lá-
ciñſki ále áni text Grécki niedopuszcza / iákoć to w Anotacy-
ach pokázuie. A ty chce to oslep / plotkami twoimi záglu-
ſzyć / powiadaſz : Iż to przecie żadná miarą Bogu który ieſt Oycem ſłużyć
nie moſze. A tego dowodziſz z tad : Ze Bóg Oyciec nie ma krwi. A có-
ci ſie w głowe dzieiery ſkáciieſz / czyliſ ſie objáć : A od Bogos to
kiedy ſłyſiał / áby to piſmo Bogu Oycu ſłużyć miało / ábo je-
by Bog Oyciec krew miał. Nie trzeba nas tego uczyć / wie-
my to dobrze przez ciebie. A cóci tu było po onym bliźnier-
ſtwie o Troycy / o Nárzye / dowodząc tego z Agendy : Znác
jeſt niemógł ináczey fałſzów twoich zálepić / przeto ſie do Agen-
dy y Miſiałow wcietaſz : nie o Agendach áni o Miſiałach te-
raz rzec / fałſzerzu bezduſzny / ale o twoich fałſzach.

Także więc iſt te ſłowa Apoſtołſkie w Dzic. 20. nie Bogu
Oycu ſłużyć / nie o nim mówi Apoſtol : ále ſłużyć Bogu Sy-
nowi / który krew ma y krew ſwoją nábył Koſciół / bo tak Pi-
ſmo S. mówi : Abyſcie rzádžili Koſciół Boży / którego nábył
(Bóg) krew ſwoją. Toc tak Piſmo S. nas uczy. Coż ty ná-
to : Bog, powiadaſz mieć krew nie moſze. A iá mówię iſt moſze. Cze-
mu : Iż tak Piſmo S. powiáda : Abyſcie rzádžili Koſciół Bo-
ży / którego nábył krew ſwoją. O to ſłyſyſ iſt Bog ma krew.
Coż ty przeciw temu : Nie zda ſie twoiey mądrey głowie / áby
Bog miał krew. A czemuż tak piſmo mówi : y bódzieſ ty po-
dobno medſzy niż Pan Bog y ſłowo tego ſwiete : Nie chceſ
ty takiego piſmá / woliſ inſe podrywać z mózgu two-
wſcie /
tęgo wlepione : ráczeybyſ ponieożiał / że zgoła piſmu nie wie-
rzyſz tedybyſ był wſytki go. O bezduſznie / wioſiſ w iákim
powaſzeniu o was Piſmo S. które ſarpacie oomuniacie iá-
to ſie wam zámárzy : A przecie Agendami y Miſiałami chceſ
zálepić : Nie zálepiſ fałſzerzu / dobrze to ná tobie przy-
ſchnie /

ſchnie / że wy piſmo według ſwéy myſli fałſzuiecie. A Syryj-
ſkim textem tego niezámáżeſ / który tak ma : Abyſcie páſli
Zbór Meſſyáſow / którego nábył krew ſwoją. O to ſmaſ / iſt
którego Syryjſki text zowie Meſſyáſem / tego Grécki zowie
Bogiem / uczac nas / iſt Meſſyáſ ieſt Bogiem / y przyznawa
Meſſyáſowi krew iáko Bogu náſemmu : y niebaſ ſie text Gré-
cki Bogiem zwáć tego / który ma krew : czemuż ty nie maſ krewi
Bogu przyznawáć / poniewaſ text Grécki przykládaſ : owo ty
chceſ byóž przecie medſzy. O mądry fałſzerzu / ſpodziéwaſ
ſie koiony za twoie fałſe / ále godziénbyſ ty koiony zdrádzieć
kiey ábo fałſzerſkiey.

O onym też twoim przydatku / któryſ przylepil do textu
Janá S. c. 87. v. 13. Nie chce więcéy mówić poniewaſ ſam ſie
znaſ do tego / jeſ to ſwa wola przydat czego niebáto nietrze-
bá inſzego lić ná cie / tylko z tym Pláſtrem iáko fałſzerzá tá-
ráć. Bo ieſli palá té którzy myſlice Królewſtá fałſzuie : á cze-
muby nie ſłuſniéy was fałſzerzów Piſmá S. káráć : Chceſ
dopiero z Patreſow popráwiáć Bibliiey chocia im w inſych
rzeczách niewierzyſ : niewiem / zádci to naboſenſtwa / zly ná-
rodzić : Niekládziemy my tego w Biblii / co Patreſ piſá /
ále ſamého textu przeſtrzegamy : á co Oycóm S. náleży to w
ich kſiegách kládziemy. Alec y to miſterna że ty dwu Cyrila-
luſow w iednego gmatroaſ : inſy to był Turku Cyrillus Alexan-
drius, inſy też Cyrillus Hieroſolymitanus. Któremu iſt ty niewierzyſ
kiedy piſe / że wſytkie czáſtki Krzyſá S. były poſwiecone dla
krewi Pána Chriſtuſowey : iá ſie z tobá oto niepoſwárze y o-
wſiem niegodzienéſ takiego Krzyſá / poniewaſ krew nádro-
ſeý Pána náſzego nieumieſ uczić : á tak lepſia tobie ládá ſu-
bienicá / iáto cłowiekowi takiemu otretwiátego ſumnienia /
który żywé mátáctwa twoim Turkom chceſ przecygnáć.
Lecz táčno robie klámáć przed glupimi / á od tego co przed ty-
ſiáccem lat było w ucziwoſci w Chreſcian niewoſtydlíwie
odwodzić.

Tu też niemógé zámiecháć oného ſtroforwánia w przywo-
dzeniu ſłow Cyrilluſá / iáko by tam Cyrillus nie mówił o Sá-
krámencie

Prámenicie: áz ty wnet wyznawaś / iż tam mówi o pożywaniu ciała swęgo piśac: (Corpus meum quod comedetur,) Cóż czyniś: ále bos sie zapámietal: czylić sie głowá zavraca: áza w Sákrámenćie ciała Chrystusowęgo nie pożywamy: O máraczu / patrzy ty iáka szęrość y prawdá iest twoia w przywodzeniu Doktora S. plećieś sam niewieś co. Inśnych twoich fałśów tobie zádanych / ty nieczmywaś: ia ich téż niechce powtarzác / niech ták ná tobie przyschną: minie žal y czáśu y pápiéru / á téż nie wymowna iest wielkość y grubość spiośnych błędów y plotek / álbo więcej niż bábiśch plotek twoich. Któżbyto wśhytko wypisal?

SZACVNKI NOWOKRZCZENSKIE

ná wydání Nowého Testámentu.

G Wicacaleś był dáć spáwce o sobie / czemuś ták Piśmo S. przykładami fałśywými / zmyślonými y zdradliwými nápełnil iákoć to często zádają: ále iáko widze nie starość rozumu / trudnoś miał twoie fałśe iáśnie zálepić. Přetóž nie spáwuiąc sie / rzucasz sie ná przykład Nowého Testámentu od X. W. wydány: chcąc mu iáko by wet zá wet oddác. Lá twięćci též ták podobno inśe śácować / y gánić / y szypác / niź sie z twoich błędów y omylnych przykładów wywieźdź. A wśhákže ták mniémam / byś ty nawiećcy cudzy wyklad gánil / předsie tym twoich fałśów nie zálepiś: trzeba sie było přerwéy spáwcić / tož dopiero ná kogo inśego śáržyc: tákci wiece dobrzy ludzie czyni. A ty iáko ślepy dziad sam sie pomázawśy fałśami / ná kogo inśego wśhákžie. Szácuyże iákoć sie podoba.

P. Napřád to śmieće mówie, iż X. W. málo niewśhytko z moiego wydání Nowého Testámentu wybrał y w swóy wlozyl, niečo trácac ślad, žeby go niekádý poślákował odmiennýy, álbo gđzie zgoła wulgácie swóreý folgować musiał, wt Antichristi mancipium, non autem veritatis columnus.

R. Tłó

R. Niewiedzialemci tego / žebyś ty miał takim Grékem byđz / iáko by po tobie niť lepiéy przykładác z Grékćiego nie umiał: wśhákže powiémci prawde / niehcemi sie temu wierzyć: bo ia wiem od twęgo Budnégo / že ty ledwoś gebe Grékćim obiecádlem pomázal / á chceś sie wdác zá Demostenśa. A do tego samá Biblia Bžęsta ná cie śáržy / že ty wźigawśy z niéy wśhytek wyklad / iáko cie iuž dawno dośsto / śmiates iá twoimi fałśywými przydatkami pśowác: y choćiabys sie tego chciał nabáržiey přec / tedy samo twoie zeznání potepi cie: bos ty sam to w Přefáciéy zeznal / žes tylko cudžého przykładu popráwil: iákomci to iuž ná początku téy Recepty powiedział. A ták niewiem dla czego ty cudzý pracý / maś ták śmieće / álbo ráćey niewśtydliwie sobie przypisowác. Zdaśmi sie onéy Ažopowéy wróćie bázro podobný / že ty cudzym přierzem sie przyodźiawśy śmieś sie iáko z wlaśného kóśofyc: wróć iedno piećielny kruk Bžęstćim tłumáczoim ich przykład wyžrżyś iž tobie nie niezostanie / tylko twoie fałśe przydatki y podźucanie słów zmyśloných y obśedliwych: znác cie látwie po twoim křákanii / moźeś sie křádziežy nie popisowác. Co sie dotyce X. W. swiádomi wśhyścy wezeni iego biegtłości / y náuk w rozmaitych iezykách / nie trzeba mu sie tego w wáśey škole wezyć: tráfi on ták bez ciebie iáko ma káždé słowko y Grékćie y Žydowské y Láćinśké wykladác. Włógtes iuž tego sam ná sobie doświadczyć / bo w káždym słowie gđzies iedno co zfałśował álbo przydal ták cie wyklínal že káždý obaczyc moźe / že X. W. iest dobrym y ścěśnym tłumáczem: žkád poznác že dobrze y po Grékću y po Žydowsku umie. A iesli sie tedy w textcie z inśými przykładami zgadza / nietrzebá sie temu dźiwowác: bo słowo od słowá wlaśnie przykładác / musi tychžé słów używác / iákich pospolicie wśhyścy Polacy używamy: což / ábos chciał aby X. W. nowe słowá Polśkie tworzył dla Polaków to piśat y Polśkich słów używa / y w tych sie z drugimi zgadza. Do tego též / y wulgácie láćinśkéy dogadza iáko sam zeznawaś / toć iuž dáśleko od ciebie / z któřy sie ty śtary Antichristie niezgadzaś / bo

Ji

robie

tobie nie tak idzie o prawde / w której sie nie Kochaſ : ale iako Antichryſti mancipium, twoim fałſzowaniem y tworzeniem nowego Piſma dżogę ſcieleſ Antichryſtowi : Aby przyſzedłſy / z was ſę Biblii nauki ſwoiey przeciw panu Chryſtusowi / której go y wy bluźnicie / tym lepiey dowodził : wy ieſcieſcie tego Antichryſta forytarze / na tego wy robicie / y dla tego czeſciey go w gębie macie / y o nim rądzi mówicie / iako iego wierni da ozanie y ſłuźkowie. Niemógiby był tak łatwiego przyſtepu mieć Antichryſt / ale was z nową Biblią poſła / ſcieleſcie ſobie dżogę przez was Miniſtry ſwoie : y niewątpie / że was po wſyſtkich inſzych ſektách na to oſobliwie on Lucy per wynurzył / abyſcie iego Antichryſta Theologani y Miſiſtrami byli. Sz tego perwne znaki na was / bo wy macie wſyſtkie przyznioły Antichryſtowe : wſiak Brzyża S. nie rądzi widzić / takżec go Antichryſt będzie mienawidziat. Ofiarsyſcie S. y ołtarze wyrócili / toż y Antychryſt uczyni : Nie chcecie pana Chryſtusa mieć za Boga / takżec y Antychryſt będzie uczyni : Ale ſamęgo Antychryſta przyznacie za Boga. Antychryſt Żydowskięgo zakonu uczyni będzie / toż wy też czynicie. Wſiak on Budny zdychając / kiedy go pytano coby o Chryſtusie trzymał / powiedział : Jakom / prawi / za żywota mało o nim trzymał / tak teraz daleko mniey / y tak żydem z dech. A tak iuż inſzych rzeczy niewſpominając / iuż widziſ iako to tobie ſłuży / żeſ ty ieſt Antichryſti mancipium. Pódzmy daley.

Że ſie lepał X. W. rączey wulgaty Lacińskię trzymał / y te przelożył : uczynił to naſładując Oyców S. od których Piſmo S. mamy : iaka nam Apoſtolowie y Oycowie naſzy Biblia podali / takiey ſie trzymamy / pamiętając na ono / co Apoſtol S. mówi : choeby też y Anyol co inſęgo wam opowiaſ dał / nięſcie wzięli / Anathema. Niechcemy ſobie nowego piſma ſtkładac ani wymyſlac / przeſtaiemy na ſtarym przykła dzie / iako go Oycowie naſzy z Żydowskięgo y Gręckiego przelożyli na Lacińskię : tak też z rączey Lacińskię wulgaty na Polſkie naſzy przykładaig. Dopiero wy to chcecie bydź medyſy-
mi

mi / y ſtary przykłady porzuciłſy inſie ſobie zmyſlacie / nie mając ani Gręckiey ani Żydowskięy Biblii perwney : wam ſie to godzi iako Antychryſtowym dwozanom / coſcie ſie od oyców odrodziłi / zły a cudzołozny narodzie.

Niepodobna ſie przedſie twoiey mądroey głowie / iż X. W. z Lacińskię wulgaty przykładaig / na kraini polożył / to co ieſt w Gręckim rónęgo. a nimie ſie to lepał y inſym bårzo podobna : że on iako obiecał / obadwa texty wcale przelożył / niechcąc wulgaty z Gręckim mieſzac / iako ty obadwa w iedno gmiatowaſ. Cegoc on nie uczynił / dla inſey przyczyyny : ieno iako ſamże piſe / aby wſyſey mieli texty obadwa Gręcki y Laciński wcale : co wiec duudzy rądzi widza : A Lacińskięgo ani Gręckiego nieſmiał poprawiac / iakos ty ſmiał fałſzowac. Ża to on nietylko przygany / ale rączey pochwalenia godzien / że on wiernie obadwa texty zachował / nie nieodmieniaig / ani przyczyniaig. Że ſie on w tym twoiey mądroſci niedoſtkadał / nie dżirouy mu / boſ go też ty nie pytał / iakos miał twoy wyklad czynic : rądz ty tam onym twoim dżiadom / co na ſtaroſc poſaleli / aby ſie im dokońca mózg niepopſował : A Jezuitowie twoiey rądy niepotrzebuią.

Czytalem ia przedſie twoie ſacunki / któremi cudze wyklady chceſ poprawiac : y przeczytałſy ie pilnie / tegom ſie nauzczyl : Naprzod / żeſ ty wſyſtką mądroſcia twoia / niemogl tego pokazac / aby godzie X. W. które ſlowo we wſyſtkim nowym Teſtamentie miał odmienic albo ſfałſzowac / iako on tobie pokazal prawi na oko / że ſie tego zaprzec niemożęſ. Druga / y tom też w cenſurách twoich obaczył / że ty chceſ w Polſceyźnie X. W. poprawiac / chcąc mu proſti z oką wybierac / tramu ſwego nie wyciągnawſy. Jako na przyklad to ſlowo Turba, ieſli lepiey przelożyc / rżęſa / albo tłum : zbor / albo koſciol : potura / albo poſaianie : wegielny albo wegłowy : także y ono ieſli młoto : czyli ſilqua : o czym ty lepiey wieſ / bom wioziat kiedyſ ſwoim ſwoim parzył : ſkoſtnyze ich / a potym mi powieſ. Proſie cie / ucz ty dżiadów twoich takich wotabul / a nam daj pokoy / bo cie w tym nie wſłuchamy.

Trzecia / ieſzcze ſmieſzniejszy Cenuſa twoja / iſz ty wiedząc że
X. W. text z wulgary Łacińskię przelożył na trąiu przypisał
różności z O rękiego textu / a wždy ty wybierając ſłowa z
wulgary / wzyſz X. W. iako w Greckim ſtoi. Cóż ci ſie w gło-
we ſſało : wierząc był ſobie mózg zalał / żeſ ſie zapamiętał.
Przetrzeć było ſłapiu oczy / tedybys był widział / że to wſyſtko
położono na trąiu / coſkolwiek ty z Greckiego przywodziſz. A
pocóżeſ kilka kart nadaremno nagwazdał : Noga ſie bązo
dobrze Jeſuitowie ſmiać z tęg twoię Cenuſy tak mądrę :
y ia wierze / że napozad z twoę glupſtwa ſydzę / znać iſz ci nie
ſło o prawdę / tylko abyſ Turkom oczy zalepił. Ale przypa-
trzywſy ſie każdey rzeczy / Parturiunt montes, naſcetur ridiculus muſ. A
tak nie odpowiadając na twoię biednię zoſobną / takci ie-
dnym ſłowem powiem : Ze na tych mieyſcach które ty głozu-
ieſ / inaczey wulgata ma / inaczey też Grecka : ale przedſie o-
biedwie położył X. W. wulgate w textcie / Grecka na trąiu.
Cóż tobie za krzywda : Otoli tak był obiecał y tak ziſcił : cze-
goż chceſ wiecey po nim : chciales ty podobno aby wulgaty
abo Greckiey poprawiał : niechciał bydoż tak ſmiałym fałſze-
rzem / iako ty : zoſtawił wcale ſłowa iako ſz / nie nie popra-
wując / według twoięy głowy.

Jako na przykłał iedno oſtątnie przypomnie Heb. 13. co mó-
wi wulgata. Talibus hoſtiis promereur DEVS, przelożył tak. Takimi
oſiarami zaſługujemy ſie Bogu : z Greckiego zaś na trąiu
tak położył : Bóg wbtagan bywa / abo ſie w nich kocha. Toć
tak wſedzie po wſyſtkim Teſtamencie. Lecz iſes ty według
zwyczaju twego chciał ſtruczke wyprawić / wzywając Anty-
chriſtą na pomoc / temi ſłowy : In meritis Antichriſti de congruo
condigno & in operibus ſupererogationis : na tego Antychriſtą od-
powiem y weſkamci go w gebe niewſpominając tego iako o
zbawieniu wierzysz / bo to niżej będzie : o zaſługach naſzych
przed Panem Bogiem tak mówisz.

P. To y dobrym nieprzyſtoy, żeby ſobie gniewałć miał kogo,
albo ſie nagrody y zapłaty za to, co kiedy dobrze czyni,
ſpodziewał.

R. To

R. To ty tak powiadaſ / A Pan Chriſtus co mówi : Tak
y S. Matthe. 4. mówi : Błogoſławieni wboży / a-
bowiem ich ieſt Królestwo niebieſkie / etc. Weſelcie ſie y ra-
duycie ſie / abowiem zaplata waſa obſita ieſt w niebieſkich.
Toć tu każe ſie zapłaty ſpodziewać. Chceſ wiecey : Maſz y
Janá w Obiaw. 22. v. 12. Oto przychodzi rychło / a zaplata
moia zemna ieſt / abym oddał każdemu według wczynkóm ie-
go. Paweł ſ. 1. Tim 4. ver. 8. Naoſtatek zgotowan mi ieſt wiece-
niec ſpráwiedliwy / który mi odda ſedzia ſpráwiedliwy w ón
dzień. A teni podobno zapłaty ſie ſpodziewa : Otró y Chri-
ſtus / y Apoſtolowie / każe ſie zapłaty ſpodziewać każdemu do-
bry czyniacemu. A któż tedy to ieſt co to powiada / że dobre-
mu nieprzyſtoy / zapłaty ſie za dobre wczynki ſpodziewać : Pe-
wna rzecz / że ten nie ieſt Chriſtus / ale Antychriſt. A tak y ty
ieſtes ſługa Antychriſtá przetleć / ponieważ ty iawnie
przećiw nauce Pana Chriſtuſowey mówisz. A wždy ſie waſz
Pharyſyſki obluda / y niewiem iakimi zmyſlonemi Phary-
ſyſkimi wczynkami chcecie popiſować / za które ſie zapłaty
nie ſpodziewacie / aby pod tą pokrywką zmyſlonego nabo-
żeńſtwa / wolno wam było pſoty broić. A teſci chwala Bo-
gu w tęg waſzey y Pharyſyſkiey poſtawie niewiele tych w-
czynków dobrych zażreć / tylko w ſiary ſukni chodzić a trąien-
ſie podpiąć / na Biblię czytając a wſetecznie y niewſtydli-
wie o ludziach ſzećć / toć ſz wſytkie waſe dobre wczynki :
modlitwami y poſtami nieczynicie ſobie gwałtu / y przetoż do-
my wdow y wbożich ſláhciców wyſzycie / iak os ty Zacha-
ſowy żartotu / wyżart maietnoſć wbożiego Ciemoſewſkiego /
ktory aż teraz muſi ſobie żywnoſć w ciebie wyrębiać : tak y
ón drugi dziad Bzeżiński / którego ty na wieczerniach wy-
iadł / teraz głodu przymira : A w Rátowie iako wiele tá-
kich / którzy maietnoſci y was przewieczerzawſy teraz na o-
biad nie niemają : O przetlery Antychriſcie / iako ty twoim
Turkom / Antychriſtą twoięgo dwozanóm przyſięgłym plá-
ciſz : ale któżby ſie tych twoich fałſow y zdiadliwego oſu-
nia mógł naliczyć : przetoż iſz ſciens & prudens dobrowolnie o-
nich zaniczawſy co innego przedſie weźme.

Imia

Recepta Nowokrzeczencom IMIE NASWIETSZE IESVS, co znaczy.

S dac za toba gdzie ty raczysz / bedziem mówić o Anotacyach /
dach y przestrogach przy Nowym Testamencie wydanych /
których doświadcząc uczysz twoie Turki / aby śnać trucizny
miasto lekarstwa nie wzięli. Niewiem kedyś sie uczyl takie-
go Doktorstwa / podobno y onego Węgierskiego Medyka
Blandrata / który pigułkami swoimi z onęg Króliką Węgiers-
kieg duse wystrąsyt: Vmiećcie wy to dobrze / y wiedza ludzie
o tym lepiey niż twóy Balleus. Lecz to mnieysza zdrowie cie-
lesne: gorzka to że ty mordczu dusz ludzkich / iadowitemi two-
imi truciznami dusze ludzkie zabijaś / y na wieczne potepienie
posyłaś. Licem sz tego na cie one twoie zaraźliwe y fałsu-
pelne Anotacye przy Nowym Testamencie: niewiem który
Anyół takie przypiski obiawiał / iakich żaden nigdy Apostół
nie pisał: wszak sam na sie dekret dając mówiąc: Iż choćaby y
sami Apostołowie / choćaby Anyół z nieba, co inšego nam opowiadał, inż nam
raz jest odpowiedziano, że my nietylko tego słuchać niemamy, aleśmy nad to
powinni / takie przepowiadacze są jedno przeklectwo mieć. Czemuż tedy
przypisujesz twoie Anotacye / iakich żaden nigdy Apostół nie
pisał: czyli ty iesze nad Apostoły y Anyoły bezdziej: A tak my
tobie dogadzaiąc / twoy dekret przymniemy / y ciebie takiego
nie Apostolskiego ani Anyelskiego / ale Antychrystusowego
przepowiadacza są przeklectwo mamy. Miates sie był pier-
wéy z twoich Anotacy sprawić / w których ciebie y z twoimi
fałsami występnat / y obaczyli wszyscy twoie zdradliwe y za-
różliwe fałsowanie Pisma S. daleko goršé / niż Żydowskich
Pharyzeuszów / którzy ty nowy Pharyzeusz pofowaniem y nie-
cowaniem pisma przechodziś: widze iż ta rzecz niema odpo-
wiedzi: podobnoć niestawalo papieru: dostanieć mnie iesze
na cie papieru / a twoimi fałsami tobie oczy wytkole: pod-
myś do rzeczy.

P. NA

P Na piérwszey Anotaciiéy iego Matt. 1. 2. 1. fo. 3. na té slo-
wá, IEZVS A CHRISTVS A, świadectwo wydám, iż
jest dobry y prawdziwa: To jest, iż IEZVS, imie to (kro-
tko mówiąc,) jest własné imie osoby, to jest onęgo po-
tomka Dawidowego, &c. A Christus jest imie rzędu, &c.

R Chwała Bogu / żeć sie ta wždy podoba Anotacya: nie-
spodziewalemć sie tego: by iedno poprowadzie á scze-
rze: spróbuie ia téy twoiey prawdy. Tak piše X. W. IEZVS
słowo Żydowskie / rozumie sie Zbawiciel / y jest imie własné
osoby: Dając znać iż y tym imieniu wyrażone jest Bóstwo
Pana Chrystusowe / bo nić inšy nas zbawić niemoże / tylko
sam Pan Bóg / ón sam jest Zbawicielem naszym / iako to y
Ozeas 13. mówi. Jam jest Pan Bóg / y Zbawiciel nie jest
prócz mnie. Co iesli tak jest / toć tedy nasz Pan Jezus jest Bo-
giem / ponieważ jest Zbawicielem. Dla tegoć to X. W. ano-
tuje / aby wszyscy wiedzieli, iż Jezus jest Zbawiciel / a zátym y
Bogiem y ma persone Bożę. Cóżci sie teraz podoba: zda
mi sie iż nie bázno: podobnoć był tego nie dojrzał: ale weźmi
iedno okulary dżadu / iakci jest / omyliłes sie: ale jes inż po-
chwalit / trudno itażad / ábo wiec w nieprawdzie zostanieś.
Cwo sie tobie zawždy Pan Christus zda bydy tylko człowie-
kiem y potomkiem Dawidowym. Przetrzy iedno ślepiu oczy /
á obaczysz iż jest Bogiem Zbawicielem naszym y nietylko po-
tomkiem Dawidowym / ale y synem Bożym. Miáš o tym do-
szyc w inšych Anotacyach / na które nic nie mówisz / y owšem
mniawośy ie rozdarteś pasczete na Papieże. Latwiey też in-
szym łaiąc / niż fałse swoje zalepiąc.

Jezus Zbawiciel.

O SVCCESIIEY PAPIESKIEY Y Nowokrzeczeńskiej.

P Owiedźże nam co noweś o Papieżach: widze jes ty pla-
strzykiem twoim powitłal rzeczy: żeby cie nierozumiano:
odwine ia ten twóy Plastrzyk / aby cie wszyscy rozumieli. Tak
piše

piſe X. W. Jako Ewangelisto wie poteżnie dowodzą / że P. Jezus Chriſtus ieſt prawdziwy Meſſjaſ / potomek Dawidów y Abrahámów / przez ten porządek potomſtwa / przez te linie albo ſucceſſyſy cielesne: tak tymże dowodem / przez ſucceſſyſy Duchowne / oni ſtarzy ſwieci Doktorowie / Ireneus, Auguſtinus, Optatus, y my z nimi pokázuemy / że dziſieyſzy Papięz Clemens 8. ieſt prawdziwy potomek Piotra S. a namiáſtet Chriſtuſów / y Koſciół Rzymſki ieſt prawdziwie Koſciół Apoſtołſki: toć tak Anotacya. Cóż ty ná to?

P. Inſza, powiádaſz, zmyſlona (nie z Ewangelisto wſieta) ſucceſſyſa wedle ducha wprowadził: nie z poteżnych, zna to ſam, z ſwiádecw Piſmá S. ále z ſwoich Patreſſów opifa, ktorzym wierni nie podlegli.

R. Inſzac prawda ieſt / ſucceſſyſa / ále od iednegoż Boga wprowadzona / y iednegoż Boga ſłowem utwierdzona. A tego dowodzi X. W. iż iáko Bóg / który obiecał Abrahámowi naſienie takie / w ktorzym wſyſtkie narody miały być błogoſławione / zyscił to / y ſłowu ſwoiemu doſyć czyniąc / rozdał Abrahámowi tak przez ſucceſſyſa rozmaitych ludzi zlych y dobrych prowadził / że nigdy aż do ſámego Meſſjaſa / tá ſucceſſyſa ſie nieprzerwała: tak tenże Pan Bóg obiecał Piotrowi S. iż en miał być Opoka / ná ktorej zbudował Koſciół ſwoy / y według obietnice ſwey to wypełnił / że ná téy Opoce do tego času / oſtáwiczna nigdy nieprzerwana ſucceſſyſa / buduje Koſciół ſwoy / bo Słowo Pańſkie trwa ná wieki. A iż to prawda że Pan Bóg doſyć uczynił ſłowu ſwemu / pokázuią to Oycowie ſwieci wywodząc ſucceſſyſa Stolicy Piotra S. aż do dziſieyſzego Papięza.

Tobie mądrému Turzycielowi niepodobá ſie taki dowód: Czemuz wżdy? Nie z Ewangelisto w / powiádaſz / wſieta ſucceſſyſa, ále z Patreſſów. Ale maſz wiedzieć / zly á cudzołożny narodzie / iż ná przód Ewangelisto wie to wypisali / iáko maſz Mátthe. 16. Tyſ ieſt Opoka / a ná téy Opoce zbuduje Koſciół mój. Po-
tym

tym y Janá S. 21. Pás owieczki moie: támcí Ewangelisto Ewangelisto wie znacznie opifu / zład ſie tá ſucceſſyſa zaczęła / y od tego wie o Succeſſyſie zbudowana. Jeſliż to ſłowo Boſkie iuż ſie do tego času ceſnuie. zysciło ábo nie / kto nam o tym powie? Ewangelisto wie o tym iuż nie piſali / bo ci tylko rodząy Pána Chriſtuſów y żywot ie- go opifa: ſucceſſyſy Piotra S. nie piſali / bo tá ſie po nich prowadziła: á iákoż / wiec to iuż nie prawda y ciebie będzie. co P. Chriſtus obiecał / iż Ewangelisto wie ſtutku téy obietnice niewypisali: poradź ſie proſie cie Turków twoich / Cóż ná to odpowiedzą. My iednak temu wierzymy / iż to co Pan Chriſtus obiecał / rzeczá ſámą zyscił / choćaby téż dobrze nikt o tym niepiſał: przecie my trzymamy / iż ſłowo Boże ieſt prawdziwe / y trwa ná wieki. A daleko wiecéy tegoſmy pewni / iż Oycowie náſzy S. tak to doſtatecznie wypisali: dáiąc tak pewné ſwiádecwo o téy ſucceſſyſie Piotra S. iáko kiedy Ewangelisto wie o ſucceſſyſie Pána Chriſtuſowey: bo dáł P. Chriſtus / iedné Apoſtoły / drugie Prorozi / drugie Ewangelisty / inne zaś paſterze y Doktory / tu napráwie ſwietych / tu robócie poſługowania / tu budowaniu Ciála Chriſtuſowego / iáko mówi Apoſtol / Ephes. 4. y przetoż wierzymy Doktoróm S. iáko tym / ktorych dáł Pan Chriſtus po Ewangelista / ná wypifańie ſpraw y poſteptu Koſciola ſwoiego. Ale ty przecie mówiſz / że Patreſſom: wierni niepodlegli. A komużecie zly y cudzołożny narodzie podlegli / ieſli Patreſſów niechcecie: czym ſtwo Kura-
ſtowie Doktorów ſłucháć każe: á ty powiádaſz / żeſcie im nie podlegli. A toż was z tego wyia: pierwſie nie Chriſtus / boć on Paſterzów y Doktorów ſłucháć każe: toć tedy Antychryſt / z tego poſłuſenſtwa was wyia / ábyſcie zwiérchnoſci nie podlegali: tenżec was náuczyl y Doktorami y Oycami S. gárdzić / żeſcie ſie nie z oyców ſwietych ále z dyabła y rodziłi. Nietákci tobie o Ewangelisty idzie plotkarzu ſtary / ktorym ty nie wierzyſ iáko y Patreſſom / ále ráczey ábyſ twoie Antychryſtowe plotki twoim wlubionym Turkóm / ktorym prawda zbawienna / dla pogárdzenia iey odiera ieſt / przey-
ganił.

ganił. A kiedyby czas był / spytałbym ia ciebie stary Lucy perze / o którego to Ewangelisty napisano / abyś ty Turków twoich wezyl / y aby wierni tobie podlegli byli: zdami sie iż ani z Ewangelistów ani z Patreſſow tego nie pokażeſ. Ale to na inſe miejsce odłożmy: mówże ieſzcze przeciw tej ſucceſſiiey.

P. Ewangelistowie poteżnie cielesna ſucceſſya Pána Chryſtuſowa z Abrahámą opifałi: a X. IV. Papieże czyni duchownemi ſucceſſormi.

Succeſſia
duchowna.

R. Azaby też to miało co ſucceſſiiey zaważać: czyli ſłowo Boże niemoże także ſucceſſya duchowną zachować / iako y cielesną: Coż ty rozumieſ: y trwaleſz będzie ciało / niź Duch Pána Chryſtuſowa / o którym powiedział Jan 14. v. 16. Aby zwańmi mieſztał na wieki: Ja lepak tak rozumiem / iż ieſli P. Chryſtuſus rodziin ſwego cielesnego ſucceſſya mógł zachować / daleko więcej może duchowną tak prowadzić / że ieſt nikt nie przewie. Wierzyſ ty temu: ſłyſe iż nie bázno. O bezduſzny fałſzerzu. toć to ſa plottki twoie goſe niź babie bayki / które wſtawicznie maſ w gębie: znać / że często z babami na baykach zaſiadaſ / przeto im więcej wierzyſ niź ſłowu Bożemu.

P. A to przytym baczyć trzeba, od ſucceſſiiey Chryſtuſowej nielada ſałt Hiſpański wyprawiwſy, ſkoczył do Piotra S. który to z piſm napewnieyſa, nigdy w Rzymie nie był, ani tam był żadnym Papieżem, któryby po ſobie Papieże ſucceſſorami ſwemi ſłanowił.

R. Jeſzcze to wždy nie daleki ſałt od Pána Chryſtuſa do Piotra S. boć ci poſpolicie podle ſiebie chodzą: y przetoż iako ſkuteczna obietnica ſłowa Bożego była na ſucceſſiiey Pána Chryſtuſowej / tak też ſłowo Pána Chryſtuſowe ſkuteczne ieſt w zachowaniu ſucceſſiiey Piotra S. Wiety to twój ſałt / nie rzeka hąyducki / ale złodzieyſki: że ty pod mury Lubelſtimi

Sałt Czeſłowicow.

Lubelſtimi ſiedząc / iako żywo Rzymu nie widząc / ſmieſz nie wſtydliwie twoim dziadom / y babom powiadać / że Piotr S. w Rzymie nie był: iakożes ty z Lubliną do Rzymu tak przedko przeſkoczył: nie wierze temu / żebyś ty tak rzeczy miał bydź: dalekoby to na ſtare koſci twoie ſtać: ba y perwiebyś ſie wtrzaſnął / zadałbyś jenie twoiey wielką żaloeść. Ale powiaſ daſ. Cze to z piſm S. napewnieyſa, iż Piotr nigdy w Rzymie nie był. Toćby inſa: a tak odprawiem y to domi ſiedząc. Proſze cie tedy / pokażmi to / kiedy wždy napisano / że Piotr S. w Rzymie nie był: iamci ieſzcze tego w żadney Bibliiey nie czytał. A ty powiaſ daſ / że to z piſm S. napewnieyſa: któreſ to piſmą v ciebie napewnieyſe: podobno maſ iaką nową Biblię tobie z Jeruzalem przynieſioną: pokaż ia też nam / niechay widzimy te twoie napewnieyſe piſmą / które powiadaia / że Piotr w Rzymie nie był: ia temu wierzyć nie bede / aż mi to pokażeſ w piſmie S. tak napisano / czego do tego czasu ſwiāt ieſzcze w piſminie nie widział. Ale zdami ſie iż ad Calendar Gracas pokażeſ / to ieſt / kiedy tego dowiedzieſ / że ty w Zbaſyniu dzwonnikiem y wierutnym totrem nie był. Ja tym czasem bede wierzył / iż Piotr S. był w Rzymie: a co wieſza y Biſkupem tam był / tak Hiſtorikowie / Doktorowie S. y ſam Rzym / y wſyſteł ſwiāt o tym ſwiadczy / y ieſzcze tam do tego czasu ciało iego leży: ieſli niewierzyſ / poſliży tam którego Turką z trzody ſwoiey / żeć co perwieyſzego powie: ale radzeć / ſam ſie tam nie wkażuy / bo nie będzieſ mógł tak przedko do Polſki przeſkoczyć / iakoć S. Piotr zaſtąpi. O bezduſzny fałbiérzu / iako ty to wierzyſ czego w piſminie iako żywo nie było / a kiedy co tobie każe wierzyć / każeſ to ſobie palcem w piſminie pokazować: wkaż trupie palcem gdzie napisano / iż Piotr S. w Rzymie nie był: póki tego nie wkażeſ / fruſtra laterem lauabis, próżno niewybielonego Murzyną bielie będzieſ. Fałſci to / zdrada to / ludzi to rozumu ſkazonego phantazyja.

P. Zaden nigdy nawiętnieyſy Prokurator poehlebny Pa-pieſki, do tego czasu pokazać niemógł, żeby kiedy ſucceſ-

W. L. 1623

K ij

ſia albo

Piotr S. był
w Rzymie.

ſia dſo namieſnictwo, Piotrowi po ſobie Pan Chriſtus głę-
cąc miał, áto tak ku niemu mówiac: Ty Pietrze, bedzieſz
moim ſucceſſorem dſo namiąſtkiem duchownym.

R. Doſyć śmiało bracie Turku: Jamci ieſze Prokura-
torem nie bywał/ ále zdami ſie że łatwie w to potraſie/
choć jamci ieſze Dekretów nie czytał: ſamá Ewangelia tá cie
potepi. Pytaſz gdzie Pan Chriſtus do Piotra rzekł: Ty Pie-
trze bedzieſz moim ſucceſſorem: Odpowiadam z Ewangelii
ſta S. tam kiedy mówił: Tys ieſt Opoſta. Bo pan Chriſtus
ieſt Opoſta/ á Piotr S. też po panie Chriſtusie ieſt Opoſta/
á tak ieſt ſucceſſorem. A iż Piotr nie ieſt Opoſta kámienną/
ále duchowną przetoż y duchownym ſucceſſorem.

A co ty mówiſz/ Iże pan Chriſtus żadnego ſucceſſorá, ſubſtitutá, wikári-
iego y namiąſtki niepotrzebuie, ſam żywym będąc: mówiſz to iáko wy-
wietrzały jał. A za pan Chriſtus nie zoſtawił po ſobie ſucceſ-
ſorów/ ſubſtitutorów/ wikáriów y namiąſtków Apoſtołów ſz:
Dla czegoż mówił Apoſtół S. 2. Cor. 5. v. 10. Miáſto Chri-
ſtuſa poſełſtwa odpráwujemy/ iáko by was przez nas napo-
mináł: Proſimy miáſto Chriſtuſa poiednawcie ſie z bogiem.
Słybyſz iáko ſie zowie namiąſtkiem Chriſtuſowym: ſpytaj
ſie onych tam twoich proroków/ iáko to tam Apoſtół rozu-
mie: Ja tak rozumiem/ że kto miáſto tego odpráwuje/ ten
ieſt namiąſtkiem iego/ y wikárium/ y ſubſtitutem/ y ſucceſ-
ſorem. A toż tu prawde mówi: ty/ czyli Apoſtół S. O ſpro-
ſny klecho/ á kiedy by ciebie Turkowie ſpytáli/ Czyimes też
ty wikáriem y namiąſtkiem: ieſtes ty wikáriem y ſubſtitu-
tem/ Lucipera twoiego/ który przez cie te w bogie ślepé Tur-
ki zwodzi. Pátrz ty zwodzieliu ſamiego ſiebie/ á Piotrowi ſ.
day potóy.

P. A ieſze pod tym práwem y wárunkiem, że Rzymſcy Pa-
pieſzowie, by też byli y naniecnoślwyſzy, będą namiąſtká-
mi á ieſze wedle ducha.

Piotr 6. ſuc-
ceſſorem.

Apoſtołowie
namiąſtko-
wie Chriſtuſ-
owi.

R. Jużci to názyt: áleć ieſze y to poſtaże: wſátemci już
powiedziat/ by też był kto ná téy Opoce/ tak zły iáko
Judaſz/ ieſze przedſie moc y władza téy Opoſty nie wſtanie/
bo tak obiecal Piotrowi S. Tá téy Opoce zbuduje Kościół
móy y brony piekielne nie przemoga przeciw niemu. To dał
Piotrowi S. że wſyſtko piekło przeciw niemu nie przemoże/
áni iego Opoſty ludzkie nagoſzy náruſza/ áni od prawdziwéy
wiary odwioda. A choćaby kto był tak zły iáko Kaíphaſ/
przedſie Duch S. przez niego vrząd ten ſucceſſorá y Wiká-
riiego Chriſtuſowego odpráwiác bedzie/ á błedu nie dopuſcił
wezyc: iż brony piekielne nie przemoga przeciw niemu. Toć
tak pálcem w Piſmie S. wkażnie/ ále przedſie ciebie Murzy-
ná piekielnego bielić niechce: niechaycie dyabel w ſwéy tá-
żni bieli.

A tak ztąd możeſz báczyc iż dobrze X. W. nápiſał temi ſło-
wy: Jáko w porządku rodziáin Chriſtuſowego złoſć wiela
przodków nie nie záſtkodziła ſwiątobliwoſci Pána Chriſtu-
ſowego/ y Pánni mátki iego: tak y w onym porządku Papie-
żów/ złoſć niektórych nieſtkodzi ſwiątobliwoſci Kościółá Bo-
żego. Coć X. W. mówi/ nie dla pokrywánia cudzych złoſci/
ále dla pokazánia pewnoſci y trwáloſci obietnic ſłowá Bo-
żego. Głózy lepak twoie Turku przemądry zá cáłą bayke ſto-
ia. Piérwoſta/ Ze cielesné z duchownemi nie grzezy ſtoſnie. A owſem
bárzo grzezy/ bo duchowna ſucceſſya/ trwáłſta ieſt y wáro-
wnieyſza niż cielesna/ ácz v Pána Boga zárowno. Dru-
ga tákże/ iż predki od wrot czyni od paſyſy do Kościółá/ gdyż nie Kościółnéy
ſucceſſyey/ áni téż złoſci/ ále tylko Papieſkich bronić miał. Tá głózá prá-
wie z mógu zgnitego poſlá/ bo áni ty rozumieſz kulfanie o
czym ſie rzecz toczy/ áni wieſz co mówiſz: mówić tu X. W. o
ſucceſſyey Papieſkiej/ ále tego dowodzi/ że choć kto ieſt
złym w téy ſucceſſyey/ to nie Kościółowi niwádzi/ áni iego
ſucceſſyey rozervie: tak iáko złoſci ſucceſſorów w rodziáin
Chriſtuſowym nieſtkodził nie rodziáin Pána Chriſtuſo-
wemu áni go rozerváły. Dla tego przýdaje X. W. A iáko
dla złoſci potomków Dawidowych nie odmienił Pan Bóg
obietnica

Dla grze-
cho/ moc
Piotra S. nie
wſtáie.

X. Jużci

obietnice Dawidowi uczynionej / tak y daleko wiecéy dla zło-
ści wielu ludzi w Kościele swym nie odmiem obietnice swej /
że brony piekielne nigdy nieprzemoga Kościoła ię / etc. Gdzie
robie nie odwrory twoie niepomoga / boć tu Pan Christus
mówi o teyże Opoce na której Christus zbudował Kościół : a
ty od Opołi y Piotra / do wiary y wyznania ſtaczęś. Cóż to
wždy za rozum : Co za mędrość : co za fortelna ſtuka : Nie
ſtacz proſie cie tak daleko / boć y tak ſłabé nogi maś / bój ſie
abyć ich iako onému czarownikowi Piotr S. niepolamał / ię
ſli mu ięgo vřząd będzieś kradł. Przyſtoynięy tobie onych
piekielnych perfumów / którym ięko ſam y tu piſeś / troj
Turkowie z piekła każą wachać. A mięy iuż doſyć na tym / ię
iako Pan Bóg Dawidowi rzekł : De fructu uentris tui ponam ſuper
ſedem tuam : tak teſ y Piotrowi S. Tyś ieſt Opoła / a na tey
Opoce / etc. Zda mi ſie jęc to aż naſzyt palcem pokazano.

Perfumy
Turków.

Alle co wiele o tym mówić / patrzyć ty raczy w Papięſkie grze-
chy y złoſci / y chceſli gdzie ieſe gozney iako ſam rozumieś / y
owſem weźmi okulary / a wkażuy Turkóm twoim : niegodnie
lepiego kaźania / wſak tak y on niewſtydliwy ſyn Woego
Cham czynił : powiada y ię wſytkie plugaſtwa / ſinrody /
ſproſnoſci Papięſkie / niechay ſie ich do wołey naiedza. Czy-
ta y ię teſ každy dzień Balleuſa twoiego / boć wy wiecéy w
Balleuſa wierzyć ię niż Ewangeliey s. a małoli maś na tym /
zbierz wſytkich Papięſników ląrryny y gnoie / wymywyacieſ
ſobie nimi gebe : wſak to nawietſie waſe Chriſtianſtwa / ludza
kie grzechy pełną geba łokć / a niewinne papiery ſwa wſe-
teczną y ſinrodliwą mową plugawieć. My tam wam wſytkie
plugaſtwa Papięſkie oddaemy / wſak te vřzedu ich duchow-
nego trzymać ſie bedziemy : boć nam duchownych ſucces-
ſorów złe cielesne ſprawy niezawádza / wiedzac co Pan Chri-
ſtus powiedział : Na katedrze Mozeſhowey ſiedza Scriba-
wie y Pharyzeuſowie / co wam roſtają to czynicie / uczynków
ich nie naſładuycie. Tak nas nauczyl oddzielać naukę ducho-
wną od uczynków cielesnych. My tedy naukę przyimujemy :
ale ſinrod y plugaſtwa wam na perfumy darujemy. Wſak y
Ewans

Ewangelistoſowie tak uczynili / prowadzac rodząy Pána Chri-
ſtusow / ſuccesſy tylko perſon wypisuią / grzechy y złoſci o-
nych Krolów Żydów y Pharyzeuſów zoſtawili : tak my teſ
ſuccesſy Papiężów przyimujemy y piſemy / a złe uczynki y
plugaſtwa wam ſinrodóm zoſtawujemy.

Doſyć iuż na ten czas o Papiężach naſzych / pódzmy teſ do
was Nowoſtrzczeniſkich Miniſtrów wſak ſie wy teſ niewiem
iaktimi Turzycielami y Miniſtrami czynicie / y przekładacie
ſie nad wſytkie Turki / roſtazuiąc / panuiąc / y miasto Chri-
ſtuſa miniſtruiąc : doſwiadczeni teſ was / coſcie wy teſ za
metlarze. Powiadales że Pan Christus żywym będąc / wſy-
ſtkę zwierzchnoſć na niebie y na ziemi mając / Succesorow /
Subſtitutow / Wikariów nie potrzebuie : Cemuż wy ſie mi-
asto Chriſtuſa Miniſtrami czynicie / nauczacie nurzacie : gdyż
to vřząd ieſt Pána Chriſtusow : on ieſt Miniſter Nowego
Teſtamentu / iako go zowie Apoſtół S. on nas uczy y głoſi
iego ſłuchac mamy / w nim ſie nurzamy : A czemuż ſie wy
Subſtytutami / Succesorami y Wikariami ięgo czynicie / w-
rzedy ięgo na ſie biorąc : Wkaż teſ ty Lucyperze y Prokurato-
rze Antychryſtowy / gdzie y kiedy tobie Pan Christus Mini-
ſtroſtwa ſwoie zlecił a to tak tobie mówiac : Ty Czechowicu
moim Miniſtrem abo Turzycielem będzieś. Wiec ieſe pod
tym prawem y warunkiem / że Miniſtrowie / by teſ byli nanie-
cnotliwy / będą moimi Miniſtrami. A pytam ieſe / iacy
ście wy Miniſtrowie / ieſli według ciała czyli według ducha :
Czego póki ty palcem w ſłowie Bożym niepokazeſ / fruſtra late-
rem laubis, prozno / nigdy niewybielone murzyny Miniſtry two-
ie bielić będzieś. Jaſci to / zdrada to / ludzi to rozumu ſta-
żonego phantazya.

Wiec moy Czechowic wielki Turzyciel / chce ſcoriam iſtam, Czechowic.
ſinrod Szatanſki / y zujelice (Protko mówiac) za wyborne
złoto przemetlować / ważył ſie Miniſtrów ſwoich wierutne
złoſci / plugaſtwa / ſproſnoſci / niecnoty / wſeteczeniſtwa / y id
genus ſcelera et facinora, tym pokryć / a iakoby dudki za wiecha po-
łowieć / gdy niektórych Papiężów wſteptki y grzechy na plac
wystawiaſ /

Ministro-
wie iacy ſuc-
cesorowie.

wyſtawiaſz. Aleć przecie y Miniſtrowſkie wſeteczniſtwa y pſoty ſmierdzą: niedaleko chodząc: y w Zbaſyniu ieſze twoie niecnoty króćſſe ſam pobroił ſmierdzą: a teraz na ſtarość y przez ſtore ſmierdząſz tym plugaſtweſm / y niemogli cie twoj Turkowie na ſtarość od niewiaſty odwieźć / poigleſ ſmierdzący dziadu ſłachcianke przeciw wolej wſyſtkich Turków.

Blandrata.

On też Miniſter Węgierſki Blandrata / młodego Królewicza Węgierſkiego niemógł inaczej zwięzić na Arzańſkie niedowiarcie: aż go wſeteczniſtwa nauczył/mierowiſy mu zwożąc: a potym goy ſie już waſſem fałſzami y bledami bzydzić poezal/ poſłużył mu Blandrata/ dawſzy mu pigułki iakieś/od których rad nie rad muſiał umrzeć: ſa tego w Węgrzech ieſze żywi ſwiadkowie. Ale y ſam Blandrata nielepiej ſkonięczył: bo od ſynowca na łóſku worami ciężkimi przyłoczony / iako pieś zdyſiel. Był ieſze drugi Miniſter Franciſcus Davidſ,

Franciſcus Davidſ.

czwiczenia Blandraty/ ten od inſzych Miniſtrów za wierutne bliźnierſtwa Nowoſzczeniſkie/ do więzienia ſkazany / tam ſie dyabłu oddał/ y zaraz oſalał y ſamże ſie obieſił. Serwet,

Serwet.

Budny.

ta waſſego rodziciela/ dla wielkiego bliźnierſtwa Kálwin w Genewie każał ſpalić. Tuż Budny on twoy wielki przyaſciel/ Turków Litewſkich Miniſter/ takim bliźniercem był że wſyſtkim omierzył / y przed ſmiercią z ydem zoſtał: a gdy go przy ſkonięciu pytano co by o Chryſtusie trzymał / Jakiem

Maczynſki.

Crzeł / za żywota niewiele o nim trzymał/ tak teraz mnięć ala bo nie / y zymci wychnął. Maczynſki on wielki tłumacz Biblii w Niemieczech/ Turkem zoſtał/ od wielkiego na- bożeńſtwa obieſił ſie / y Czartóm ſie oddał. Jeſt ieſze y tu w Krákwie Miniſter Nowoſzczeniſki/ Socinus Wloch / który ze Wloch dla niecnoty y wſeteczniſtwa wyſwięcony / niemógł ſie gdzie indziej zoſtać tylko w was: ten już przyſedł do takiej doſkonałości / że mu ani Turzania ani Wiecezerey niepotrzeba: tylko to były / powiada / Symbola primitivae Eccleſie, których już nie potrzebuiecie. Ma też po ſobie y drugiego

Buccella.

takiego Buccella Cyrulika/ ten ieſze doſkonałſzy/bo zgoła nie niewierzy. Statonius także okolo Krákwá ſie tuja/ten o-

nego

nego wielkiego wſeteczniſtwa Státoryuſa / który dla wielkich niecnót ze Wloch z gárdlem wcięł / ſynem bedąc/ zda mi ſie że oycá nie wyda/ bo iako ty powiadaſz/ ſowa ſokola nie wro- dzi. Mogłbym przypomnieć y onego waſſego Dudicęgo/ ten zoſtawił one waſſe Papięzyce w Smiglu/ którzy wy też dwo- runiecie / aleć lepij o tym ludźie wiedzą/ niż ja wypiſać mogę. Ale cóż ja czynię że tych kilká wſpomnam/ iakoby który z was mógł to o ſobie powiedzieć / co dobremu człowiekowi przy- ſtoi: Traſiło ſie w Niemcach/ iż ſie raz zebráło trzy ſtá Nos- woſzczeniſkich ludźi/ y wſtąpiłiſy na górę/ iakoby już do nie- bá wlecieć mieli / a tym czasem gotując ſie do niebá / tak ich był dyabel omamiał/ bez wſelkiego wſtydu / iako beſtye z ſobą obcowáli / mówiąc: Creſcite & multiplicamini. Dla tegoż niedłu- go potym/ niemáło męczyzny popalono y niewiaſt potopio- no. Nie wſpomnam Morawy / gdzie też ſyn matki/ oyciec córk/ brát ſioſtry nierozena ale iako bydo/ tak ſie pomieſza- li. Ale wiele niemając pápięru/ niechaj/ kto chce wiedzieć / czyta teraznięſie hiſtoryi/ którzy opiszia/ iako Nowoſzczeni- cy w Weſtphalię miáſto Biſkupie opánowawſy/ wſzad od- mienili / y uczynili Królem jedného kráwca / który wziął ſo- bie kilkanáſcie żon / y dwór ſobie Królewſki poſtanowił: A poſtoły ſwe po miáſteczkach iako drugi Meſſyáš rozſyłał: aż ci potym tego nowego Meſſyáša poimano/ y po długich mie- ſtach na pal wbito. Takie wy Chryſtuse macie: ale tróży ſie tego ſinrodu náliczył? Powiedzcieſz mi tedy który was dyab- el wyłagł y kto was Miniſtrami Chryſtyániſkimi poczynił/ gdyż z was nierównó mnięć może názbierac Chryſtyániſtwa / niż z komorów/ ábo miſyc/ ábo plech z gniódmá ſadlá: Jeſliż wy od tych tam com ie wyliczył macie to waſſe Chryſtyáni- ſtwa y Miniſtroſtwa: tedy nam doſyć na tym: bo ſowa nie wrodi ſokola/ y niedziw że Cyganie ſwoich Cyganów ochra- nia: takiegoć ia tobie Miniſtroſtwa pozwalam. Które nie z Boga ieſt ale z przeciwniká iego na wſem mu záwždy prze- ciwnego: ale tę Anotácię koniec.

Przyſtobymi już mówić o trzech Królach/ których ty Kró- lami

L ij

lami

Nabożeń-
ſtwa Tur-
ków.Meſſyáš
Turków.

lami zwać niechceś / chociaż tego X. W. dowodzi. O piela grzymowaniu także/które też ty ganiś: ale nie trzebami o tym wiele na ten czas mówić: tylko cie spytam/ powieź mi/ czemu Ministrowie y Turkowie do ciebie co rok na Swiatki pielgrzymują: kogoli y ciebie na ten czas sukają: Nie Chrystusa / bo ty powiadaś / że sie go niegodzi sukac / bo także go mają w Litwie y na Podgorsu: a czemuż wżdy do ciebie też dżę: Czyli aby twoie brode tylko widzieli. czyli aby żone twoje nawiedzali: Ty sam o tym miałbys lepiej wiedzieć/ia mam dosyć na twę powieści że tego tulania nieczynicie dla Chrystusa / może sie już każdy domyslać / iż podobno dla iakięgo dyabla: podzień wy tam do niego / a my będziemy chodzić do Kościołów / y Pána Chrystusa będziemy na każdym miejscu chwalić.

ARGUMENTA NOWOKRZCZEN- skie przeciw Sakramentowi.

G Sakramencie naszym pisząc / czekałem od ciebie tego abyś było to prosił/ żebyć palcem w Pismo S. pokazano/ czemu my wierzymy/ iż w Sakramencie jest prawdziwe ciało y krew Pána Chrystusowa: ale sie ty o tym nie pytaś / nie wiem czemu. Zwykles wiece w inszych rzeczach mówić / abyć każda rzecz w Pismie palcem wskazano: a kiedy o Sakramencie tym mówisz/ nigdy tego palca nie wspominasz/choćia my tobie to możemy nietylko palcem w Pismo S. pokazać / ale y oczy pisminem wytknąć / że to prawda co my wierzymy o tym Sakramencie. Ale ty puszczasz sie Pisma S. tylko słowiska iakies y Argumenta bluźnierskie pisać / y ile kroć o tym mówisz/ wyszkie twoie dowody są z brzucha/ z wychodu. od czas równie/ od myśli / od mharzów/ etc. które ia też od ciebie tak przyjmuję/ iako od niewiernęgo Żyda/ y niebożnęgo Turczy-
na: bo gdyby Żyd albo Turczyn niewiedząc nie o słowie Bo-
żym/ miał co przeciw Sakramentowi mówić / nieby inszego niemógł mówić / iedno tak iako ty bluźniś / słowu Bożemu
iako

iako nowy Żyd albo Turczyn niewierząc. My wierzymy słowom Pána Chrystusowym niechcemy tak mądry bydz/abyśmy mieli słowom tego co mocy wymować: wam sie to tylko zedyje. na słowa sie Boże nieoglądając zgola temu niewierząc: Ale y lada Żyd y Turczyn w to trąfi: a tak przestąćie z nimi/ a miasto ciała y krwi Chrystusowey wiecezrzycie postarému: niegodnisćie lepszy wiecezrzy / iedno iakę też lada Turczyn albo Żyd ma.

Wszakże y w tym niemoge sie wydziwić wielkiey obludzie y szczeremu kłamstwu waszemu. Tak powiada X. W. o Setniku pisząc: Iż gdy pożywaś ciała y krwi pańskię / tedy wychodzi Pan Bóg pod dach twój: ty tedy wkorzywszy sie mów: Panie nie jestem godzien/ etc. Ty powiadaś / iż to jest obluda y kłamstwo, gdyż on Setnik który te słowa mówił, mówił ie/ wiara w sobie żywa mając, nie do opłaski albo sakramentu iakięgo, ale do człowieka Jezusa Chrystusa, etc. A ia zaś powiadam / że tu obludy żadney niemasz: bo my wierzymy / iż pod osobą chleba jest Bóg y człowiek Jezus Christus / przetoż mając te żywą wiare/ słusnie mówimy z onym Setnikiem: Panie nie jestem godzien/ etc. Wietża to obluda wasza Turkowie / albo raczej niebożne kłamstwo / że wy przy wiecezrzy waszay powiadacie / iż ciała Chrystusowęgo pożywacie: chocia wierzyćie że go tam na wiecezrzy niemasz: insza słowy mówicie/ a insza wierzyćie/ toć to obluda nietylko Pharyzayska/ ale dyabelska. Wżdy Setnik/ iako mówił tak wierzył: my też iako mówiemy tak wierzymy. Ale wy chleb iecie y wino pićcie / a przedsie smięćie mówić / iż ciała y krwi Chrystusowey/ ktorego tam niemasz/ pożywacie. A gdzież tu prawda gdzie szczerosc wasza/ metlarze nieswastydlivi: rzetę / To jest ciało: chleba kawalec bierzcie / a winem popiciacie: osobliwa szczerosc y prawda. Wlasnie tak ja iako onęgo byłą co mówił / Aue rabbi: A przedsie go pocą słowaniem zdradził. Także y wy pięknie o ciecie y krwi Chrystusowey mówicie/ a wżdy piękna mowa ludzie zwodzićie/ y zdradzacie / miasto ciała y krwi chleba y wino dając / szczerę bawochwałstwo stroicie.

Obluda
Turków.

O KANONIZACIIEY

Nowoſzczęſkiey.

Niewiem / czemuſie daſać o Kanonizácii ſwietych w Ko-
ściele naſzym poczał: inſy ludzic radzi ſwiete widza / y
radzi o nich ſłyſza: a ty na ſwiete twoim ſie roſteczynym y
niebożnym iezykiem rzuczaſ: y wypelnia ſie w tobie ono / co
widział Jan S. w Oſwiadczeniu 13. v. 6. Otworzyła beſtia
wſta ſwoie / na bluźnierſtwa przeciw Bogu / a bluźniła imie
iego / y przybytek iego / y te kłóſzy mieſtſcia na niebie. Smieſz
to powiadać beſtya / że ſie ta Kanonizacja od pogan Rzymskich wzięła,
któzy wiec ludziom głuſzonym Rzeczypoſpolitey pamiatki / ſkupy y białwány
czynili: mówią to właſnie iako bezrozumna beſtya / że ſie ty bo-
ga niebożca / smieſz ſwiete boże z białwánami pogańſkimi ró-
wnać: gdyż my ich nie za żadne białwány y bogi chwaliſmy.
Ale tak ich czcimy iako wierné ſługi y prawdziwe chwale
Boga naſzego: y w ten obyczay na pamiatke ich / koſcioly /
káplice / na cześć pánu Bogu buduiemy / y ſwietá obchodzimy.
Bo ieſli ludzic pogańſcy / kłóſzy co dla ſwych Bogów
czynili / byli w takim porażeniu / iako daleko ſłuſniſiey Swie-
ci naſzy / kłóſzy pánu Bogu w ſwiatebliwości żyjąc ſłużyli /
y dla chwały iego y koſciola S. gardlowáli / máią być za S.
poczytani: Jednakieſmy to wzięli nie od Pogan / ale z Piſmá
S. w którym oni piſarze Duchem S. nadchmieni / kanonizowali
tak wiele ſwietych / y żywoty ich ſwiatebliwe y ſmierci wypi-
ſali: iaki był Enoch / Noe / Abrahám / Izák / Jakób / Moys-
zeſ / Aaron / Phinees / Joſue / Caleb / Samuel / Dawid / He-
liasz etc. A w Nowym Teſtámentcie / Łukasz S. Kanoni-
zował S. Stephaná / Jakubá / Páwla / Barnábe / etc. y tak
wcy Ecd. 44. Mądrość ich niech opowiadáią ludzic / y chwa-
le ich niech ogłaſzają koſcioly. Stradze ſie y koſciol boży na-
uczył kanonizować y ſwiecić ſwiete boże: nie żeby oni bez téy
kanonizácii ſwietemi niebyli / ale dla tego aby wiſyſcy o ich
ſwiatebliwości pierwsi byli / y mieli ie za ſwiete / kłóſzy y ſwia-
tebliwie

Kanonizacja
z S. Piſmá.

tobliwie żywot widli y ſwiatebliwie pomarli. Co że ſie pá-
nu Bogu podobá / poſtazał to perwými cudami / które y po-
ſmierci przy grobach tychże ſwietych czyni / y perwiniąc nas
o ich ſwiatebliwości. Tak kanonizowany ieſt Stániſław S.
naprzód od pána Boga który go poſwiecił: potym od Pa-
pieża za perwými cudami / za takiego ſwietego ieſt opowie-
dziany. Tę y Jákowi S. wczyniono / o którym ty piſeſ /
iż on przedtym braciſki ſwé na kápicy przez wiele przewoził: (to ieſt / albo
w łodzi którą tak jwał / albo iż na kápicy w niey ſiadł) toć troiá głóza.
Proſie cie od kogóżeś to ſłyſzał / że S. Jacek łódke kápicy zwał:
Powiadaſ / (Zem to ieſze młodym będąc ſłyſzał) od kogó: wždy? (a te-
gom ſobie ſam z pálcá nie wyſſał / ani wymyſlił / bom go nigdy nie znał:) a
kłóſci wždy powiadał: O beſtya / wyſſales ty to od dyabley
márki / który cie kłámáć náuczył. A iakoſ go ty miał znać / ieſli
iż od trzechſet lat umárt: plecieſ oſle ſproſiny / niewieſ co: a
takáż to troiá ſezéroſ Nowoſzczęſka: nigdy iako żywo o
takiey łodzi w Polſce nie ſłyſzano dopieróś ty miał od kogóś
ſłyſzec / iż cie tak nie roſtyd przed roſtytkim ſwiatem martać.
Wróćmy ſie do kanonizacji / która / iako ſam widziſ ieſt ſ-
wiadczeniem perwým / że w koſciele Bożym ſą ſwieci / o których
żywocie y ſmierci ſwiatebliwe y o ich chwale ieſteſmy od P.
Boga perwými znákami y cudami v pomnieniu / przeto ie za
ſwiete / dobre y ſpráwiedliwe y po ſmierci mamy.

Pódzmy do waſſey Nowoſzczęſkiey kanonizacji / dzi-
wionyſza to v was. że wy tu ieſze na ziemi ludzic w grzechách Turków.
żyjące / y owoſem ieſze w żywocie mátek kanonizacie / y bez
krztu / bez wiary / bez łáſki Bożej / dzieci y ludzic ſwietemi
ieſze przed ſmiercią zowiecie / y tak ſie roſyſcy za ſwiete ma-
cie / ſwieteſze niż inſie zmarli. A ſkoro lepał który zwáś wy-
technie / żadnego po ſmierci ſwietym niezowiecie. Bá v kázcie
którego z waſſych Turków po ſmierci ſwietego: ieſzem te-
go od was nieſłyſzał. Co rozumieſ Czechowicu / żony twoie
pierwoſe dwie / albo żoná Niemców ſkiego / albo on kráwiec co
ono przy ſkonaniu kſiedza wołał / albo on Komorowſki kózał /
ſali ci teraz po ſmierci v was ſwietemi: Niegodzi ſie ich tak
zwáć

zwać po śmierci / tylko póki żyli / byli świętymi / ale po wy-
tchnieniu wszystkich świętobliwość ich zginęła. A cóż tedy są-
perwoni jeśli nie świętymi / tedy przeklętymi : boć tak P. Chri-
stus podzielił / albo błogosławieni / albo przeklęci : waszy nie są
błogosławieni / otóż są y będą przeklętymi. Niepospolita
kanonizacja. A skądżes się takiej kanonizacji Turku na-
uczył : zdami się iż nie z Piśmą S. które niekaze przed śmier-
cią nikogo o świętobliwości vperwiać : Nauczyles się tego
od Antychrysta / który was za żywota kanonizuje / y między
Anyoty pycha waszą Pharyzajską wsadza : a po śmierci z Lu-
cyperem przeklętym was do piekła wtraca / vsak to sam o so-
bie pisał sol. 102. *jes iest zrodzonym y wychowanym pod iarz-
mem Antychrystowym. A tak ex tuo te ore iudico ferue nequam, iako
cie Antychryst wylagt y wychował / tak cie y na starosc nieo-
puscił / ten cie nadął y opętał y iako on sam iest / takie mu też
święte kanonizujesz. Toć taka wasza kanonizacja : patrzcieś
jeśli dobra / a naszy pokoy dajcie / ia radze.*

O POSCIE NOWOKRZCZENSKIM.

A tak Katołicy rozumiemy y wierzymy / żeć nam Pan
Christus przez Apostoly swoje poscie rozkazal / tak nas
wczę / y w Piśmie to mamy / iakoć to na wielu miejscach X.
W. wkaże : a mianowicie y Quadragesime mamy rozkaz-
na od Apostolów s. A iż ty niewierzysz temu / wolno tobie ta-
kiemu Turzycielowi y w Bogu niewierzyc / przecie y P. Bóg
y post będzie bez ciebie. Pytam ia też ciebie / kto wam Tur-
kom owe wasze posty postanowił : widziałem ia też że wy po-
ścićcie się do samej wieczery nieobiadając / chociaż tego na-
wieczery dobrze powetujecie : ale króć to wam tak postano-
wił : Powiedz który Apostol chociaż y Doktor wam to rozka-
zał : Otoście na pospolstwo wasze posty z ludzkiej wstawy
włożyli. Cóż to za maskarą / nie iść na obiedzie / ale na wie-
czery się mieszkaniem obetkać / że stanie y za obiad : czyli mieso
lepsze na wieczery niż na obiedzie. gdzie to tak rozkazano : któ-
re pismo

re Piśmo o tym mówi : Podobno w Dzieciach 27. v. 9. gdzie
Łukasz s. mówi tak : A post już był minął. Ty w Anotacy-
ach odmieniles post w pogodę / powiadając iż tu post włożono
miasto pogody / chociaż y w Gręckim iest post. Wierac się podo-
bno na ten czas była zawróciła głowa od wielkiego postu / al-
bo raczej ożarles się był / żeć się z postu widziela pogoda. O
falszerzu / a widziałes to / gdzie tobie X. W. fałsz twój zarzuca /
a wždy ty na to milczyś / lepiej się to było z twych fałszów spira-
wić / a naszym postom dąć pokoy. Takci wy umiecie posty w
pogody przemetlować / a wždy nie fałszujecie Piśmą : A takiż
to był post Pána Christusów / że na puszy będąc / pogody
miasto postu zażywał : albo Apostołowie takli posćili : podo-
bno oni bankietów y protochwile zażywali / wpatrzywszy czas
pogodny : a prawdą to : powiadażte te prawde swoim Tur-
kom / a bóg się Pána Boga / bo cie czasu swęgo za te prawde
prawdziwie skarze.

O MALZENSTWIE NVRKOW.

Nepodobac się to / co też powiedział S. Hieronym / Apo-
stoli, aut Virgines fuerunt, aut post nuptias continentes. Ty pytasz (co
było po tym odprawowania ślubu / gdy się mieli małżenstwa chrónić) Osobli-
wa gadka : wierá iż żadał Pánu Christusowi / czemu tak mó-
wi : Kto opuści żonę dzieci / etc. Co było po tym : O smro-
dzie / znąc powściągliwość twoją / iakoby y po ślubie nicmo-
gła byś powściągliwość. Owo ty przedśie y nad wolę Pá-
na Christusowa / chceś Apostołom ráć żony / y dowodziś te-
go że mieli żony / czego my nie przemy / iż niektórzy przed tym
niż Apostołami byli / mieli żony. Ale też mowiemy / iż za ro-
zkazaniem Pána Christusowym opuścili żony y dzieci / y tak
Ewangelia powiada / y to im przyznawa Pan Christus / y za
to im obiecuie odpłatę wieczną : wole ia Ewangelistóm wie-
rzyć. A ciebie nieprawdziwy człowiecez sam czart wczę słowa
nicowac y wysypacac / zowac Synód Niekzemski miasto Ni-
ceński. O niekzemny trupie / niegodzienes go y mianowac.
m Prose

Proszę cie kiedyś tak mądry/narazę żonę twojemu/Usieinoie/ wsiemu / oto już kilka lat młoda bez żony / a do tego wdo-
we w domu swoim przechowywa / a za sie to godzi? Narazę
też żonę y Socynowi / która oto bez żony będzie / małżeństwo
sie chroni a psoty patrzy: ięsze narazę między oney wdowie Lu-
belskiej Krotierowej / która często w ciebie na wieczery o-
wieczór bywa / niewiem w który obyczaj / a czemu ię niewy-
daś za mąż? y innych także wiele/czemu bez małżeństwa cię-
picie / czemu im w smrodzie iawnym mieszkac dopuszczacie?
Chcecie wy Apostolskim małżeństwem swoje niecnoty pokry-
wać nie będziec to: przedsie ty w nieprawdzie zostaniesz: boć
prawda w takich kłamcach niekorzysta. A Pan Bog co: da-
ie skutek błedu takowym/żeby kłamstwu wierzyli. 2. Tys. 2. v. 10.

NVRKOWIE IAKO PANA

Bogá chwala.

A Jedzy wielkością takich y owakich plotek dusze czło-
wiecze zarażających / któremsi niewinne kłarty pomazali/
jest też y ono co ty odpowiadasz na one Anotacye / w której
X. W. pyta/któzy wsty tylko Bogá chwala: wiedząc co tam
odpowiada X. W. ty trochę odpowiadasz: (iż wszyscy zgola Pa-
pieżnicy.) A ia też tobie trochę mówię rzekę/iż nieprawde mó-
wisz / iako nierozumliwy kłamacz: bo żeś niektórzy co wsty
tylko Bogá chwala / wsakże są też takowi / którzy go wsty y
sercem prawdziwie chwala / y przydaje to: że wy Turkowie
ani geby / ani sercem Bogá chwalicie / boście sie Chrystusa
zaprzeli niechcąc weni iako w Bogá prawdziwego wierzyć: a
pogotowiu ani go chcecie zwąc Bogiem ani go chwalić: a
ieśli mu sie kłaniacie tedy to czynicie poniewoli y zmusu iako
czarci / & credunt & contremiscunt. Tak to wyznał Sta-onius w
prefacji na disputacji pisząc: Jezusowi Nazarenskiemu /
wszystek wklon Boski wyrządzając / choć z wielkim utrapie-
niem naszym. Coć też tak właśnie Czarcie sie kłaniają / z utra-
pieniem

pieniem wielkim / iż musicie sie temu kłaniać / którego z Czarty
nienawidzicie. A tak to moja prawdziwa odpowiedź / niż
twoja zwoździć. O wstawach y postach już sie mówiło / nie-
chce powtarzać.

WOKABVLY NOWOKRZCZENSKIE.

Pominano cie w Anotacyach na List 2. Tim. 2. v. 13. iż
sie słow nowych okolo wiary strzedz potrzebą / ty nie / iłkoś
sie w tym niepolepszył / ale iako ieden nawierzył scurra wsty-
kie byderstwa / frantostwa / żarty / posmięstwa / kulsanki y
karczemne słowka / stawicznie z twoię smierdzący geby pu-
szasz. Wszakże ty Chrystianin / Turzyciel wielki / nie bez Pi-
smá s. ani czynisz ani mówisz: spytam cie o kilka słow / w któ-
regos ie Ewangelisty albo Apostola czytał?

Naprzód / Papieża stawicznie zowieś Antychrystem / po-
wiedźże mi kiedy to napisano / że Papież jest Antychrystem?
ponieważ ty to tak wdajesz / iakoby żywa Ewangelia była / w
których gdzie to napisano.

Druga / zowieś Papieża / smiertelna / smrodliwa / zbótwia-
ła glowa / naniecnotliwym / czartom brat / smrody / Du-
chowników niecnoty / nieczbożni. A to gdzie w Pismie s: a
przedsie to w ciebie Ewangelia.

Batolicy / dworzanie / zgrat / družyna / orda Antychrysto-
wa / kaci: z którego to Ewangelisty wzięto?

Asieja / Mszarze / przegolenicy / cygani / cehowani dworza-
nie / fallaces & emissarii capri, przysiężni Papieżcy: znasz swoje wo-
kaby: który cie ich Apostol nauczył?

Sakrament / Oplakowe ciato / Baktwan / Baktwochwál-
stwo / nabożenstwo Pogańskie: gdzież to w Ewangelii?

Święte zowieś Baktwanami. trupami / umartwami / gdzież
to napisano?

Pieter S. obluda narabiał / oblebliwości / grzechom pod-
dany / któż go w pismie tak zowie?

Doktory / Patresami kto nazywał?

O bluźnierco wſeteczny / iako ſie ty Boga nieboiſ / aby cie kiedy ziemia z takim wſetecznym y bluźnierſkim ięzykiem nie pożałała? Długoć cierpi Pan Bóg / ale przydzie czas / że ſie y ſwoięy y kościoła ſwoiego krzywdy ſowicie zemſci: nie ſpieszay przed czasem / podydzie y twoy czas / nie pierwoſyſ ty taki bluźnierca: podydzieſ y znimi tobie zgotowane karanie odnieſieſ. Niechceſ wyzwac ſłów naſzych ſtarożytnych / od Apoſtoloroſ naſzych nam podanych. Al co ty bluźniſ paſceſzka twoja / nie pytaſ ſie o tym w piſmie ſ. tylko co wyczytaſ w Bálleuſa / Bezy / Bálwiná / Lutrá / Seructá / to y ciebie napewnoieſa Ewángeliá. Już ná tym teraz miéy doſyć / czekaſ co wieſzego.

O NIEPEWNYM ZBAWIENIU

Nurków, á pewnym ich potępieniu.

Wozniemawieſ ſie tu bázno / y ſierdziſ ſie áż názbýt / iamié niemiędział / że wy nowi (ſi diis placer) Chriſtianie umięcie ſie gniewac albo láiac: boć to ieſt podobno zakázano. Czytaſ ſobie Páwła ſ. do Epheſ. 4. v. 31. Wſeláka mówi / gorzkoſć / y gniew / y zapálczywoſć / y wzraſt / y bluźnienie / niech będzie odieré od was z wſeláką złoſcią. Aleć wy téż iako wiádzie przechodzićie w złoſzczeniu nagniewliwoſz bábe / y owzſem ſámego czártá: bo tak rozumieſ / gdyby dyabel miał ko mu láiac / nie móglby goiſzych ſłów mówic / náđ té / iakié ty z paſceſzki wypuſzczaſ: ale iſ ſam nieſmie bluźnic / ciebie poduſcza iako iemu oddanego y przysięgłego Turká: przypiſe tu kílka ſłów ná przyktad.

P. Ná te niezbożná y iádu Piekielnego pełná duma, która w ſzkole Antichriſtowéy opoiony ieſt, odpowiedzieć ieſzcze ile może bydy nakrócéy muſſe: chociać iuż tu chciał był przeſłać, aby ſie wždy niekórzy przez Antichriſtá omamieni obaczyć mogli, á zátym z tego omamienia y gniewolenia wynieſdſ.

R. Toć

R. Toć nieláda ſtuczka wáſey ſkromnoſci rzkomo Chriſtianiſticy: Ale o cóż ſie wždy tak iádowicie ſtáry Luceyperze ſierdziſ? powiedz ieno. á co wieǳieć ieſli té piekielne ſłowa tobie wiecey nieſluzſ?

P. Mówi to iako człowiek niebáczny z omamienia wódz á ſwégo, który dróge otworzył ludziom do wſelkiey niezbożnoſci, &c. A to gdy naprzód piſſe, iſ żaden tego wieǳieć niemoże, ieſli iſ ieſt w láſce Bożey ábo nie. Anáđ to przydáie ieſzcze wieſzego iádu nápełniony kubek to twierǳac: iſ nikt niema pewnie wierzyć, że będzie zbáwion? O ſupinum impietatis & abominationis plenam vocem hominū vix non communi ſenſu carentis, qui cum ſe iactet Theologum, nihil tamen minus quám Theologum redolet, &c. To naprzód z ſt niezbożnych wyżionawſy, iſ nikt niema pewnie wierzyć, iſ będzie zbáwion, &c.

R. A toż była przyczyńná tak ſproſnego y kárczemnego láiania? co prawda nie po Chriſtianiſtu / ale po ſataniſtu: á cóżci rzec / muſiſ té ſłowa w twoie gebe wziac / kieś dys ſie tak nápart. Miałeſ byt niezbożny zwodzićielu odpowięǳieć ná to / co tobie zádaia / á oſtátek zoſtawić pod rozſádek náſ nie láiac ani bluźnic. A ty nie odpowięǳiawſy y ſtárzyſ y záraz potepiaſ / y Antichriſtowi oddaieſ: ale pierwoy ty y niego będzieſ / zetrwoy iedno troſtke / á poſłuchaſ mie téż.

Pytam iuż was Turkowie / co ſie wam zá krzywdá dzieie / kiedy my mówiemy / że niemoże tego nikt peronie wieǳieć / ieſli ieſt peronie w láſce bożey / ábo nie: A zátym y tego nie moze peronie wierzyć / że peronie ma bydy zbáwiony. Co tu rzeke wam zá krzywdá? Alzá wy téż koniecznie chcecie bydy w niebie: wterac mi ſie temu niechce wierzyć: bo ia wiem że wy málo trwacie o niebo. A kiedybym tak bliżu był onégo twoiego gregoryanká Niemciowſkiego tedyby to iako dobry ſláhcie zeznał, że on ſam niebá o niebo. Wiǳiałem ia ie-

M iſ

go pi

go Piſmo / gǳie dowodzi / iż po ſmartwychſtaniu macie ſie wy Turkowie tu na ſwiat wrócić / y znówu na ziemi żyć przez tyſiąc lat / trzymając ſie onęgo błedu który mieli Milles narij. Co ieſli tak ieſt : A cóż wam po niebie : dobzyć wam na ziemi / nie trzeba wam lepszego nieba : iako z bydłem zdy chacie / tak z bydłem żyć będziecie na ziemi. A nierozumiem o tobie / abyś ty chciał tak ſtarego kompana odbiegąć : a cho ciabyś też chciał / tedy cie pewnie od ſiebie niepuſci. A cze muż ſie maſz frąſować / kiedy tobie nie kaſza wierzyć że maſz bydź w niebie : a ia powiadam / raczy ty wierzyć temu że zgo la nie będziesz w niebie : y to pewnieſza iako y Niemowia ſti wierzy.

Evangelicy
niechca bydź
w niebie z
Turkami.

Nad to / wielkaby ſie krzywdą ſtala Luteranom y Kalwiniſtom / kiedybyście wy Turkowie mieli bydź w niebie : bo ie ſliż to pewna że wy tam będziecie / toć ſie iuż Ewangelikowie omyla na ſwęy wierze / y pewnie im tam nie bydź : Chybaby ſcie im chcieli dać mieyſce między ſoba / y do ſwęgo nieba przypuſcić : to moſze bydź / bo widze żeście wy kaſtawſzy na Luterany y Kalwinisty / niſz na nas Papieſzniki : przetoſ zo ſtał od nich prokuratorom / wziawſzy ſie za ich wiare / broniąc ich / że też także dobrze wierza iako y wy : o czym ia ſponu wieżdź niechce. To iednak wiem od nich / że Ewangeliko wie niemają tęy woli bydź zwanymi Turkami w iednym nie bie / ani Luter / ani Kalwin na to zezwola : tak oni o was pi ſzą : Secta Anabaptistarum abominabilis & diabolica secta est, quae Deo repu gnat, & ex diabolo originem habet. Doctrina quam habent, nihil aliud est, quam impostura diaboli, malus atq; horrendus error & blasphemia divini nomi nis. Toć tak o was mówią. A tak to pewna / że oni niechca bydź zwanymi w niebie : cho ciabyście wy ich dobrze chcieli przy iąć / oni tego nie uczynią / ani ſie dadzą namówić / aby chcieli bydź zwanymi w iednym niebie. A ſłuſnie / bo ieſli ſie zgodzić niemożecie tu na ziemi / a iakózbyscie ſie tam zgodzić mieli : toć nigdy nie będzie Jakóſz tu wam wierzyć / któż prawde mó wić wy Turkowie / czyli Ewangelikowie : Oprócz tego iżby inſe niebo dla Turków byto / inſe dla Ewangelików / toby mogło

Albertus de A-
nabap.

mogło bydź. Ale tego ieſzcze nieſlychał ani czytał / ani w wierze / aż mi wſtąecie. Owo moia rada / rozepzycie ſie pier woy z Ewangelikami / przykim z was ma zoſtąć niebo / ieſli oni wſyſcy na to zezwola / że wy macie bydź w niebie / my ſpomi nie będziemy. Ale póki ſie nie zgodzicie / my zgoła temu wierzyć będziemy / że wy w niebie nie będziecie. A tym częsem on nieborak P. Borſowski piſarz Lubelſki / któremuſ twoy Plastr nieſzczesliwie przypisał / bo od niego tym częsem w marł / muſi tedyſ czekać / aż wy ſie o niebo rozepzecie : co pra wdą / nierychto ſie ten do nieba doſtanie : abo powiedz w któa rymli on niebie będzie / zwanymi Turkami / czyli z Ewangelika kami : ſpytaj ſie Ewangelików coli o nim rozumieją. O naſ ſe lepać niebo / y kaſka ſie moſeſ niefrąſować.

Ieſzcze y to mnie odwodzi od tego / abym ia o waſzym niebie nie wierzył / żeby to ſobie za krzywdę Lucyper wziął / który z nieba zrucony y do piekła wtrącony ieſt / dla tego iż Bogu ſwoiemu z anioły drugimi poklonić ſie niechciał. A iakóſz wy drugimi Lucyperami bedac / co ſie Bogu ſwoiemu kłaniać niechcecie / y owſem chwale ięgo iako Lucyperowie niſczy cie / macie ſobie niebo pewnie obiecować : ia niewierze te mu / cho byście ſie nabarżię napirali / nie dopuſci wam te go żadnym obyczajem Lucyper. Bo ma piſmo po ſobie tak napisa no v Jan. 3. v. 18. Kto wierzy w Syna Bożęgo nie podległ potępieniu / kto niewierzy / iuż potępiony. Wy nieo wierzycie w Syna Bożęgo / wſał Statorius w ſwoięy diſpu tacjię tak napisał. Chriſtus pan nie ieſt oſtateczny cel wiary naſey, ale wiara naſza która mamy w Chriſtuſa, daley ſie ſciąga, y o kogo ſie innęgo o pięra, to ieſt, o Boga. O toſz wy w Syna Bożęgo nie wierzycie : Ale przez Syna wiara w Boga iakiegoſ ſtrzelacie. A tak we dług tego wyznania na was ſie ſciąga dekret / Kto niewierzy w Syna / ieſt potępiony. A czemuż wy macie wierzyć / że pe wnie macie bydź zbawieni / poniewaſ iuż was teſ odſędzonoſ

Naoſtatek / ieſli chceſ abyſmy temu wierzyli / że ty maſz bydź z Turkami w niebie / wſażyſ nam to palcem w piſmie S. gǳie to napisa no : Czechowie z Turkami ſwoimi będzie w niebie

Turkowie
nie wierza w
Syna bożęgo.

w niebie. Jeſli ty niecheeſ wierzyc / żeby Piotr S. był Opo-
tą / aż ci by to palcem w piſmie pokazano / y chociaż to wſe
zuię / przedſie ty nierozumie przysy / a dla czegoż my mamy
wierzyc to / czego ani podobieństwa w piſmie S. niemaſz ?
Bądź perwien tego / że naſ na taką wiara nie namówiſz. A ty
czemu to maſ wierzyc czego w piſmie niemaſz : tak ſie tobie
podoba / nowe Artykuły wiary tworzyć : powiadaſ że ie ſa-
bierz twoim Turkom : takac wſa wiara / czego w piſmie
S. niemaſz / to wierzycie : a czym wam piſmo oczy wykala /
niecheecie wierzyc.

Tę y inſę przyczyny przywodzię mie do tego / abym ia o wſe
ſym zbawieniu bynamnię nie wierzył : a tak dziwnie ſie to-
bie takiemu Turczytelowi / że ſie tak o to frąſieſ na X. W.
Wſaſ że zdami ſie / iż tobie nie tak o wſe zbawienie idzie /
tylko chce ſie nam Kátholikom zakazać : wſeſaſ ſie za na-
mi / iakoby o naſe krzywdę mówiac. Tiewiem kto cie proſił
w te prokuracya / wniemy ſie ſami domówić / ieſli nam czego
nie doſtaie / a takich prokuratorów niepotrzebujemy. A i bys
był y tego perwien / że nauka o naſ okolo zbawienia ieſt dobra
y z piſmá S. wzięta : pomówie o tym z toba im nakrótecy
może. O to ſie tedy wzdymuieſ za nami / że naſ tak wczę / iż
żaden perwien wiedzieć niemoże / ieſli ieſt w taſce bożej. A
duga / iż nigd niema wierzyc / iakoby pewnie miał być w
niebie. My lepat Kátholicy o to ſie y namnię nie gniewa-
my / niemiemy czemu ſie ty bierzęſ za to / gdyż y nam krzywdy
nie czyni / a pogotowiu ani tobie. Bo obiedwie te náuce
mamy w piſmie / máto nie témiz ſłowy. Jako kiedy mówi /
Ecel. 9. Sę ſpráwiedliwi y mądry / y uczynki ich w reku
bożych : A wždy niewie cłowiek / ieſli nie nawródzenia albo
miłoſci godzien ieſt / ale wſyſtko ná przyſſy czas chowáia w
niepewnoſci. Toć to Salomon iáſnie mówi / że żaden wie-
dziec niemoże / ieſliż w taſce bożej ieſt : a wiec mu takſe be-
dzieſ lágał? Wſaſ y Job s. c. 9. Jeſli ſie bede chciał wſprá-
wiedliwić / wſta moie potepiz mie : ieſli ſie niemiemy po-
każe / zlym mie bydz przeſwiadcza : chociaż téż y ſczery bede /
y tego

Nauka o pe-
wnoſci zbá-
wienia.

y tego wiedzieć nie będzie duſa moia. Takſe y Paweł S.
mówi / i. Cor. 4. Lecſ ſam ſiebie nie ſadze / abowiemy ſie niw-
czym nie czuie / wſaſkoż nie w tym ieſtem wſpráwiedliwion :
Ale Pan ieſt który mie ſadzi. A takſe nie ſadzie przed cza-
ſem / ażby Pan przyſedł / który téż oſwieca zátrycie ciemno-
ſci / y obiawi rády ſerc / a tedy chwała będzie każdemu od bo-
ga. Toż piſe i. Cor. 9. v. 24. Ażaz niewiecie iż ci co ná zawód
biegáia / ácz wiec wſyſcy biega / ale przedſie ieden zakład bie-
rze. Takſe biegaycie abyſcie otrzymáli. To ſie zgadza zo-
nym co Pan Chriſtus mówi / Math. 22. Wiele ieſt wezwá-
nych / a máto wybránych : y co téż mówi Math. 7. Tę kaž-
dy który mi mówi Pánie Pánie / wnidzie do królestwa nie-
bieſkiego. Nieche ich wiecéy przywodzić / bys im ſnaſdz
takſe nie nálaiał. O naſ przedſie to perwá z náuki Pána
Chriſtusowey y Apóſtoſkiey / iż niemiemy ieſliſmy wybráni y
przeznáczeni do żywota wiecznego : niemiemy y tego ieſli do-
bieżmy do krefu / chocia wſyſcy bieżmy : niemiemy y tego
iako on Pan y Sedzia náſ / naſ oſadzi : niemiemy ieſliſmy tá-
ſti beżey godni. A tego niewiedzac / toć prozno má kto ſobie
dumać / że perwien má bydz zbawion : bo kto tak wierzy / iuż
ten má wiedzieć że ieſt z wybránych / że krefu perwien dobieży /
że go Pan tak oſadzi iako on дума / że godzien ieſt taſti : A
ktoż taki ieſt / który to będzie wiedziáł ? Podobno roy Tur-
kowie wiecéy wiecie niż Paweł S. y inſy wiedzieli / niż téż
nam powiedziáł ſam pan Jezus Chriſtus : niemiemy który
to táń Anyol wam obiawiſ ?

A ztadei to ieſt / że w piſmie S. ſa té dwie enocie rózne /
wiara y nádzicia / których ty widze nie rozumieſ / tak ſe ſie bá-
zo w tych Kábinów przeczyl / a y Káthechizmu iuż niemiemy.
A Paweł S. naſ náucza i. Cor. 13. Teraz trwáia / wiara / ná-
dzicia / miłoſć / té trzy rzeczy. Takſe do Żydów II. Wiara ieſt
gruntem rzeczy tych / które ſie ná gruncie wſpiéráia. A ty przed-
ſie Turku bezrozumnie y nieumiejetnie w iedno gmátrwaſ.
Jako náprzyklad mówi Pan Chriſtus / Ioan. 3. A to wierz w

Syná / ma żywot wieczny : y potym / kto wierzy weni nie ſa-
dza go : á który niewierzy / iuż ieſt oſadzony. 26. My / chcąc
mieć żywot wieczny / wierzymy w Syná bożego / wierząc tes-
mu z ſtrony Bożej / iż wierzący ma żywot wieczny. A to ieſt
fundament zbawienia naſzego / wſakże nie idzie za tym / aby
każdy miał być pewien tego z ſwojej ſtrony / że za oną wiara
otrzyma pewnie żywot wieczny : bo chocia wierzy w Chri-
ſtusa / może go ieſzcze niebo chybić : nie dla tego żeby obietnica
ca Chriſtusa wiać nie miała być pewna / ale dla tego / że my pe-
wnie niewiemy ieſliſmy wybrani / ábo ieſli do onego kręsu pe-
wnie dobieżemy / ábo dobieżamy tam / iáko nas Pan oſa-
dzi. Jáko dáć przykład Paweł S. Jż ci którzy wzawód bie-
gaia / ácz wiec wſyſcy biegá / ale przedſie zakład ieden tyl-
ko / który dobieży / bierze. Tak y my w Wierze chodząc / idzie-
my do kręsu zbawienia naſzego : Ale ieſliż dobieżemy niemó-
żemy pewnie wiedzieć / áż kiedy dobieżemy : gódie dopiero wie-
dzieć bedziemy ieſliſmy wybrani / iáſti bożej godnemi / á to za
oſadzeniem onego Pána y Sedzięgo naſzego. A tak dla tęg
niepewności / ná onę wierze buduje ſie nádziecie / że dufa-
jąc pánu Bogu / za tą wiara / którą mamy w Chriſtusa / doſta-
pimy żywota wiecznego. A táć ieſt różność nádziecie od wiá-
ry. Táci nie Jeſuitowie / ale ſam pan Bóg w piſmie ſwo-
im nas uczy o zbawieniu / za czym też y ono powiáda / Philip.
2. v. 12. Zboiaźnia y ze dżeniem zbawienie wáſe ſpráwuycie.
Gódie wierzącym nie każe hárdzie ſobie obiecować zbawie-
nia / ale bać ſie by go ſnadź nie utrácił. Czemuż ſie o to ma
bać : dáć przyczyne do Rzym. 1. v. 20. A ty wiara ſtois / nie-
wynoſze ſie / ale ſie bój / aby ſnadź ani tobie nie przepuſcił.
Tu widziſz / iż wierząc może utrácić wiare. A przetoż powi-
nien być w boiaźni / á nie w próżnej dumie y beſpieczeńſtwie
heretyckim. Táć ieſt náuka pána Chriſtusa y Apoſto-
łów tego / przy której my też ſtoimy : Coż ty przeciwko mię
ſinieſz mówić.

P. Przetoż to mówie nieomyſlnie / iż każdy temu y tak wierza-

cy pewien

cy pewien tego może być / iż ſie Bogu podoba. A kto ſie
inż z taką wiara podoba Bogu / iżali ten ieſzcze niema być
pewien zbawienia?

R. Słyſie iż ty mówisz : ále pan Chriſtus y Apoſtoli
tego nie mówia. Piſmo ſ mówi / iż nigd niemoże wie-
dzieć / że ſie Bogu podoba : ty powiádaſz iż może być pe-
wien tego : kedyż o tym nápiſano : Piſmo ſ mówi / niemożym
ſie nie czuć / wſakż nie w tym ieſtem wſpráwiedliwiony : ty
powiádaſz iż taki ieſt wſpráwiedliwiony : w którymże to pi-
ſmie : Piſmo S. mówi iż każdy w wierze ſtojący ma ſie bać
aby go nie wyćieto : Ty powiádaſz że wierzący pewien ieſt
zbawienia / nie trzeba mu ſie bać : á to gódie nápiſano : Ko-
muż tu wierzyć / tobie / czyli Piſmu S.

A czuieſz ſie niebożny człowiecze / iákos wiele niebożno-
ſci w kilku wierszach wyſionat. O impiam tuam et abominandam bel-
lua non hominis uocem. qui cum te iactes Chriſtianum magis tamen Machometum
oles. Tá te niebożny y iádu piekielnego pełna duma twoja /
któras w zborze Antychryſtowym opoiony ieſt / iużci dawno
odpowiedziano / aby ſie twoi Turkowie przez Antychriſta o-
namienili obaczyć mogli. A roźdy ty iáko Turk niebáczny /
z omamienia wódzá ſwego / taką náuka dógę ludzióm otwa-
rzaſz do wſelkiej niebożności / mówiąc / iż może każdy człowiek
pewnie wiedzieć / ieſli ſie Bogu podoba : y ieſzcze przydáieſz wierszego
iádu nápełniony kutek / iż każdy ma wierzyć / że pewnie będzie w nie-
bie : czyli kłameca uczyni niebożny Turk / Boga y pána ná-
ſzego ze wſytkimi Prorokami y Apoſtoli. O niebożne á tak iá-
ſney prawdy przeciwne Antychryſtowe nabożeńſtwo / o ná-
uka Turków iádu piekielnego pełna / chceſz ty wielki Turczy-
cielu non Chriſti, ſed Antichriſti / uczyć naſze Doktory / iáko komu
máć obiecować niebo y zbawienie : iuż to przed tobą lepię
wmiemy / iáko obietnicom Bożim wierzyć / y zbawienia od
niego z nádziecią pewną y z boiaźnią czekać mamy : nie tak
hározie ná wiare naſze y uczynki każemy / żebyſmy koniecznie
zápewne zbawienie dla wiary naſzej otrzymać mieli : ále trzy-
májąc

maſcie ſie ſłowo pańſkich / gdy wſyſtko uczynimy / rzeczymy / ſługami niepożytecznymi ieſteſmy. coſmy powinni byli: toſmy uczynili: a zbawienia naſzego z ieſtli / miłoſciwego iego czekać będziemy / będzieci to wola iego zbawi nas: ieſliż wiece nas potępi / ſprawnie to uczyni. A tym umyſłem wiare naſze y uczynki nalepſze / y ſakramenta ſwięte odprawieni. A toć nie ieſt / certa pro incertis amittere, iako ty ſalony kulfanie mówisz. Ale owszem dobrze czyniac / iako naſz Apoftoł S. w ezy / 1. Pet. 1. przez dobre uczynki perwne czynimy zbawienie naſze. Gdzie nie mówi / perwne wierzyć. Ale perwne czynić wezwanie y wybranie waſze / co ma być do końca żywota naſzego / po którym dopiero ta perwność naſza ſtuleć ſwoy weźmie: y dotęgoć pomoże wſtawicze w ſwiatoſłownoſci y ſprawnie doſciżności poſtepowanie y pomnożenie: perwnie ſie ſpodzie waſze. iż ſie przy wezwaniu naſzym zoſtoim y zapłatę odmieſiam. Zaczyn y to ſie oboie zoſtoi / przeciwno czemu ty niema miciećnie mówisz / iż y uczynki dobre zaſługisz niebo / y prze cie niſt niemoże wiedzieć / że perwnie w niebie będzie: goyż czego ſie doſługujemy. ieſzcze perwnie wiedzieć niemożem / ieſliż temu doſyc uczynimy / albo ieſli ſie dorobimy. Pytaſz, moſ wiać / ieſli tak / coż pomoże dobre uczynki czynić / gdy niewieſz ani temu wia rzyſz, kájkawli Bóg na cie / albo przyiáſt li Bóg twoie uczynki.

To pomoże niemu / iż gdy wſytko uczynimy / rzeczymy / ſłu dzy niepożyteczni ieſteſmy: coſmy powinni byli / toſmy uczyni li. A ja zaś ciebie pytam / co też tobie pomoże wierzyć / że per wnie Pan Bóg káſkaw na cie / albo że perwnie mu ſie podobaa ię uczynki twoie ieſliż to nieprawda / y ieſliż taka dumá phá rzyſtka / Bogu bzydliwa ieſt? Przedsie ty powiadaſz (iż X. W. Páwł S. nierozumie / y ſie go wykłada) Toć go ty podobno lepiey rozumieſz: a króćci to powiadał podobno twoie báby pod kádzia to mówią: może bydz: ale ſpytay ſie iedno też inſzych / wſłyſyſz co o tobie rzeká: ſprobuie ia twęgo wykładu. One tedy ſłowa Páwłá S. ácz na ſie nie nie ziego nieczuiz / wſáć / zem nieprzycto wſprawnie: X. W. tak wykłada / y tak rozumie. Że Páwel S. chocia miał dobre ſumienie / przed

ſie niechce twierdzić / iáko by inż był ſprawnie bliwy. Ale ſie ná páná Boga ſpuſeja. A ty iáko? Ták / ácz nie gnuſnie urzad ſwoy odprawował / iednak ſam o tym ſádu niechciał czynić / ani ſie ſam uſprawnie dliwiał / ieſli we wſytko potráſt / co ná urzad iego należało: ále to pánu Bo gu ſwemu zoſtawiał ná rozſadek. Nie ká / ále drewno. A coż inſze go mówi X. W. bá otwórz oczy / zdami ſie / że toż co S. Pá wól: bo ieſliż ſie Páwel S. nie uſprawnie dliwiał / we wſytko kóli potráſt / ále to pánu ſwemu zoſtawiał ná rozſadek: toć niewiedział / ieſliż za one robote godzien był káſki y zapłaty: Co też wiaſnie X. W. mówi że żaden wiedzieć niemoże / ieſliż dla roboty y wiary ſwoiey godzien káſki Bożey ieſt albo nie: ále to ná rozſadek boży ma ſpuſzczać. A widziſz obludny Phá rzyſu / iż X. W. rozumie Páwłá S. Aleć y one drugie ſło wa Páwłá S. Philip. 3. v. 11. Nie iż bym inż wziął albo doſko nátył był ále gonie owabym doſcignáł. Ták ie X. W. wy kłáda: Jż Apoftoł wſtawicznie robiąc nie był perwnie / ieſli by do křeſu dobieżec miał. Ty powiadaſz (że tu ná Apoſtola ká dzie potwarz) y pytaſz (zali to tu ábo gdzie indziej o ſobie nápiſał, że tego nie był perwnie / żeby do křeſu dobieżec miał). Sluchay potwarco / zali też tu ábo gdzie indziej nápiſał / że tego był perwnie / że miał dobieżec? Ja tobie powiadam / y tu wkażuie / że tego nie był perwnie / gdy mówi: Ale gonie owabym doſcignáł. A to tak mówi / Aza niepokázuie że tego nieperwnie: y gdy przydáie / doganiam do křeſu / nie mori perwnie dogonie. widziſz po twarco że ty Páwłá S. potwarzáſz. Tá drugim tákże niemyſt toż mówi / 1. Cor. 9. v. 27. Barze ciało moie y zniemalam / bym ſnadż przepowiać / ſam ſie nie ſtał odzuconym. Sły ſyſz iáko y tu nie duſał ſobie / boiz ſie aby nie odpadł od ká ſki: toć nie był perwnie / ieſli miał dobieżec: dla tegoż ká rál ciało / nie duſając y ſam ſobie. A widziſz potwarco / iákim potwarzami okłádaſz Páwłá S. Toż czyniſz y w onych ſło wotach Ró. 8. v. 38. Abowiem wperwniony ieſtem iż ani ſmierć / ani żywot / ani Aniołowie / etc. ani kóre ſtworzenie będzie mogło oddalic naſ od miłoſci Bożey. Gdzie ono ſłowo / w perwniony / toż znaczy / co y ono: Mám nádzieie perwná / á

nie mówi/ wierzże záperwé. Jáko sie tóż słowo rozumie ná in-
sych miejscách písmá S. Ale ty niechceš tego widzieć / iá-
kobyś áni słowa Gréckiego $\pi\epsilon\pi\epsilon\iota\sigma\mu\omicron\upsilon$ rozumiał/ áni wiedział/
iáko sie ná inšych miejscách wykláda: písmá sobie oczy zá-
slepiáš / ábys niewidział. Tákci czynią ci/ któzy widząc nie
widzą: słysząc nie słyszą. Ale ty przedsie rad nie rad musíš
ná słowa Apostolskie pátrzyć/ áž do konca olsnieš. Czytay so-
bie o tym w Anotacyách X. W. przy nowym Testamencie.
Niechce iuž wiecey o téj perwonošci ztoba mówić: niechay to
iuž perwona będzie/ że wy perwonié w niebie nie będziecie: o nas
proše nie psuycie sobie głowy / otoli my mamy perwóná ná-
dziejcie/ że w niebie będziemy / iesliž tego godni będziemy. A z
tym tu y temu y inšym wielom twoim błedom / w których
stutku/ prawdy/ konca wpatrzeć niemoge koniec czynie/ á do
ostátney rzeczy przystępuje/ która sie długo bawić niechce.

O WYDANIU NOWEGO TESTA- mentu od Nowokrzętców.

Owiadaš o iákimśi twoim nowego Testamentu wyda-
niu miniešyá formá: niewiem któ: to wydanie rozumieš:
iá niewidziałem inšego / tylko ono co go twoy Alexi w Rá-
kowie nie darmo drukował / tenli to jest ábo nie: któžby to
zgrádzał? Jesliž twoy / czemužes twego imienia nie przypis-
ał/ áby wszyscy wiedzieli/ że to onego wiełkiego Rábina Zy-
dowskiého Czechowica wydanie: niewiem co zá przyczyná
tego jest/ żeś nie smiał imienia twoiego przypisać: czyliś ták
chciał iáko zdráca y fałšerz / ludzie niewiadomé osiukać:
czyliś sie téj tákéy robotki twoiéy wstydził: niewiem co sie
dziejcie: to perwona żeś musiał nieduśać sobie. O szérošci
Christiánska/ áza ták przystoi tákim Turzycelom- zdráda y
fałšem ludzie podchodzić: A szérošć y prawda gošcie oblu-
dny Turkú: Czegož sie iá mam dobrego w tym wydaniu
twoim spodziéwać / kiedyś y sam swego imienia / iáko fał-
šerz

šerz nie przypisał: Cóż wždy nam o tym wydaniu nowym
powieš?

P. O odmienieniu tylko słów niektórych, nie saméy rzeczy,
nieco przydaje powiedzieć.

R. Jáko mówisz: O odmienieniu tylko słów: wierás záśie y w
tym nowym wydaniu słówá po odmieniał: tym le-
piéy że sie wždy znaš do tego: bales sie żeby cie znorui niewy-
tkniono/ wolíš sam ná sie wywołac. Osobliwys ty tłumacz /
iesli ták coraz będzieš odmieniał / niewiémci któremu wyda-
niu będzie wierzyć: Pytámże cie: Którež wydanie będzie pra-
wdziwše/ oné pierwše/ czyli to wtóre: iesli wtóre: to perw-
nie oné pierwše złé y fałšywé / iáko to zámano: niemožesz sie
iuž tu fałšerzu záprzec. Co iesli ták jest/ toć tedy do tego czá-
su Turkowie niemieli prawdziwego písmá S. tylko popso-
wane y posfałšowane od ciebie. Aleć y zá to wtóre wydanie
któž przyrzecze / żeby széré y prawdziwé bylo/ á żeby go ieszcze
nie trzeba odmieniać: bo iesliś sie pierwšy ráz omylił/ któž
to wie/ iesliś teraz ieszcze goršey nieposfałšował: niewiem zgo-
lá iákoć Turkowie mają wierzyć. Já ták zgołá rozumiém /
któ sie raz przeniawierzy y w nieprawdzie zostanie / temu ni-
gdy zgołá niéma byđz wierzone: y fałeni Turkowie będą /
ieslić y w tym wydaniu drugim wwierzą. Ale czemužes wždy
odmieniał/ powiedz nam:

P. Iżem słówá niektóre Gréckie, nie wszedy iednáko przeklá-
dał. Druga, żem nie wszedy tym porządkiem słów stáno-
wił, iáko stóia w Gréckim. Trzecia, żem nie włásnie sło-
wá niektóre tłumaczył.

R. Tym lepiéy że sam zeznawaš / chocia cie ieszcze nie me- Czechowie
czá. A cóž kiedybyć troche bóków przygrzano / tóžbyś przyznał sye
dopiero fałšé twoie wyspiéwał. A czemužes sie ták długo o do fałšu.
twoie fałše swárzył: tákci to było záraz zpłodku szérze wy-
znac/ nie bluźniąc / áni kart niewinnych plugáštwy twoimi
mážąc.

mając. Wiſz ſie że przedsie naſwoárzyroſſy ſie musiáto przyſeć do tego. Z czegoſ ſie ták bárzo żdziérat/ to ieſt: żeſ musiał zeznać/ żeſ ty Tłowy Teſtáment poodmieniał/ ſfałſzował/ y nie właſnie przetłumáczyl. A iac mam doſyć ná tym/ nietrze- bá mi lepeſzego ſwiádká nád ciebie ſámego: wiedzialemci ia to przedy/ żeſ ty ſtárym fałſzerzem: ále teraz za twym wy- znaním dáleko wiecéy. A o tym wtórym wydaniu/ co téż ſam rozumieſz?

P. A ia przedsie y ták wſyſtkim niedogodził. Bo iáko ono piérwſze iedni, ták to wtóre drudzy ſácuia.

R. O ubogi dziádu/ ná coſ ty przyſeć/ że iuż y twoi di- ſcipulowie twoie tłumáczenie ſácuia/ áni im możeſ dogodzić: á gdybyſ wiedział co inſy mówia/ ia ſie boie byſ ſie ieſze ná ſtároſć od ſráſunku niemusiał obieſić. Œlaby to zapláta twóego tłumáczenia bylá. Ale wždy ſam co rozumieſz?

P. Słowa którem ia kładł ná kráiu, w text ſa włożone: z czego ták ſie Drukárz wypráwował, iż mále miał kráie: przeto wolał częſto te które były ná kráiu właſnie w text záraz włożyć. Ale ſie mnie przedsie nie dogodziło, áni doſyć ſtáło.

R. Toć tedy y to drugie wydanie Teſtámentu wedlug trwéy powieſci ieſt ſfałſzowane: bo w text włożono cze- go niémial kładz: á ták pomieſzány y ſfałſzowany macie ten drugi Tłowy Teſtáment. Ale powiádaſ iż Drukárz w tym winien: táci nalepiéy/ niechże ták bedzie/ Typographſkie vitium. A któryż to ták śmiały Drukárz co pijná śmie po- práwiać? On to dawny zdrajca Alexi w Rákowie Drukárz/ przetomeci y w Plaſtrze roku Drukowania nie przypisał/ y ty ſam ták mówiſ/ iáko byſ iuż od filku lat Plaſtr twóy wydał/ chocia go ſwiát niewidział/ áż dopiéro tego roku 1597. znác żeſcie ſie dooſtate znowili. A coż uczynicie tákiemu zdraj- cy Dru-

cy Drukárzowi? Mnie ſie ták zda/ żeby godzien był aby za to fałſzowanie/ ná wielkiey ſubienicy wiſiał: á ty téż podle nie- go: bo bez wątpienia zarazby cie powołał. O nieſláchetny fałſzerzu/ wiſzcie iáko ſami ná ſie wáſe fałſe wywoływacie/ ty ná Drukárzá/ á Drukárz ná cie: niegodnibyſcie nie lepeſe- go iedno aby was wſyſtkich iáko zdrajców y fałſzerzów pi- ſiná S. Karano: czego jem iuż iákom obiecał dowiódł ná was/ oddácie was wrzędowi królewſkiemu/ áza ſie kro w ży- znaydzie taki/ co z was ſpráwiedliwość nam wſyſtkim uc- czyni.

Już macie koniec Recepty/ Brácia Turkowie/ proſie was/ czytaćcieſ ia pilno/ chcecieli ſie oſtrzedz aby ten ták wáſ ſálbierz ná wieczné potepienie was nie záwiódł/ czego ia wam nie życze/ y oſſem vpominam/ vpámietaćcie ſie. A przytym proſie was/ kiedy ſie ná wáſe discipline zbieracie/ ſkarzcieſ tego tam Bárwierzá wáſego/ albo ſálbierzá Cze- chowicá/ iż on nie przyiáł od was ſkromnie vpominánia wá- ſego/ y oſſem ná was y ná nas ſwym ſie wſetecznym iezy- kiem tárgnał: o co abyſcie go ſkaráli pilnie proſie. Bo ták wiedzieć macie/ ieſliż ieſze ſie nie oſtrómi/ á znowu przydzie ná mie/ ſkarzec go ia lepiéy: Aleć y wam ſie téż doſtanie. Bo- żeſ wam day vpámietaćcie.

Do Czytelniká.

Na mály Plaſtr/ niewielka Receptá ſie dáie/ Chociać ieſze inkaufu/ y pápiérn ſtáie.

Œdałomi

Zdąło mi się tą razą nieco posłgować:
 Godziło się y ludzkich vszu poślanować.
 Jesliż wiec Barwierz śaleć z mozgu nieprzestanie/
 Bądź pewien / iż w pilności Doktor nienstanie.
 Nam nadzieie / że mu się tak może dogodzić/
 Temu będzie nie trzeba y do Padwie chodzić.
 Jestci tego niemáło / z czym się oni táia:
 Bo niezaraż swoięgo iadu wynurząia.
 Począy máło niech się im y ten wrzód rozpełnie/
 Wyżrzyś że się nie ieden ich smrodu przelećnie.
 Bądź łaskaw Czytelniku / o prawdzie się pytay/
 A chceśli poznać Turki / te Recepte czytay.

BIBLIOTEKA
JAGELLONICZNA

